نیکه

نصير احمد احمدي

»»»

د ډول غږ یودم ودرېد، د نارينه وو غوږې څڼې د دوی پر خولو شویو ټنډو راکښته شوې، ښځو چیغې کړې، ماشومانو کورونو ته منډه واخیسته.

د اتڼ ګرده داېره ماته شوه...ټولو غونډۍ ته کتل···

آس وشنېد، وړې تیږې ورغړېدې، ګڼ سپاره کلي ته راغلل، سپرو زرې اغوستې وې، د پلته یي ټوپکو اوږدې نلۍ یې تر اوسپنیزو خولیو لوړې ښکارېدې، په چرمي تېکو (پوښونو) کې ټومبلو تورو ټال خوړ

···.

آسونه تر لوګي وهلو تورو دېګونو راوګرځېدل، د آسونو د ټنډو په تار تار سره بخونه زېږو وېښتو کې د لمر ژېړه رڼا پرته وه... د خولو کونجان يې سپينو ځګونو نيولي وو...ولاړو کليوالو په وېره ورته کتل ...

يو چاغ پوځي له تور آسه کښته شو، له سره يې اوسپنيزه خولی لیرې کړه، يوه دېګ ته ودرېد، تر دېګ سرې لمبې راګرځېدې.…

پوځي له خپلي ملا اوږده چاړه را خلاصه کړه، د دېګ سر يې پرې وښوياوه، خپلو ملګرو ته يې وکتل، یودم يې وخندل:

_د پسه ښوروا!

کليوالو ته يې سترګي ور واړولې، چيغه يې کړه!

_ولې غلی شوئ؟! هله!

ډول وډنګېد، د اتڼ دايره جوړه شوه، اتڼ ورو وو، د اتڼ کوونکو په سترګو کې وېره ښکارېدله...ټولو پوځيانو ته کتل…

پوځي چيغه کړه!

_ یو څه ژوندي شئ!

دېګ ته یې وکتل، ژېړه ښوروا اېشېدله... په سپینو څګونو کې به کله کله د غوښې بځري سر ته راغلل.

پوځي پر آسونو سپرو کسانو ته وکتل، ویې ویل:

_هلئ نو! خپلې ګېډې ډکې کئ.

پوځیان له آسونو کښته شول، پر لیکي لیکي ټغرونو کېناستل.

چاغ پوځي چیغه کړه!

_مېلمانه عزت غواړي!

څو کلیوالو په بیړه کاسې ور واخیستې. په دېګ کې یې څمڅې ووهلې، کاسې له غوښو ډکې شوې. شېبه وروسته د ټولو پوځیانو ژامې خوځېدلې...

د چاغ پوځي له خولې د غوښې وړې ټوټې باد شوې، ناره یې کړه!

_مړې سترګې مو راته نیولې دي! څه ته ګورئ؟ حاصلات راوړئ!

ډول ودرېد، څو کسان کورونو ته ننوتل، یوه بوډا کړوپه ملا نیولې وه، راغی، وړه کڅوړه یې پر خاورو کېښوده.

درب شو، پوځیانو ور وکتل، پر ځمکه د دوو ډکو بوجیو د لوېدو دوړه لا نه وه ناسته. څو نورې غوټې هم راغلې…

چاغ پوځي خپلې ورو ځې سره ور وستې:

_بس ، همدومره؟!

پر ملا کړوپ بوډا پر خپله توره ټنده د خیرن څادر پیڅکه تېره کړه، ویې ویل:

_صیب! موږ ټول اووه کوره یو، سږ کال د حاصلاتو ام چندان خونده نه وه.

چاغ پوځي ودرېد، دېګ یې د بوټ پر څوکه پورې واهه، د نغري لوګي وهلې تورې ډېرې وښويېدې، دېګ ړنګ شو، پر خړو خاورو د پخو غوښو ټوټې ولوېدې.

چیغه یې کړه!

_په ودونو کې پسونه پخوئ، خو د مالیې ورکړې ته بلا وهلي یاست...

غلی شو، ړنګ دېګ ته نږدې له ژېړې لندې خاورې مړه تاوونه پورته کېدل...کلیوال وارخطا ول...

چاغ پوڅي چیغه کړه!

_هلئ، کورونه وپلټئ!

پوڅیان کورونو ته ور ننوتل، ښځو او ماشومانو چیغې کړې، ټول له کورونو را ووتل. شېبه وروسته د اتڼ میدان له غوټو او بوجیو ډک شو... یوه پوځي څو چرګې تر پښو نیولې وې، دوو نورو په اوزو پسې منډې وهلې...

چاغ پوڅي تر ناوې راوګرځېد، ودرېد، په خندا یې وویل:

_له کومه پوه شم چې ښایسته یې که نه؟

یوه کلیوال ځوان منډه ور واخیسته، چاغ پوڅي یې تر ستوني ونیو، ځوان (اخ) کړل، تر زړه یې نیزه ختلې وه.

چیغې شوې...د کلیوالو سترګې ردې راختلې وې...

چاغ پوځي وخندل، د خپل سره کوټ غاړه یې سمه کړه، د ناوې ټکري ته یې لاس ور واچاوه، نجلۍ لوڅ سر ودرېده.

کلیوالو چیغې کړې، یوه ولاړ آس ته اوږه ورکړه، آس پر سره دېګ ورغی، پوځي پر جوش ښوروا ولوېد، چیغه یې کړه، لمنې یې اور واخیست...په سرو غوړنجو کې پټ شو...بل ډبرې ته لاس کړ، ډبره د یوه پوځي سر ته سیخه شوه، له آسه کښته راولوېد...

آسونه وشنېدل،تورې وځلېدې، له ټوپکو سپین لوګي را ووتل...کوچینی کلی سرو لمبو ونیو...

* * *

اوښ ټوډه ووهله، بار کوږ شو، دوو کسانو منډه ور واخیسته، جوال ته یې اوږې ورکړې.

یوه بوډا وخندل:

_میرویس خانه! په دې جوال کې څه دي؟ ډېر درون مالومېږي.

پر آس سپور ځوان وویل:

_بابکه! په ملتان کې مې مسې لوښي ولیدل، خوند یې راکو، څه سکې راسره پاتې وې، درې زره دانې مې واخیستل.

آسمان وغرېد، بوډا خپل آس ته پونده ورکړه، د کاروان مخې ته ورغی، له نارې سره یې کتار اوښان، آسونه او کچرې ودرېدې.

بوډا په لوړ غږ وویل:

_هوا خړه ده، باید د د مې جوړولو له پاره یو ځای پیدا کو.

پر آس سپور له عمره پوخ سړی راغی، اوږده ږیره یې باد یوې خواته اړولې وه. له بوډا سره ودرېد، ویې ویل:

_سم وایې! کاروان ستړی دی، خو دا دښته مناسبه نه راته ښکاري.

بوډا وویل:

_میرویس خانه، ته څه پکې وایې؟

میرویس خان وویل:

_بابکه! شاولي سم وايي، په دې دښته کې به څه کوو؟ آسونه هم وږي دي، دلته خو شين ډکی هم نشته.

په عمر پاخه سړي وويل:

_تر دې ټيټې غونډۍ ور هاخوا يو کوچينی کلی دی، ټول اووه کوره دي، خو اولس يې مېړنی دی، د مېلمنو په قدر پوهېږي.

بوډا ناره کړه!

_يالله! حرکت.

د ليکه ولاړو واوښانو، کچرو او آسونو پښې وخوځېدې..

* * *

باران تيزي کوله... ځای ځای ډنډ سرې اوبه ولاړې وې، اوبو له وينو رنګ اخيستی و. د سوداګرو بار آسونه، کچرې او اوښان يوې خواته ولاړ ول.

ميرويس خان د يوه ماشوم په ختو لړلی جسد ور پورته کړ، د ماشوم تر زړه غشی وتلی و.

نږدې غږ یې واورېد:

_هېڅوک هم ژوندی نه دی پاتې.

میرویس خان ور وکتل، د بوډا له ږیرې مړې اوبه څڅېدلې.

یوه ناره راغله:

_هلئ! دا ښځه ژوندۍ ده.

څو کسان ورغلل، یو نیم سوځېدلی لرګی یې پورته کړ. زړه ښځه یې له ختو راویسته. یوه سړي د اوبو د پټک سر خلاص کړ، د زړې ښځې په خوله کې یې یو غوړپ اوبه ور واچولې، زړې ښځې وټوخل، یوه ځوان په بیړه وویل:

_څوک و؟ چا په دې حال کړې؟

د ښځې سترګې نیمکښه شوې، له وچو شونډو یې څو مات – ګوډ ټکي را ووتل:

_د ، د، ګر…

سر یې یوې خواته وځړېد.

بوډا د ښځې اوږو ته ټکان ورکړ، چیغه یې کړه!

_وواېه، وواېه، د چا کار و؟

یو غږ یې واورېد:

_مړه ده.

بوډا د زړې ښځې پر نیمکښو سترګو لاس تېر کړ، ولاړ شو، شاوخوا یې وکتل، په ختو کې د انسانانو غوښ شوي اندامونه پراته ول...په روغو جسدونو کې غشې او نېزې ولاړې وې....

بوډا ټیټ شو، به ختو لړلی له رنګه سور کوټ یې ورپورته کړ، ورو یې وویل:

_دا سره کوټونه یوائې د ګرګین عسکر اغوندي.

یوه ناره کړه!

_یوه خولۍ!

ټول ورغلل، بوډا په ختو لړلې اوسپنیزه خولۍ ور واخیسته، ویې ویل:

_اوس یوه شوئ، د ګرګین د عسکرو کار دی!

میرویس خان سوړ اسویلی وایست، ویې ویل:

_ټول څو کسان دي؟

یوه ځوان ځواب ورکړ:

_دوه شپېته، دوه ویشت نارینه، نور ښځې او ماشومان.

یوه ناره راغله!

_دلته راشئ!

ډله ورغله، ټولو خپلو سترګو ته لاسونه ونیول، په ګڼو بوټو کې حلاله شوې، لوڅه لغړه ناوې پرته وه…

بوډا خپل څادر پرې واچاوه.

میرویس خان وویل:

_دري شپېته قبرونه وکېندئ.

* * *

آهنګر د آس پښه پر خپل زنګون کېښوده، ورو يې وويل:

_میرویس خانه، هاغه څټک راکه!

_کوم؟

آهنګر وخندل:

_د هندوستان مساپرۍسترګې در کمزورې کړې دي، هاغه، بنی ته نږدې.

میرویس خان ورغی، څټک يې ور واخیست، آهنګر ته ودرېد.

آهنګر د آس د پښې پر پونده نال کېښود، میخ ته یې ځټک ونیو، آس وشنید، میرویس خان د آس قیضې ته لاس ور واچاوه.

آهنګر وویل:

_ډېر مزل مو کړی، له پخواني ناله څه نه دي پاتې!

یو چا ناره کړه!

_هګۍ، تازه هګۍ، هلئ، ارزانه شوې…

میرویس خان شاوخوا وکتل، خلک دوکانونو ته ولاړ ول... د سماوار تر مخ ځو کسانو کرکان (مړزان) جنګول…

میرویس خان وویل:

_بازار ځنکه دی؟

آهنګر د آس پر نال بل مېخ کېښود، سړه ساه یې وایسته:

_ هغه پخوانی زور نه دی ور پاتې ، ته یې خپله وینې.

آهنګر ولاړ شو، د آس پر یال (د څټ پر وېښتو) یې لاس تېر کړ، ویې ویل:

_ښکلی آس دی.

له سره انګاره یې توره چایجوشه ور پورته کړه، میرویس خان ته یې ختینه پیاله ونیوله، ویې ویل:

_شنې چایې دي، همدا اوس مې دم کړې.

غلی شو، آس ته یې وکتل، ویې ویل:

_هغه سور آس دې څه کو؟

میرویس خان د چایو پیاله شونډو ته ور نږدې کړه، ویې ویل:

_په ملتان کې را مړ شو، مجبوره وم، پر دې آس مې د سپینو زرو څلور سیکې ورکړې.

آهنګر وخندل:

_ارزي. مخکې مې يې غاښونه وکتل، له عمره يې ډېر وخت نه دی وتلی.

میرویس خان دېوال ته ولاړ نوی قیمتي مسي لوښی ور واخيست، لوښی میناتوري شوي واړه ګلان درلودل.

میرویس خان وخندل:

_ستا کار د تورو، لورونو، کړيو... او ځنځیرونو جوړول دي! دا لوښی دلته څه کوي؟

آهنګر سړه ساه وایسته:

_یوه ملګري مې راوړ، ویل یې چې یو چاته یې سوغات ور لېږم، د یادګار له پاره مې سږ کال وربانديې وکېنده!

میرویس خان لوښی پر بل مخ واړاوه، پر شا یې کوږ خط کېندل شوی و (۱۱۱۷ هجري، شمسي کال.)

میرویس خان سوړ اسویلی وایست، ویې ویل:

_ژوند څومره په منډه دی، مورکی مې لوستي ښځه وه، شاعري یې هم کوله، څو ورځې مخکې مې په کور کې څو زاړه کاغذونه وموندل، زما د زوکړې تاریخ یې لیکلی و. ۱۰۸٤هجري، شمسي کال.

غلی شو. ویې ویل:

_دري دېرش کاله! ځومره ژر تېر شول.

آسونه وشنېدل، د پښو دربا راغله.

آهنګر او میرویس خان د آهنګري له دوکانه ووتل، آسان د کوڅې له سره تېز را راوان وو، عسکرو سره کوټونو اغوستي ول، اوسپنیزې خولۍ یې لمر ته ځلېدلې.…

میرویس خان یودم منډه واخیسته، ټوپ یې کړل، یو ماشوم یې په غېږ کې ونیو، دواړه په خاورو کې ورغړېدل... د آسونو نرۍ پښې یې تر څنګ تیرې شوې…

میرویس خان کېناست، د ماشوم سترګې رډې راختلې وې.

ماشوم یودم چیغه کړه، میرویس خان په غېږ کې ونیو، ورو یې وویل:

_اه ګرانه! مه ژاړه، هر څه تېر شول.

ماشوم ژړل…

ماشوم يې له ځانه بېل کړ، د هغه پر سر، اوږو او لاسونو يې خپلې ګوتې وتپولې، ويې خندل:

_ګوره! روغ، رمټ يې، هېڅ هم نه دي درباندې شوي.

یوه ښځه راغله، ماشوم يې په غېږ کې ونيو، ويې ژړل…

آهنګر وويل:

_وه خورې! ته خو پوهېږې چې دا د ګرګين اولاده…

یودم غلی شو، شاوخوا يې وکتل، ورو يې وويل:

_پر ماشومانو پام کوه!

ښځې ماشوم ور واخيست، په ژړا له هغه ځايه لاړه.

میرويس خان او آهنګر بېرته د آهنګري دوکان ته راغلل. آهنګر د چايو پياله ور واخيسته، ورو يې وويل:

_تېره ورځ یې همدلته له یوه ځوانه سر پرې کو، ګناه یې دا وه چې د ګرګین له یوه عسکره یې خپل پور غوښت.

میرویس خان سړه سا وایسته:

_د عبدالباري او د هغه د ملګرو کیسه څنګه وه؟

آهنګر بنی ووهله، تر سره انکار شنه، نرۍ لمبه راوګرځېده، ورو یې وویل:

_عبدالباري یې تېره جومه له اتلسو ملګرو سره په چوک کې زندۍ کو، جارچي ویل چې د صفوي حکومت پر ضد یې بغاوت کړی.

د نجارۍ د دوکان په وره کې یو بوډا ودرېد، یوه بېلچه یې واخیسته

بوډا روان شو، بېرته لنډ راوګرځېد، ورو یې وویل:

_زویه، ستړی یم، یوه پیاله چاي خو راباندې ولوروه!

آهنګر د چایو پیاله ور ډکه کړه. ویې ویل:

_بابا! ناولده (نابلده) راته ښکاره شوې، د کوم ځای یې؟

زاړه سړي وټوخل، په سینه کې یې غژهاری و. ویې ویل:

_کوچی یم.

میرویس خان وخندل:

_نو بېلچه څه کوې؟

بوډا سوړ اسویلی وایست:

_زویه، په خدایکه تر اوسه لا په بېلچه پوهېږم، ټول عمر مې له رمې سره تېر کړی، د ښار لمر خاته خواته پراته یو، بس! د حکومت بېګار دی، پرون یې عسکر راغلل، ویل یې چې یوه کلا جوړوو، له هرې کېږدۍ به دوه تنه راځئ!

میرویس خان وویل:

_له کومې خوا راغلي یاست؟

_اوړی د غزني ناور ته ور خېژو، بس، د هوا په سړېدو سره کندار ته راځو.

_د غزني خواته څه خبرې دي؟

بوډا وټوخل، له چايو يې غوړپ وکړ، ويې ويل:

_ورک يې که زويه، خدای دي يې نه در ويني، ښه ورځ مو نه ده ليدلې، د مغلو لښکرو سلامت کلي وسوځول.

_نو خلک ولي غلي دي؟

_څه وکي، د بي اتفاقۍ دي رنګ ورک شي، په يوه خوله نه دي، داسي څوک نشته چې يو څو کسان ورباندې راټول شي.

بوډا له آهنګرۍ ووت.

آهنګر وويل:

_د ګرګين عسکرو ته نوي پلټه يي ټوپک راغلې، يو ډز کوي، خو وار يې خطا نه ځي.

آهنګر غلی شو، یوه لور ته یې ځېک ونیو، ویې ویل:

_ د ګرګین دېرش زره ګرجي او ایراني عسکر باید زموږ په غوښو ماړه شي!

دوهمه برخه

* * *

لس کلن ماشوم راغی، د خپل پلار تر څنګ کېناست، په خوابدي غږ یې وویل:

_ابا! د آس پښه ماته شوه.

میرویس خان ور وکتل، ماشوم د لرګي آس ورته نیولی و.

میرویس خان مات انار په لوښي کې کېښود، آس یې ور واخیست.

ماشوم وویل:

_ابا! حسین ماته کړه. بل آس راته راوړې؟

میرویس خان وخندل:

_دا آس مې له هندوستانه درته راوړی و، دلته په کندهار کې نه پیداکیږي.

د ماشوم سر وځړېد.

میرویس خان د هغه پر تورو وېښتو لاس تېر کړ، ورو یې وویل:

_راځه!

ماشوم یې تر لاس ونیو، څو ګامه یې واخیستل، ولاړو آسونو ته ودرېد، ویې ویل:

_محموده زویه، ته اوس لوی یې، په دې واقعي آسونو کې یو خوښ که.

د ماشوم سترګې وځلېدې، په خوند یې وویل:

_ابا! رښتیا وایې؟

یوه بل ماشوم منډه راواخیسته، په وړه ژبه یې وویل:

_ابا! زم پر آس سپرېږم.

محمود چیغه کړه!

_حسینه، تا زما د لرګي آس را مات کړ.

میرویس خان وخندل:

_محموده، ورور دې تر تا کوچینی دی، غوسه مه پرې کوه!

میرویس خان دواړه ماشومان پر یوه سپین آس کېنول. د آس قیضه یې ونیوله، په انګړکې راوګرځېد.

یوه ځوانه ښځه له کوټې راووته، محمود په خوشالی چیغه کړه!

_ادې! سپین آس زما شو.

ښځې وویل:

_وه سړیه! اولادونه لا کوچینیان دي، ونه لوېږي.

میرویس خان وخندل:

_محمود او حسین باید د آس سورلی زده کړي.

چیغه یې کړه!

_دوران اکا!

د غواوو له غوجلې په عمر پوخ سړی را ووت، لاسونه یې په خوشایو ککړ وو.

میرویس خان وویل:

_داسې څوک شته چې د آس په سورلی پوه وي؟

په عمر پوخ سړي وویل:

_هو صیب! یو څوک پېژنم، عبدالروف نومېږي، سلیمان خېل دی، په ځانګه (د آس په وآسطه یوه لوبه ده) کې یې وړې ده.

میرویس خان وویل:

_سمه ده، تنخوا ورته وټاکه، زما دواړو زامنو ته بايد د آس سورلۍ ور زده کي.

ميرويس خان د آس قيضه پرېښوده، ښځې منډه ور واخيسته، ميرويس خان تر لاس ونيوله، ويې ويل:

_مه کوه!

 خپلو زامنو ته يې وکتل، ويې ويل:

_دوی دواړه خدای د لويو کارونو له پاره پيدا کړي دي.

چوترې ته ور وګرځېد، مات انار يې ور واخيست،ويې ويل:

_زينبه لورکۍ چېرې ده؟

ښځې وويل:

_په کوټه کې خپل کتابونه وايي.

ميرويس خان د انارو سرې دانې خولې ته واچولې، په ډکه خوله يې وويل:

_مولوی صیب نورمحمد غلجی لوی عالم دی، ډېر څه به ترې زده کړي.

غلی شو، ویې ویل:

_کوچینی وم، مورکۍ مې څو عالمانو ته تنخوا ورکوله، ما به سبقونه ترې ویل، عربي ژبه او نور علوم به مې ترې زده کول.

غلی شو. سوړ اسویلی یې وایست:

_مورکۍ به مې یوه خبره ډېره راته کوله، ویل به یې چې میرویسه زویه، ځان ورسوه! ته خدای د لویو کارونو له پاره پیدا کړی یې. بس! له ماشومتوبه مې د مورکی همدا خبره په یاد ده، غواړم چې په خپلو اولادونو هم سبق ووایم، پوهېږم، دوی د لویو کارونو له پاره پیدا شوي دي.

غلی شو، سړه ساه یې وایسته:

_خو ما تر اوسه کوم لوی کار نه دی کړی!

ښځې د خپل خاوند پر اوږه سر کېښود، ورو یې وویل:

_د مورکۍ خبره دې رښتیا ده، په ټول ښار کې ستا غوندي کامیابه سوداګر نشته. غریبانو ته لاس نیسې، اولس درباندې راټول دی.

میرویس خان وویل:

_خو لوی کارونه لا پاتې دي.

ښځې په حیرانۍ ورته وکتل...

میرویس خان وویل:

_ زړه مې خپلو خلکو ته خوږین دی، پردو یې پر غاړو پښې ایښې دي، تر څه وخته؟!

غلی شو، خپلو زامنو ته یې وکتل، محمود د آس قیضه ټینګه نیولې وه، آس په انګړ کې راګرځېده...

میرویس خان ځمکې ته وکتل، ورو یې وویل:

_دا داني وینې؟

ښځې تر چوترې لاندې وکتل... په خاورو کې د انارو سرې داني پرتې وې.

میرویس خان وویل:

_زموږ خلکو په زړورتیا کې وړې ده، خو دوه په یوه لاره نه ځي، اتفاق نه لري، په یوه خوله نه دي، د یوبل پښې وهي...هر یوه ته خپل قوم او خپل خېل مهم دی، دوی د انارو دې دانو ته ورته دي چې په خاورو کې یې وینې...

ناڅاپه درب شو، د چوترې پر سر له سایبانه وړې لوټې راولوېدې... آس وشنید، ماشومانو چیغې کړې...میرویس خان منډه ور واخیسته، د آس قیضه یې ونیوله.

د ښځې رنګ تک ژیړ و.

میرویس خان خپل زامن له آسه کښته کړل، په منډه له کوره ووت.

*   *   *

ګڼه ګوڼه وه، میرویس خان د خلکو په مینځ کې په زحمت لار وایسته، ودرېد، عسکر پر آسونو سپاره ول، دوی به پر هغو کسانو د قمچینو وار کاوه چې مخکې به ور تلل.

مېریس خان مخامخ وکتل، د ارګ (جنګي کلا) تر مخ د توپ خولې ته نږدې د بنیادم په وینو لړلې پښې پرتې وې.

ميرويس خان د څنګ سړي ته وکتل، ويې ويل:

_څه خبره ده؟

سړي په وېرېدلي غږ وويل:

_پهلوان ابراهيم يې توپ ته وتاړه.

ميرويس خان جنګي کلا ته وکتل، په برجونو کې ولاړو عسکرو سره کوټونه اغوستي وو، د اوږدو ټوپکو نلی يې خلکو ته ور اړولې وې.

ډول وډنګېد، د کلا دروازه خلاصه شوه. ليکه کتار آسونه راغلل، ودرېدل، د سر پوځي يو تاو شوی کاغذ خلاص کړ، غاړه يې صافه کړه، کاغذ ته يې وکتل، په لوړ غږ يې وويل:

_په کندهار کې د صفوي حکومت د حاکم اعليحضرت جلالتماب ګرګين خان وينا!

پهلوان ابراهيم د برحاله حکومت پر ضد بغاوت کړی و، درې ورځې مخکې ونيول شو، توپ ته مو وتاړه. هر څوک چې د صفوي حکومت پر ضد بغاوت وکړي او يا د ماليې له ورکړې انکار وکړي، نو حال به يې همدا وي…

ډول وډنګېد، کتار آسونه بېرته کلا ته ننوتل…

ډله تیت شوه، میرویس خان د آهنګري دوکان ته ورغی، آهنګر له انګاره راوتلې تکې سرې تورې ته ښتک نیولی و…

میرویس خان کېناست، آهنګر وویل:

_بس دی نور، هره ورځ مو وژني!

میرویس خان غلی و.

آهنګر وویل:

_پوهېږې! په کلات کې یې سلامته کورنۍ وسوځوله. په هلمند او هرات کې هم همدا حال دی، په یوه میاشت کې یې اویا کسه توپ ته وتړل…

میرویس خان غلی و.

ښغ شو، د اوبو پر سر مړ لوګی را وګرځېد.

آهنګر توره له اوبو را وایسته، سترګو ته یې ونیوله، بېرته یې ځټک را واخیست…

میرویس خان وویل:

_ ملګري راټول که!

آهنګر په حیرانۍ ورته وکتل…

میرویس خان وویل:

_سبا بېګا زموږ په کور کې درته ماتله یم

* * *

یوه وویل:

_همدا سبا پر ارګ (جنګي کلا) ورخېژو..

بل په خبره کې ور ولوېد:

_سل جنګیالي زه راولم…

بل چیغه کړه!

_مه يې ماتله کوئ! د ګرګین ظلمونه له حده تېر شول…

میرویس خان غلی و. ده اتو کتار ناستو کسانو ته کتل…هر یوه لاسونه خوځول…پر جنګي کلا حملې ته تیار ول…

آسونه وشنېدل، له کوځې د پښو دربا راغله. میرویس خان د لمپې پلته ټیټه کړه…

یوه نري سړي وویل:

_شرم دی، په خدای شرم دی، تر دې لویه بې غیرتي به چېرته وي چې د ګرګین د ګزمې له لاسه په خپلو کورونو کې نه شو غړېدلای.

د آسونو دربا لیرې شوه، میرویس خان لمپې ته لاس ور وغځاوه، پر خړ دېوال سیوري ښکاره شول.

میرویس خان ورو وویل:

_اوس هیڅ هم نه شو کولای! موږ...

یو چاغ سړی په خبره کې ور ولوېد:

_ولې، څه بلا وهلي یو، لاسونه نه لرو؟

میرویس خان وویل:

_تاسو ټول په خپلو خلکو کې نوم لرئ، ناز مو وړي، د جګړې له پاره څو کسان برابرولی شئ؟

یوه وویل:

_سل جنګیالي یې پر ما!

بل وویل:

څلوېښت به زه راولم!

د کوټې له کونجه بل غږ راغی:

_زه او ټوله کورنۍ مې تر وطن ځار. شپږ غښتلي ځوانان لرم.

چوپه چوپتیا شوه.

میرویس خان وویل:

_عبدالرحمانه، غلی یې!

دیوه ښایسته ځوان سر وځړېد، ورو یې وویل:

_اوس یې وخت نه دی، زموږ خلک اور نه خلي، دوی د ګرګین ظلم مني، خو تورې ته به یې تیار نه کې، وایي چې د ګرګین لښکر مسلمان دی، څنګه به یې وژنو!

میرویس خان وویل:

_د عبدالرحمن خبره سمه ده! ساړه خورئ. په ښار کې له ارګه پرته شپږ نورې پوځي کلاوي هم پرتې دي. د شیر حاجي کلا دولس توپونه او دوه زره عسکر لري، د دولت اباد کلا ته خو نږدې نه شې ورتلای. د قیتول د غره پر سر کلا هم اسانه نه نیول کېږي. د علیمردان خان او د چهل زینو د غره پر سر کلاوي هم له نیولو وتلي دي.

په ارګ او دې نورو کلاوو کې د ګرګین یو دېرش زره عسکر پراته دي. یو هم بې تورې او ټوپکه نه دی، یواځې د ارګ په پلنو دېوالونو څلوېښت توپونه اېښودل شوي دي.

یو چاغ سړی په خبره کې ور ولوېد:

_خو موږ غیرت لرو.

میرویس خان وخندل:

_له عقله پرته غیرت، تباهي ده. پوهېږې! بېځایه احساسات په درد نه خوري، د عتیق الله کیسه خو ټولو ته مالومه ده، له دریېو سوو احساساتي ځوانانو سره د قیتول پر کلا ور وخوت، خو تر دېوالونو ام ور و نه رسېدل، څه توپونو وخوړل او څه هم ټوپکو...

ټول غلي شول...

میرویس خان وویل:

_څو ټوپکه پیدا کولای شئ؟

د ټولو سرونه وځړېدل...

میرویس خان وویل:

_له یو دېرش زرو په جنګ پوه عسکرو، ټوپکو او توپونو سره جګړه اسانه نه ده، په پنځو- شپږو سوو جنګیالیو او تشو لاسونو دې خدایکه شل کړه.

ټول غلي ول.

میرویس خان وویل:

_تر اوسه مو دوه پښتانه په یوه خوله سره لیدلي دي؟ هر یو په خپل خېل او قوم پسې ګرځي... په خپلو مینځو کې بد بینه دي، ځینې داسې کسان هم شته چې پوره من دي، هر قوم تر بل یوه، ځان غټ ګڼي... د ګرګین ظلم په سترګو ویني، وطن یې ترې نیولی دی، خو ځینې وایي چې ګرګین مسلمان دی، له هغه سره جګړه روا نه ګڼي...

میرویس خان غلی شو، ناستو کسانو په حیرانی ورته کتل...

میرویس خان وویل:

_خپل خلک په لوی لاس مه وژنئ!

یوه وویل:

_نو څه وکو؟ همداسې په رڼو سترګو ورته وګورا!

میرویس خان وویل:

_زما خبره ومنئ، اوس خپلې تورې د ګلابو تر پاڼو لاندې پټې کئ! مونږ باید له عقله کار واخلو.

یوه وویل:

_یاالله، ته مخکې مونږ درپسې...

بل وویل:

_نیمه شپه شوه، په ورو ګېډو اصفهان راباندې نیسې؟

ټولو وخندل:

میرویس خان په خندا کې ناره کړه!

_محموده زویه! ډوډۍ مو پسې څه کړه!

* * *

د آهنګر دوکان ته شپږ آسونه ودرېدل. آهنګر په بېړه له دوکانه ووت، تعظیم یې وکړ، ویې ویل:

_حسن خانه! په خیر راغلی!

له رنګه سور ځوان له آسه کښته شو، آهنګر په بېړه د لرګي څوکۍ ورته کېښوده، ځوان کېناست، آهنګر وویل:

_صیب! چایې واچوم؟

له رنګه سور ځوان وویل:

_کړۍ او زولنې څنګه شوې؟

آهنګر د یوې بوجۍ خوله خلاصه کړه، ځنځیرونه وشرنګېدل، څو زولنې یې ترې راوایستې.

ځوان یوه زولنه ور واخیسته، کش یې کړه، ویې ویل:

_ټولې څو دانې دي؟

_اتیا، خو پنځوس نورې پاتې دي، بس، په لسو ورځو کې تیارېږي.

د ځوان تنده تروه شوه:

_د تیروو زولنو خونده نه وه، یوه بندې یوه زولنه وشکوله…

غلی شو، یودم یې وخندل:

_خو تښتېدو ته پاتې نه شو، تر زړه یې ګولۍ وخته.

ولاړو عسکرو وخندل.

آهنګر وویل:

_بېغمه اوسئ، دا ځل مې داسې زولنې جوړې کړې چې زمرى به یې هم ونه شکوي.

سره ځوان وخندل:

_زمرى؟! په کندهار کې زمرى له کومه شو! دلته خو ټول ګیدړان دي.

ټولو عسکرو وخندل…

د آهنګر مخ سور شو.

ځوان وویل:

_سمه ده، تیارې شوې زولنې جنګي کلا ته راولېږه، خو پاتې هم باید تر لسو ورځو پورې جوړې وي.

ځوان پر آس سپور شو.

آهنګر په خواره خوله وویل:

_صیب، یوه شېبه صبر وکړئ!

آهنګر دوکان ته ننوت، یوه غوټه یې را واخیسته.

سره ځوان وویل:

_دا څه دي؟

آهنګر خوله جینګه کړه!

_صیب! په خپله یې وګورئ!

ځوان غوټه خلاصه کړه، د شني چپني زرتار وځلېدل…

آهنګر وویل:

_صیب! یو ملګری مې سوداګري کوي، دا چپنه یې له هندوستانه د زندان مشر ته راوړې ده.

ځوان چپنه سره واړوله، ویې ویل:

_ښکلې ده، اصل وربښنم دي، زه به یې ور وسپارم، خو دا موږ یې ولې هېر یو!

آهنګر وویل:

_صیب! د بلا دې هېر شئ، زه به ورته ووایم، ملګری مې صفوي حکومت ته ډېر مخلص سړی دی، د حکومت مامورینو ته احترام لري…

ځوان آس ته پښنه ورکړه. ټولو حرکت وکړ.

میرویس خان راغی، کېناست.

آهنګر وویل:

_بیا هم فکر وکه! دا خلک به دې خوار کي.

میرویس خان وویل:

دې خلکو ته د نږدې کېدو له پاره بله لار نه لرم.

غلی شو. ویې ویل:

_داسې اعتباري کس شته چې د ګرګین له قومندانانو سره شناخت ولري؟

آهنګر وویل:

_هو، د بارک دین په نوم یو ځوک پېژنم، د قراوول له یوه مشر سره یې قرار داد کړی، د جنګي کلا عسکرو ته خوراکي مواد برابروي.

میرویس خان وویل:

د بارک دین په لاس باید ځینو قوماندانانو ته سوغاتونه ور ولېږو.

دریېمه برخه

* * *

یوه اونۍ وروسته دوه عسکر راغلل، آهنګر يې جنګي کلا ته بوت. په یوه لویه کوټه کې يې کېناوه، عسکر ووتل، آهنګر لړزې اخیستی و.

شېبه وروسته چای ورته راغی، د آهنګر د زړه دربا ورو شوه. وخت ووت، آهنګر ځړېدلی سر ناست و.

دروازه خلاصه شوه، کوټې ته دوه کسه راغلل، دواړه له رنګه سره ول. په خبرو کې يې د غوسې نښې نه ښکارېدلې.

آهنګر په بېړه ودرېد، دواړو لاس ورکړ، مخامخ پر څوکیو کېناستل.

آهنګر خپلې چپنې وپېژندلې.

یوه يې وویل:

_زه اسلم بېګ يم، د زندان مشر.

آهنګر خپل لاس پر تټر کېښود.

بل وويل:

_ماته رضا علي وايي، په جنګي کلا کې يوز باشي (د سلو عسکرو مشر) يم.

آهنګر موسک شو.

د زندان مشر وويل:

_خبرې لنډې ښې دي، بارک دين د جنګي کلا ځيني قوماندانان په وربښمينو چپنو او اصيلو غاليو ونازول، ويل يې چې ميرويس خان رالېږلې دي، بارک دين ته دا قيمتي سوغاتونه تاسو ورکړي وو، دا ميرويس خان څوک دی؟

آهنګر وويل:

_صېب! میرویس خان هوتک قومي مشر او لوی سوداګر دی، له کندهاره، هندوستان ته پشم، وچې مېوې او ځینې ګرانبیه بوټي وړي او له هغه ځایه وربښم، مسي لوښي، زیورالات ... او نور د کار وړ شیان راوړي. میرویس خان په خبره پوه سړی دی، پر ډېرو قومونو یې ناز چلېږي…

آهنګر خبرې کولې، رضا علي او د زندان مشر وازې خولې نیولې وې…

آهنګر اوږدې خبرې وکړې، ویې ویل چې میرویس خان مخلص سړی دی، صفوي حکومت ته خاص احترام لري…

د آهنګر له خبرو وروسته د زندان مشرله هغه څخه وغوښتل چې له میرویس خان سره د لیدو زمینه ورته برابره کړي.

* * *

دوې ورځې وروسته میرویس خان له آهنګر او یوه بل ملګري سره جنګي کلا ته ورغی. په یوه مجلل سالون کې یې پذیرايي وشوه، د زندان مشر، د مالیې ټولولو مسوول او علي حسین ښه راغلاست ورته ووایه.

یوه شېبه د میرویس خان د تجارت په اړه وغږېدل، بیا سیاست ته راغلل، میرویس خان د ګرګین صفت وکړ، ویې ویل چې ښه مدیریت لري او په ډېر هوښیارتوب یې ټوله سیمه تر واک لاندې راوستې ده.

رضاعلي او د زندان مشر خوشاله ول، له شتمن ميرويس خان نه يې ډېره استفاده کولای شوای، دا ځوان سوداګر، ګرګين ته تر ټولو صادق کس ور ښکاره شو، خو د ماليې مسوول وويل:

_يوه پوښتنه، موږ هره ورځ ستاسو لس- شل کسان توپونو ته تړو، خو ته بيا هم زموږ صفت کوې؟

د آهنګر لينګې ولړزېدل.

ميرويس خان وخندل:

_موږ له سلو کالو راپه دېخوا همدا حال لرو، تر غزني د مغولو لښکرې پرتې دي، شمالي برخې د تزاري روسيې تر واک لاندې دي، خو په ټولو کې تاسې ښه ياست، که لس وژنی، سل نور ژوند ته پرېږدی...بله خبره! زه تجار سړی يم، خپلې ګټې ته ګورم، په دې خبرو پسې دومره سر نه ګرځوم...

غرمې ته ډوډۍ راغله، مختلف خواړه او کباب شوی سلامت پسه پر مېز کېښودل شو...د ماليې مسوول د کلات له څو کليو شکايت وکړ، ويل يې چې ډېر کليوال مو ووژل، خو لا هم حکومت ته سمه ماليه نه ورکوي...د ګرګين په وړاندې مې اعتبار کم شوی دی... ميرويس خان ورياده کړه چې دا مشکل به دی حل کړي...

وروسته يې له جيبه څو وړې قوطۍ را وايستې، يوه يوه قوطۍ يې د کوربنو مخې ته کېښوده. د زندان مشر په بېړه قوطۍ خلاصه کړه، يودم يې چيغه کړه!

_اوه خدایه، څومره ښکلې.

دوو نورو هم قوطۍ خلاصې کړې. په ټولو قوطیو کې د سرو زرو یوه یوه ګوتمۍ ایښې وه.

د زندان مشر وویل:

_وګورئ! ماته خو هندوستاني هنر ښکاري، په دې ګوتمۍ کې څومره ظریفه میناتوري کار شوې ده.

میرویس خان وویل:

_دلته تش لاس راتګ ښه نه راته وایسېد، هیله کوم! دا واړه سوغاتونه په ډېر څه ومنئ!

د زندان مشرګوتمۍ په ګوته کړه، لاس یې د مالیې د مسوول سترګوته ور نږدې کړ، په خوند یې وویل:

_ښکلې نه ده؟

د مالیې د مسوول ټنډه تروه شوه، څه یې ونه ویل.

میرویس خان د تګ اجازه وغوښته، کوربانه ولاړ شول، میرویس خان د سالون په دروازه کې د مالیې مسوول ته وویل:

_د کلات له هغو څو کلیو بېغمه اوسه، مالیه به په خپله کندهار ته درته راوړي.

د مالیي د مسوول سترګي وځلېدې…

* * *

میرویس خان کلات ته لاړ، خپل هغه قومیان یې راټول کړل چي صفوي حکومت ته یې سمه مالیه نه ورکوله.

میرویس خان له هغوی څخه هیله وکړه چي پاتې مالیه په خپله تر کندهاره راورسوي، یوه هم څه ونه ویل، خلکو د خپل مشر په هوښیاري باور درلود.

میاشت وروسته په خوراکي موادو بار کوچینی کاروان جنګي کلا ته ننوت. په زرګونو پوځیانو کې اوازه ګډه شوه چي د میرویس خان په نوم د هوتکو مشر څو یاغي کلي د مالیي ورکړې ته مجبوره کړي دي.

په دوهمه ورځ میرویس خان یو لیک تر لاسه کړ، د مالیي مسوول مننه تري کړې وه، لیکلي یې وو چي د ګرګین په وړاندې یې له لاسه وتلی اعتبار بېرته خپل کړ…

میرویس خان به کله کله جنګي کلا ته ورته، د پوځ قوماندانانو او ګرګین ته نږدې کسانو ته به یې سوغاتونه ور وړل...میرویس خان په لنډ وخت کې اعتبار پیدا کړ، د مالیي مسوول او ځینو نورو کسانو

به په يو شمېر مسايلو کې مشورې ترې اخيستې، خو ځينې وختونه به له ښاره د باندې ووت، د مختلفو قومونو له اعتباري کسانو سره به يې ناستې درلودې، هغوی به يې په پټه پوهول چې د ګرګين پر وړاندې سره يو موټی شي.

يوه ورځ د ماليې مدير له ګرګين سره د ليدو زمينه ورته برابره کړه.

*   *   *

ميرويس خان شاوخوا وکتل، په جنګې کلا کې ګڼ کورونه اباد وو، بازار يې درلود، يوې بلې خواته پلې او سپاره پوځيان ګرځېدل…

ميرويس خان د دوو عسکرو په بدرګه مخکې لاړ، په جنګې کلا کې يوه بله وړه کلا جوړه وه، دا کلا يې د نارنج ماڼۍ بلله.

ميرويس خان د نارنج ماڼۍ ته ور ننوت، ښکلې وه، په سپينو دېوالونو کې يې ګچينه مېناتوري ښکارېدله.

ميرويس خان يوه ارت سالون ته ور غی.

ګرګين له رنګه سور سړی و، شنې کځوړنې سترګې يې درلودې، ډېلو سرو برېتونو يې لانديني شونډه پټه کړې وه.

میرویس خان ورغی، تعظیم یې وکړ، شاوخوا یې وکتل، سالون هسک و، پر مخامخ دېوال د غروب غټه منظره را ځړېدله. په منظره کې لمر تیټ و، د سمندر اوبه سرې ښکارېدلې…

ګرګین وخندل:

_ستا نوم مې پخوا اورېدلی و، اوس مې له نږدې ولیدې! ښه، نو ته میرویس خان یې!

ودرېد، د ګرګین ونه په تالار کې له ټولو ولاړو کسانو لوړه وه.

ګرګین د مېز له سره یو جام ور واخیست، میرویس خان ته ور نږدې شو، له خولې یې د شرابو بوی ته!

ویې ویل:

_ملګرو مې ستا صفت راته وکړ، ویې ویل چې په کندهار کې صفوي حکومت ته تر ټولو مخلص انسان یاست.

غلی شو، یودم یې چیغه کړه!

_مېلمه ته یو څه راوړئ!

یو کس راغی، پر مېز یې پتنوس کېښود، شېبه وروسته یې میرویس خان ته یوه پیاله ونیوله. میرویس خان پزه کش کړه، له پیالې د تورو چایو بوی ته.

میرویس خان د زندان مشر ته اشاره وکړه، هغه لاسونه وپړکول. یو ځوان له یوه پتنوس سره راغی. میرویس خان د پتناسه پر سر ورېښمینه ټوټه لیرې کړه. ګرګین ته یې وکتل، ویې ویل:

_اعلیحضرته! تاسو په ډېر څه ارزی، تش لاس راتګ ښه نه راته وایسېد، د اوس له پاره مې یوه کوچینی سوغات ومنئ!

ګرګین د پتناسه له سره نیم ګز اوږده توپانچه ور پورته کړه، په ځیر ځیر یې ورته وکتل...

د مالیې مسوول وویل:

_صیب! انګرېزي توپانچه ده، په لاستي کې یې سره زر کار شوي دي.

د مالیې مسوول په بېړه کړکۍ ته ودرېد. د پردې څنډه یې پورته کړه، په خوند یې وویل:

_صېب! میرویس خان مخلص انسان دی، عالیجناب ته یې یو بل څه هم راوړي دي.

ګرګین کړکۍ ته ور نږدې شو، لاندې تک سپین ښکلی آس ولاړ و.

د مالیې مسوول وویل:

_ترکمنې آس دی، له جثې (بدنه) اوږ ښکاري، خو په منډه کې جوړه نه لري.

ګرګین بېرته پر خپله څوکۍ کېناست، جام یې ډک کړ، ورو یې وویل:

_یوه پوښتنه!

میرویس خان غلی و.

ګرګین وویل:

_میرویس خانه! موږ ولې دومره دربندې ګران یو؟

میرویس خان وټوخل، غاړه یې صافه کړه، ویې ویل:

_صیب! موږ پښتانه یو متل لرو، وایو چې ګټه په تاوان کېږي.

ګرګین وخندل. میرویس خان ته یې د کېناستلو اشاره وکړه.

ګرګین وویل:

_پوهېدم، پیشو د خدای له پاره موږکان نه نیسي.

ټولو وخندل...

میرویس خان وویل:

_صېب! زه تجار سړی یم، له سیاست سره مې نه ده جوړه، تل په خپلو ګټو پسې ګرځم...

ګرګین وویل:

_خو موږ تجاران نه یو، له جګړې پرته په بل څه نه پوهېږو، د ګټې له پاره مناسب ځای ته نه یې راغلی!

میرویس خان وویل:

_برعکس، تر دې ښه ځای نه شم موندلی.

ګرګین په حیرانۍ ورته وکتل···

میرویس خان وویل:

_زه لوی سوداګر یم، خو تر اوسه مې یوائې له هندوستانه مالونه راوړي دي، غواړم چې خپل تجارت اصفهان ته هم وغځوم. اورېدلي مې دي چې د اصفهان په لاره کې غله ډېر دي، کله کله پر کاروانونو حملې ور وړي، اوس به پوهېدلي یاست چې...

ګرګین په خبره کې ور ولوېد، په خندا کې یې وویل:

_بس! پوه شوم، هوښیار سړی یې! د خپل تجارت امنیت ته دې پام کړی. سمه ده، موږ به ستا د کاروانونو په ساتنه کې مرسته درسره وکړو، خو...

غلی شو، ویې ویل:

_مخکې دې څه ویل؟

میرویس خان په حیرانۍ ورته وکتل···

ګرګین یودم وخندل:

_اه! په یاد مې شول، ګټه په تاوان کېږي! خو په دې کې مونږ تاوان کوو، ستا هر کاروان به زمونږ عسکر بدرګه کوي، نو زمونږ ګټه څه شوه؟

میرویس خان وویل:

_صیب! ګټه مو مالومه ده! په هر کاروان کې مو عسکرو ته تنخوا او د لارې مصارف درکوم، مالیه هم ستاسو خزانې ته درځي، پر دې سربېره جنګي کلا هم ځینې مصارف لري، هره میاشت به د سرو زرو شل سیکې درته رالېږم.۰۰۰

ګرګین وټوخل، جام یې پر سر واړاوه، ویې ویل:

_بیا هم خپلې ګټې ته ګورې! ستا په خبرو کې مې صفوي حکومت ته د صداقت کومه نښه ونه لیده.

دمالیې مسوول وویل:

_صیب! میرویس خان په کلات کې د څو یاغي کلیو مالیه راټوله کړه.

ګرګین چیغه کړه!

_غلی شه! دا درېیم ځل دی چې همدا یوه خبره راته کوې!

د مالیې د مسوول سر وځړېد.

ګرګین میرویس خان ته وکتل، ویې ویل:

_پوهېږم! ته په خلکو کې درونډ نوم لرې، ډېر قومونه دې ناز اخلي، موږ هم تر دې دمه کوم بد نه دي درنه لیدلي، خو یو شرط لرم، که دې پوره کړ، وبه منم چې صفوي حکومت ته مخلص یې!

* * *

باد تیز و، شنهاری یې خوت، سرې شګې بادېدلې...آس ږنګ شو، سړی ترې ولوېد، نور آسونه ودرېدل. دوه مول وهلي کسان راغلل، له آسه لوېدلی سړی یې له شګو پورته کړ.

یوه چیغه کړه!

_بلوڅ څه شو؟!

د دوړو له مینځه ناره راغله!

_څه وايې؟

چیغه باد ورسره یو وړه.

له ونې لنډ سرې راغی، د مخکیني آس قیضه یې ونیوله. شپږ آسونه پسې روان شول، دوړې وې... لاره نه ښکارېدله...شګې د سپرو کسانو پر لوڅو تندو تېرې لګېدې...

آسونه د شګو د یوې هسکې غونډۍ په لمنه کې ودرېدل...

سپاره کښته شول، هر یوه د خپل آس قیضه تر مټ تاو کړه، څادرونه یې پر مخونو ورکش کړل، غلي پرېوتل...

شېبه وروسته باد له زوره ووت، د شګو دانې یې نه شوای پورته کولای، خو مړه دوړه لا نه وه ناسته.

یوه سړي مخ لوڅ کړ، په زوره یې وویل:

_بلوڅه! په څه غم دې واړولو.

څادرونه لیرې شول، شپږ کسه کېناستل، مولونه یې خلاص کړل، یو بل ته یې وکتل، ویې خندل...

ټولو پر خپلو تندو ځادرونه تېر کړل.

میرویس خان وویل:

_له اوبو پرته مو خدایکه مخونه پاک شول.

یودم يې ناره کړه:

_بلوځه! ځه شوې؟ تا خو ویل چې لاره را مالومه ده!

تک تور ډنګر سړي په خپله ځوکړه ږیره کې ګوتې تېرې کړې، ورو يې وویل:

_خان صیب! نه یم غلط، په دې دښته کې مې زلمیتوب تېر شوی دی، هره خوا يې رامالومه ده.

آهنګر په خبره کې ور ولوېد:

_اې د ظالم زویه! دا ځنګه زلمیتوب دی، دا درې ورځې دې په شګو کې روان کړي یو، شین ډکی مو ونه لید.

بلوڅ وویل:

_دې ته رېګ روان وايي، يوه ورځ د شګو ګڼې غونډۍ جوړې شي، بله ورځ د ورغوي غونډې خلاص میدان وي...دلته به لاره د ستورو له مخې پیدا کوې.

میرویس خان وویل:

_خواړه څومره پاتې دي؟

آهنګر ولاړ شو، د آس پر زین پرته بوجۍ يې په خپلو ګوتو کې ټینګه کړه، ويې ويل:

_د آسونو وربشې کمې دي، خو زموږ چاره کېږي، دومره څه لرو چې دوې – درې ورځې مو ژوندي وساتي.

یوه بل وویل:

_خو پټکونه په تشېدو دي، له اوبو پرته ګذاره سخته ده.

میرویس خان له خپلې ملا د اوبو پټک خلاص کړ، ويې ویل:

_یو څه اوبه پاتې دي، که ترې یاست نو ویې څښئ!

غلی شو، بلوڅ ته یې وکتل، ویې ویل:

_څو؟

_نه صیب، د شګو طوفان ټوله لاره رانه ګډوډه کړه، له ستورو پرته هېڅ هم نه شو کولای.

یو غبر راغی.

_خدای دي وریځ نه را پیدا کوي، که نه نو همدلته مو مړه بوله.

ټولو وخندل.

شېبه وروسته ټولو تیمم وواهه، قبله نه مالومېده، اټکلي ودرېدل.

وخت ووت، د ماښام له لمانځه سره ستورې وځلېدل...ډله روانه شوه، ټوله شپه یې مزل وکړ، د سهار په خړه کې یې اذان واورېد. ورغلل، په سپېره دښته کې اوه – اته خړې کومبدې ښکارېدلې... لږ ور هاخوا تورې رمې پندې وې.

بلوغ ځا ته ورغی، یوه وړه ډبره یې ور واخیسته، لاس یې د ځا پر سر ونیو، ګوتې یې خلاصې کړې. ښه شېبه غلی و، وروسته یې په اوبو کې د تېږې د لوېدو غږ واورېد، ټنده یې تروه شوه:

_سل ګزه لاندې دي، زما له وسه وتلې ده.

میرویس خان د ډولچې پړي ته لاس ور وغځاوه، خو تر هغه مخکې آهنګر پړی ونیو، د څرخ غنجا شوه، له مخامخ کوره یو څوک را ووت، بېرته کور ته ننوت، دوې ختیني کوزې یې راوړې.

ټولو اودسونه وکړل، په دښته کې په ملا پسې ودرېدل.

وروسته چای راغی، د شیدو چای، پیروی اوتوده ډوډۍ وه. یواځې بلوغ خبرې کولې، نور د کلیوالو په ژبه نه پوهېدل، بلوخي یې ویله…

له لمر ختو سره یې پټکونه ډک کړل، ډله روانه شوه، ټوله ورځ یې مزل وکړ، د شپې د شګو د دوو غونډیو په مینځ کې پرېوتل.

سهار د میرویس خان اوږه وخوځېده، سترګې یې رڼې کړې، لمر هسک ولاړ و.

میرویس خان په بېړه کېناست، ویې ویل:

_باید لمونځونه راوګرځوو!

ځواب يې وانه ورېد.

ملګرو ته يې وکتل، د ټولو سترګې رډې راختلې وې، مخامخ غونډۍ ته يې په وېره کتل.

د میرویس خان زړه ولړزېد، د مخامخ غونډۍ پر سر ځو سپاره ولاړ ول.

میرویس خان شاته وکتل، لس- دولس آسونه را روان ول…

آهنګر خپلې توري ته لاس کړ.

میرویس خان وویل:

_د جګړې له پاره نه یو راغلي!

آهنګر وویل:

_غله دي!

میرویس خان په خبره کې ور ولوېد:

_تر وخت مخکې پرېکړه مه کوه!

غونډۍ ته یې وکتل، سپرو ټوپکې ورته نیولې وې...

میرویس خان وویل:

_ځانونه مه وژنئ، خبره نه ده مالونه، د تورو او ټوپکو هم نه سره کیږي!

سپاره راغلل، څو ګامه لیرې ودرېدل. آسونه او پر آسونو سپاره کسان تک تور ول.

یو رامخته شو، په لوړ غږ یې څه وویل:

میرویس خان خپل بلوڅ ملګري ته وکتل، بلوڅ وویل:

_بلوڅان دي، وایي چې څوک یاست؟

_نو ولې غلی یې؟

بلوڅ ناره کړه!

میرویس خان یواځې په خپل نوم او د هوتکو په ټکي پوه شو.

مقابل لوري ځه وویل، میرویس خان بلوخ ته وکتل، بلوخ وویل:

_وايي چې دلته څه کوئ؟

میرویس خان موسک شو:

_خو ورته ووایه چې د څه له پاره راغلي یو، ته نه پوهیږې؟!

بلوخ ناره کړه!

میرویس خان یواځې د بلوڅو د خان شهسوار په نوم وپوهېد.

مقابل لوري ناره کړه، بلوخ وویل:

_وايي چې وسلې وغورځوئ!

د آهنگر تندی تریو شو:

_دا نو نه منم!

میرویس خان خپله توره وغورځوله. نورو ملګرو یې هم همداسې وکړل، یواځې آهنګر غلی ولاړ و. میرویس خان د آهنګر پر پښه ور وخووت. آهنګر اخ کړل، توره یې له لاسه ولوېده.

یو بلوڅ راغی، تورې یې ور ټولې کړې. بل د میرویس خان او د هغه د ملګرو لاسونه ور وتړل.

دوو سپرو د خپلو آسونو تشو ته پوندې ورکړې، تور آسونه تېز ول، په لنډ وخت کې د شګو تر غونډۍ واوښتل...

د غرمې سیورۍ لا نه و ړنګ چې تللي آسونه بېرته راغلل، خپلې ډلې ته ور وګرځېدل، یو یې له یوه مول وهلي دنګ سړي سره ودرېد،، څه یې وویل.

مول وهلی سړی په بېړه راغی، د میرویس خان او د هغه د ملګرو لاسونه یې ور خلاص کړل. څو ځله یې یوه خبره وکړه. میرویس خان خپل بلوڅ ملګري ته وکتل، هغه وویل:

_بخښنه غواړي.

میرویس خان او ملګري یې د بلوڅو په بدرګه روان شول. ماسپښین یوې تنګې درې ته ورسېدل، میرویس خان له پنځو ورځو وروسته ډېرې لیدلې... شنو ونو ته ورسېدل، له ډېرو اوبه را تویېدلې... په

شنه چمن کې تورې کېږدۍ ولاړې وې. د یوې کېږدۍ تر مخ تر سرو لمبو پورته پر سیخ پېیلی سلامت پسه راتاوېده.

یو دروند غږ راغی!

_سترګې مو روښانه، په خیر راغلئ!

له یوې کېږدۍ یو تور چاغ سړی راووت. تک تور ډبل برېتونه یې درلودل، په تورو شونډو کې یې سپین غاښونه له ورایه ښکارېدل…

چاغ سړي میرویس خان او د هغه ملګرو ته کلکه غېږ ورکړه، مول وهلي کس یې تر غوږ کش کړ، په خندا یې وویل:

_دا سوډر مې زوی دی، څورولي خو به یې نه یاست؟

میرویس خان غلی و.

چاغ سړي وویل:

_هلی نو، ګرمي ده!

ټول کېږدئ ته ننوتل. پر لیمڅو کېناستل، میرویس خان ګرد بالښت ته ډډه ووهله! ویې ویل:

_یاره شهسوار خانه! په دې دښته کې دې اجب شین ځای موندلی دی.

چاغ سړي وخندل:

_هو والله، په ګرمۍ کې دلته راځم.

یودم یې چیغه کړه! په بلوڅي یې څه وویل!

میرویس خان ته یې وکتل، ویې ویل:

_شوندې مو سپېرې دي، ور غږ مې کړل چې اول ډوډۍ راوړئ!

میرویس خان غلی و.

شهسوار د وچکالۍکیسې را واخیستې، ویې ویل چې د مالدارۍ خونده نشته، د ده قوم ته یې یې درونډ تاوان ور واړاوه، رمې په نیمایي ودرېدې... بیا یې د ګرګین د ظلم کیسې وکړې، یاده یې کړه چې قوم یې درنې مالیې پر ملا مات کړ...

غلی شو، یودم یې خپل تندی په څپېړه وواهه! په خندا یې وویل:

_اجب سړی یم، دې تودو شګو مې ماغزه را وچ کړې دي، ومې نه پوښتل چې دا اوړد مزل مو د څه له پاره راوهلی دی؟ پوهېږم، بې څه خو نه یاست راغلي!

میرویس خان وخندل:

_درته وایم یې!

شهسوار یودم وخندل:

_اه ظالمه! هغه باغ دې اوس هم شته، اجب انار یې لرل، پنځه کاله ووتل، تر اوسه مې لا په ژبه د انارو خکه پرته ده.

غلی شو، ویې ویل:

_ښه نو، د څه له پاره راغلي یاست؟

میرویس خان وخندل:

_لکه چې له مېلمنو په تنګ يې؟

شهسوار خپل ټیټر وډباوه: !

_شهسوار خان د غیرتي خلکو نوکر دی.

د سنیو دسترخوان هوار شو، دوو کسانو غټ پټنوس راووړ، سلامت پسه پکې ایښی و.

شهسوار خان وویل:

_یاالله.

د پسه سلامت ورون يې ور وشکاوه. غابښونه يې پرې ټینګ کړل، ناستو کسانو ته يې وکتل، په ډکه خوله يې وویل:

_څه ته ګورئ؟

میرویس خان وویل:

_نه يې خورو.

د شهسوار خان سترګې رډې راوختې.

میرویس خان وویل:

_نوه مو نیولې ده!

شهسواز خان وویل:

_روژه؟!

آهنګر وویل:

_په پښتنو کې یو دود دی، په بدي او یا بله ستونزه کې یوه خوا د تاواني شوي کس کور ته په جرګه ورځي، تر څو چې جنجال نه وي حل شوی او یا یې قاتل نه وي ببنلی، د هیڅ شي څکه نه کوي. دې ته نوه وایي.

شهسوار خان وخندل، خپله چاړه یې د کباب شوي پسه په سینه کې خښه کړه، په ډکه خوله یې وویل:

_وایه! له ناموسه پرته هر څه ته درته ولاړ یم، سر مې بېل که، څه به ونه وایم، د هوتکو خان او خپل پخوانی ملګری به ولې خپه کوم.

میرویس خان وویل:

_ژمنه ده؟

شهسوار وخندل:

_شهسوارخان له خپلې خبرې نه اوړي، اوس ډوډۍ دروا‌خلئ.

میرویس خان وویل:

_شل ګرجي عسکر غواړم.

شهسوار خان یودم وټوخل، لاړې یې باد شوې، ورون یې کېښود، د اوبو ډک جام یې پر سر واړاوه، د خپلې تورې لونګۍ پیڅکه یې پر خوله تېره کړه، تندی یې تریو شو، ویې ویل:

_ډوډۍ دې را زار کړه!

_خو تا ژمنه کړې!

شهسوارخان وویل:

_ما کوم ګرجی عسکر نه دی لیدلی!

میرویس خان وویل:

_دا عسکر شل ورځې وړاندې د رباط په سیمه کې تري تم شول.

شهسوار خان په خبره کې ور ولوېد:

_په بلوڅو کې خو کم خانان نه دي، بل ځای یې پسې غواړه!

میرویس خان وویل:

_خو په رباط کې ستا قوم پروت دی، ته یې مشر یې او ستا له اجازې پرته هېڅ هم نه شي کولای.

شهسوار خان وویل:

_ډوډۍ درواخلئ!

میرویس خان خپلو ملګرو ته اشاره وکړه، ټول ودرېدل.

شهسوار په بېړه تر پایڅې ونیو، میرویس خان کېناست، شهسوار وویل:

_په ګرجي عسکرو څه کوې؟

_ګرګین رانه غوښتي!

شهسوار چیغه کړه!

_ته د خپلو خلکو له دښمن سره مرسته کوې، پوهېږې، ګرګین سلامت کلي وسوځول، ښځې یې بې ستره کړې، ماشومان یې تر تېغ تېر کړل، یواځې په بلوڅو کې یې اته سوه کسان ووژل···

میرویس خان وویل:

_پوهېږم.

شهسوار خان په حیرانۍ ورته کتل.

میرویس خان وویل:

_پر ما څومره باور لرې؟

_تر ځان هم زیات!

نو زما خبره ومنه، زه داسې څه نه کوم چې د خپلو خلکو او وطن په تاوان وي.

شهسوار فکر په مخه کړ، یو دم یې وخندل:

_سمه ده، اوس ډوډی وخورئ!

چیغه یې کړه!

_زما چیلم راوړئ. د هوتکو خان ته پسه کم ښکاره شو، پوهېده چې زه ډېر خوراک کوم، اشتها یې را وسوځوله...

ټولو وخندل....

څلورمه برخه

* * *

د سمڅې په خوله کې دوو ولاړو مسلح بلوڅو پر خپلو سینو لاسونه کېښودل.

شهسوار وویل:

_میرویس خانه! سمڅې ته ور کښته کیږو!

په سمڅه کې تیاره وه، میرویس خان او ملګري یې ودرېدل.

شهسوار چیغه کړه!

_یو څه راوړئ!

د سمڅې په خوله کې سره رڼا را وګرځېده، یو څوک راغی، د لرګي په سر کې له تاو شوې غوړې ټوټې سرې لمبې پورته کېدلې.

ټول مخکې لاړل...

میرویس خان ودرېد، په حیرانۍ یې وویل:

_دا دې څه کړي؟

مشعل یې ور واخیست. د ناستو کسانو پښو ته ځنځیرونه ور لوېدلې و، ټول ځلور هډوکي ښکارېدل. ببرو ږېرو او سرونو یې د سمڅې پر ډبرو تېره سیوري جوړ کړي ول... د ټولو سترګې ردې راختلې وې…

شهسوار خان یو بندي په پښه پورې واهه، ځنځیرونه وشرنګېدل…

شهسوار خان وخندل:

_شل ورځې مې یواځې شړومبې ورکړې دي!

میرویس خان مخکې لاړ، بندیانوپه حیرانۍ ورته کتل…

شهسوار وویل:

_راځئ! ساه مې بنده شوه، له دې سرکوزو د شړومبو تروش بوی لټېږي.

ټول د باندې ووتل.

میرویس خان وویل:

_ما وګڼل، ټول اتلس کسان وو.

شهسوار وویل:

_ځه یې کوې، همدا بوځه!

_خوګرګین راته ویلي و چې شل تنه دي، د دې عسکرو مشر د ګرګین نږدې ملګری دی.

شهسوار وخندل:

_راځه!

یوې وړې کندې ته کښته شول، ګڼ مچان والوتل.

شهسوار خپلې پزې ته لاس ونیو.

ویې ویل:

_دا يې هم شل.

میرویس خان مخکې ورغی، د ډبرو په مېنځ کې دوه کسان پراته ول، د یوه په ټټر کې لوی پرار ښکارېده.

شهسوار وویل:

_همدا چاغ سرکوزی يې مشر و، ډېرې چیغې يې وهلې، بس، حوصله يې راختمه کړه. هغه بل يو څه تازه دی، دوې ورځې يې نه دي وتلې، په سمڅه کې مار وچیچه.

دواړه ببېرته پورته وختل.

شهسوار وویل:

_خو یوه خبره! د عسکرو ټوپک او آسونه به نه رانه غواړې!

میرویس خان وویل:

_نو دا ځلور هډوکي ګرجیان به دا دومره اوږده لاره څنګه وهي! په شړومبو دې کولمې ور سورۍ کړې دي، پلي هم نه شي تلای!

شهسوار وخندل:

_غم مه کوه! ښې مستې خرې به درکم.

میرویس خان وخندل.

شهسوار په خندا کې وویل:

_یوه بله، د عسکرو د کوټونو پوښتنه به هم نه رانه کوې، اجب سره پنډ کوټونه ول، خرو ته مې ګلالۍ کټې ترې جوړې کړې!

* * *

میرویس خان خپل لومړني هدف ته ورسېد، د ګرجي ګرګین شرط یې پوره او د هغه اعتماد یې تر لاسه کړ، دا خبره د اصفهان تر درباره پورې ورسېده چې یوه پښتون هوتک خان، اتلس ګرجي یرغمل عسکر راخوشي کړل...

میرویس خان به کله کله په ارګ کې د نارنج ماڼۍ ته ورته، ګرګین او لوړو مقاماتو ته به یې مشورې ورکولې...ده د خپل شناخت او په خلکو کې د ګرانښت په برکت له ځینو هغو قومونو مالیې راټولې کړې چې د مالیو په ورکړه کې یې سستي کوله.

میرویس خان د ګرګین د وسلو له مسوول سره وپېژندل، مېلمستیا یې ورته وکړه او په مختلفو سوغاتونویې وناز اوه...میرویس خان ته مالومه شوه چې دا سړی د پیسو په مقابل کې تر هر څه تېر دی. یوه ورځ یې د وسلو د ډېپو مشر ته د سرو زرو پنځوس سیکې ورکړې، هغه هم د شپې په تیاره کې دوه سوه نوي دهن پر ټوپک ورته راوړل...

آهنګر یو ټوپک ور واخیست، د ټوپک په خزانه کې یې پټاکی کېښوده، باروت او غټه چره یې د ټوپک له خولې ور واچوله، پر اوسپنیز سیخ یې تخته کړل، د ونې پر تنې یې ډز وکړ.

آهنګر خوشاله و، خو دا یې هم وویل چې تر انګریزې ټوپکو ښه نه دي.

میرویس خان خپل ورور عبدلعزیر کابل ته ولېږه، ورته ویې ویل چې په یوه چل د کابل له مغولي حکمران څخه انګریزي ټوپک واخله...

میاشتې ووتې...میرویس خان او د هغه ملګرو به وسلې زېرمه کولې...

دی به د پخوا په شان د ګرګین مهمو جلسو ته ورته...په جنګي کلا کې یې محبوبیت ډېر شوی و، خبره یې چلېدله... ان د کلا ځینو لوړو مقاماتو به د ګرګین پر ځای له میرویس خانه مشورې اخیستې...دې کار ګرګین په غوسه کړ، خو په خوله یې څه نه ویل، ګرګین پوهېده چې میرویس خان په جنګي کلا او ان د اصفهان په دربار کې ښه نوم لري، ځکه یې له دلیله پرته څه نه شوای ورته ویلی، خو په پټه یې د میرویس خان د څارلو له پاره ځینې کسان وګومارل!

میرویس خان هم پوهېدلی و، ده داسې ګام نه اخیست چې ګرګین ته ثبوت پرېږدي... خو یوه ورځ هر څه بدل شول... سهار يې کور ته د ګرګین عسکر ورغلل او میرویس خان یې جنګي کلا ته بوت.

* * *

د میرویس خان سترګې رډې راوختې، لینګي یې ولړزېدل، پر دېوال یې لاس کېښود.

آهنګر د لوی سالون په مینځ کې ولاړ و، له خولې یې ويني بهیدلې، لاسونو او پښو ته یې ځنځیرونه ور لوېدلي وو.

میرویس خان د ګرګین په غږ جټکه وخوړه!

_ها! میرویس خان! راځه، تاته ماتله وو.

میرویس خان ورغی، تعظیم یې وکړ، شاوخوا یې وکتل، په سالون کې ولاړ ټول مقامات شناخته ول.

ګرګین وویل:

_وبخښه، په دې شنه سهار کې مو مزاحمت درته وکړ.

ولاړ شو، زانګې وانګې راغی، میرویس خان ته مخامخ ودرېد، له خولې یې د شرابو بوی ته، بیا تر آهنګر راوګرځېد، ویې ویل:

_میرویس خانه! دآسړی پېژنې؟

میرویس خان آهنګر ته وکتل، سترګه یې تکه شنه وه.۰۰۰

میرویس خان وویل:

_هو، زما ملګری دی!

ګرګین وخندل، لاړ او پر څوکی کېناست. جام یې پر سر واړاوه، ویې ویل:

_آهنګر مو له دېرشو توپکو سره ونیو!

د میرویس خان زړه ولوېد.

ګرګین وویل:

_پوښتنه نه کوې چې څنګه؟

میرویس خان غلی و.

ګرګین وخندل:

_تېره شپه زموږ ګزمې ونیو، خبره مالومه شوه، د ډېپو مشر خیانت کړی، پر آهنګر یې وسلې خرڅې کړې وې.

میرویس خان وویل:

_ښه نو، خاین معلوم دی، د ډېپو له مشره پوښتنه وکړئ! زه مو···

ګرګین په خبره کې ور ولوېد:

_د هغه په اړه مې فکر کړی، خو دې سړي دا ټوپک تاته اخیستل.

میرویس خان وخندل:

_زه تجار سړی یم، په بېځایه شیانو پیسې نه ورکوم، له ټوپکو مې کرکه کېږي، همدا اوس راته وګورئ، د نوکانو د اخیستلو چاقو هم نه راسره ګرځوم.

_خو د ډېپو مسوول بل څه وايي. په دوو قمچینو یې اقرار وکړ چې دا وسلې یې پر تا پلورلې!

میرویس خان وویل:

_د یوه نفر خبره ثبوت نه ده، تاسو ما پېژنئ چې صفوي حکومت ته صادق انسان یم.

ګرګین وخندل:

_اسانه ده، اوس به یې دوه نفره کړو.

لاسونه یې سره وجنګول، له وني ټیټ، تور سړی راغی، چاړې او امبورونه پسې څړېدل.

ګرګین وویل:

_آهنګر په خبرو راولئ!

تور سړي په خواره خوله وویل:

_صیب! دا سړی له ډېرې جوړ دی، دوه غابښه مو ور وایستل، د کیڼ لاس ګوتې مو ور ماتې کړې، خو اقرار یې ونه کړ.

ګرګین چیغه کړه!

_احمقه! د ګوتو نوکان یې لا پاتې دي!

تور سړي د آهنګر نوک ته امبور ونیو، آهنګر چېغه کړه، ځنځېرونه وشرنګېدل، پر ملا تاو شو، کېناست. پر غولي سور نوک ولوېد.

میرویس خان سترګې پټې کړې.

ګرګین آهنګر ته ورغی، تور سړي آهنګر تر ولیو ونیو، آهنګرودرېد.

ګرګین چیغه کړه!

_ووایه! وسلې دې چاته اخیستې؟

آهنګر تو کړل، د ګرګین پر سره مخ سرې لاړې وبهېدې…

تور سړي آهنګر پر ژامه وواهه! آهنګر ولوېد، ویې ټوخل…

ګرګین پر خپل مخ لاس تېر کړ، ویې ویل:

_همدا نن یې توپ ته وتړئ!

تور سړي آهنګر تر ولیو ونیو، دواړه له سالونه ووتل.

ګرګین وویل:

_میرویس خانه! ته خاین یې!

میرویس خان وویل:

_نه! زه صفوي پاچا ته صادق یم.

ګرګین چیغه کړه!

_دا خاین زندان ته یوسئ!

دوه عسکر راغلل، د میرویس خان لاسونو ته یې کړۍ ور واچولې، له سالونه یې وایست.

چوپه چوپتیا شوه، ګرګین پر څوکۍ کېناست، له ډېرې غوسې یې سره ډبل برېتونه لړزېدل.

شېبه وروسته یې د جنګي کلا ټول مقامات راټول کړل، ګرګین او ځینو نورو ګرجي قوماندانانو ټینګار کاوه، ویل یې چې میرویس خان خیانت کړی، باید توپ ته وتړل شي، خو د جلسې ډېره برخه په دې باوري وه چې میرویس خان ساده سړی نه دی، د هغه وژل به قومونه راوپاروي، په کندهار او شاوخوا سیمو کې به د ګرګین حکومت کمزوری کړي او کمزوری ګرګین به صفوي پاچا ته هم خوند ورنه کړي.

په پای کې ټولو پرېکړه وکړه چې میرویس خان لاس تړلی اصفهان ته ولېږي.

* * *

اوږده زېرزمیني له چیغو، نارو او زګرویو ډکه وه...دواړوو خواوو ته اوسپنیزې پنجرې ولاړې وې... تر پنجرو ور هاخوا بندیان پراته ول...

میرویس خان پنجرې ته ور وښویېد. د پنجرو په پای کې پراخ ځای ښکارېده. په دېوالونو کې غټې شمعې بلې وې، له میخونو پر ډکې څوکۍ یو ځوان تړل شوی و، ځوان چیغې وهلې...تر پایڅو یې سرې وینې روانې وې...

بل تن یوه بوډا ته ولاړ و... نوکان یې ترې ایستل···

له چته د دار حلقې را ځوړندې وې···

د زندان دبله دروازه وچونګېده، رڼا راغله... په زینو کې یو چا چیغه کړه! میرویس خان د زندان د مشر غږ وپېژاند.

د زندان مشر راغی، د زندان یوه ساتونکي په بېړه کیلي را وایسته، پنجره خلاصه شوه.

د زندان مشر وویل:

_میرویس خانه! وبښه، دا احمقان ستا په قدر څه پوهېږي.

میرویس خان ولاړ شو، د زندان له مشر سره پر زینو وخوت، لنډ راوګرځېد. د زندان یوه ساتونکي یو ور خلاص کړ. په وړه کوټه کې د پوزیو کټ، بالښت او د وړوکي لرګین خیرن مېز پر سر بله شمع ښکارېدله.

د زندان مشر وویل:

_په ټول زندان کې تر دې ښه ځای نه لرو.

میرویس خان پر کټ کېناست. د زندان مشر ته یې وکتل، هغه د ده په ګوته کې د سرو زرو ګوتمۍ ته کتل...

د زندان مشر وویل:

_ستا راکړي سوغاتونه نه شم هېرولی، خو همدا مې په وس پوره ده، ډوډۍ او د اوداسه اوبه به مو پر وخت راځي!

میرویس خان مننه ترې وکړه، له خپلې ګوتې یې ګوتمۍ را وایسته. د زندان مشر لاس ور وغځاوه، خو میرویس خان خپل موټ ټینګ کړ، ویې ویل:

_وژني مې؟

د زندان مشر د کوټې دروازه پورې کړه، ورو یې وویل:

_نه! اصفهان ته دې بندي لېږي. خو فکر مه خرابوه، هلته مې ځیني ملګري شته، بس، مازې یو څه لاس ورته نیسه، هرې خبرې ته دې ولاړ دي.

میرویس خان خپلې ګوتې خلاصې کړې، د زندان مشر په بیړه ګوتمۍ ور واخیسته، په ځیر یې ورته وکتل، په سرو زرو کې غټه فېروزه ټومبلې وه.

میرویس خان وویل:

_یو بل کار به هم راته کوې!

د زندان مشر وخندل:

_سمه ده، خو لږ مصرف لري.

_غواړم چې له خپل ورور سره ووینم.

درب شو. پر چت لوېدلي لرګي وچونګېدل، د شمعې سره لمبه ولړزېده...

د میرویس خان په سترګو کې اوښکې ورغړېدې، ورو یې وویل:

_آهنګر و؟

_هو، توپ ته یې وتاړه.

میرویس خان خپله شونډه په غاښونو کې ټینګه کړه.

*　*　*

په څلورمه ورځ د میرویس خان ورو یحیی خان زندان ته راغی. ویل یې چې له ځینو قومي مشرانو سره مې خبرې وکړې، ستا د ازادولو له پاره مو څلور سوه سپاره او زر پلي کسان پر جنګي کلا حملې ته تیار کړي دي، خو میرویس خان له دې کاره منع کړ، ویې ویل چې دا ځانوژنه ده، جنګي کلا په دیارلسو سوو کسانو نه نیول کېږي.

میرویس خان خپل ورور زغم او حوصلې ته راوباله، ویې ویل چې اوس کمزوري یو، د حملې وخت نه دی... وروسته یې خپل ورور ته ور یاده کړه چې د آهنګر د کور مصارف پر غاړه واخلي او د راتلونکې له پاره وسلې ذخیره کړي، دا یې هم وویل چې پر کور او تجارت پام کوه···

دوی اوږدې خبرې وکړې. یحیی خان خپل ورور ته یوه وړه کڅوړه ورکړه او په ډکو سترګو له زندانه ووت.

ګرګین پوهېده چې د ورځې لخوا له جنګي کلا د میرویس خان ایستل خطرناکه ده.

یوه شپه څو کسان راغلل، د میرویس خان لاسونه یې ور وتړل او له زندانه یې وایست. د باندی په څلورو آسونو پسې تړل شوې سر پټې بګۍ (ګاډۍ) ولاړه وه. میرویس خان په بګۍ کې کېناست، د څلورو آسونو پښې وخوځېدې، شاته شپږ سپاره پسې روان شول.

بګۍ له ښاره ووته، د جنګي کلا په برجونو کې رڼاوې ښکارېدلې...پورته رانه ستوري ولاړ ول···

یو وخت د بګۍ د څرخونو غنجا ودرېده، میرویس خان سترګې رنې کړې، سپېدې چاودلې وې.

میرویس خان د یوه سرې په اشاره له بګۍ کښته شو، د شګو په ټیټو غونډیو کې ، په لسګونو پوځیان، اوښان، آسونه او کچرې ولاړ ول... میرویس خان د یوه پوځي په اشاره یوې بلې سر لوڅې بګۍ ته ور وخوت.

شپېبه وروسته کاروان حرکت وکړ.

نرۍ باد چلېده، شګې پستې وې، د اوښانو، آسونو او د کچرو د پښو دربا نه خته، کله کله به یو آس وشنېد، اوښ به غرمباړې کړې.···

*   *   *

کاروان په اتلسمه شپه اصفهان ته ورسېد، تیاره وه، میرویس خان له رڼاوو وپوهېد چې اصفهان تر کندهاره لوی ښار دی.

میرویس خان یې د ښار عمومي زندان ته بوت. د زندان هسک دېوالونه له ډبرو جوړ وو، په برجونو کې یې مشعلونه بل ول، په هر برج کې دوه وسلوال ښکارېدل.

میرویس خان یې یوې وړې کوټې ته بوت. کوټه هسکه وه، پورته په ډبرو کې یوه وړه دریڅه ښکارېدله. په دریڅه کې پنډ سیخان ولاړ ول…

د میرویس خان سر درد کاوه، اوږده مزل بېسېکه کړی و. تر یو څه وخته ویښ و، وروسته خوب یووړ.

یو وخت یې سترګې رنې کړې، له دریڅې ژیړې وړانګې رالوېدلې وې، په وړانګو کې د خاوور وړې زرې ګرځېدې…

د کوټې د اوسپنیزې درنې دروازې غنجا وخته، میرویس خان په بېړه ور وکتل، یو څوک راغی، توره چایجوشه، ګیلاس او وچه ډوډۍ یې پر ځمکه کېښودل...میرویس خان د مخ مینځلو اوبه ترې وغوښتې، خو سړی په پټه خوله له کوټې ووت.

میرویس خان یوه اونۍ په همدې کوټه کې تېره کړه، یواځې اوداسه ته به د باندې ایستل کېده. په اتم سهار دوه پوځیان راغلل، سره کوټونه یې اغوستي ول، میرویس خان ته یواځې د کوټونو پر سر دوې شنې پټې نوې ښکاره شوې.

میرویس خان د باندې ووت. کلا لویه وه، له زیرزمینې چیغې راتلې…

یوه سر پټې بګۍ راغله، میرویس خان پکې کېناست. د بګۍ دواړو غاړو ته وړې کړکۍ پرې وې، دوو عسکرو د کلا لرګینه درنه دروازه خلاصه کړه. ښار و، ګڼ خلک ګرځېدل…

پاو ووت، بګۍ بالا حصار ته وخته.

بالا حصار پر یوه ټیټه غونډۍ جوړ و، هسک ډبرین دېوالونه یې لرل، په عمومي لرګینه لویه دروازه یې د دوو تورو او یوه زمري انځورونه رسامي شوي وو.

میرویس خان د بالا حصار په مینځ کې له بګۍ کښته شو، غولی پر هوارو ډبرو فرش و.

میرویس خان پوه شو چې د بالا حصار دېوالونه پلن جوړ شوي دي، د دېوالونو پر سر عسکر ګرځېدل، ځای ځای به توپونه ولاړ وو.

یو ناڅاپه ډزې شوې، میرویس خان په بېړه کیڼ لور ته وکتل، کتار ولاړو عسکرو د نښې ویشتلو تمرین کاوه.

په ونه لوړ پوځي راغی، میرویس خان یې په اشاره پوه کړ چې په ده پسې روان شي.

ګڼې ودانۍ وې، یو ځای تورې تېرېدلې، بل ځای څو کسانو کړۍ او ځنځیرونه جوړل... بل ځای یوه لوی ګدام ته ډکې بوجۍ ور وړل کېدې...

ټول بالاحصار له عسکرو ډک وو.

میرویس خان پر زینو وخوت، په ونه لوړ پوځي دروازه خلاصه کړه، کوټه ښکلې وه، دېوالونه یې سپین ول، پر کړکیو وربېښمینې پردې راځړېدلې.

میرویس خان پر یوه څوکۍ کېناست. شاوخوا یې وکتل، د ښکلې مېز پر سر د صفوي حکومت د حدودو نخشه پرته وه.

دروازه خلاصه شوه، یو ډنګر سړی راغی، سور نوی کوټ یې پر تن و، پر تټر یې څلور شنې پټې پرتې وې.

سړي میرویس خان ته لاس ورکړ، ویې ویل:

_زه د شاهي ماڼۍ د ګارد مشر مین باشي علی خان یم.

میرویس خان د مین باشي په مانا پوهېده، په صفوي حکومت کې یې مین باشي د زرو کسانو مشر ته ویل.

علی خان پر څوکۍ کېناست، په وره کې ولاړ پوځي ته یې د چایو د راوړلو امر وکړ!

د مېز پر سر واړه کاغذونه یې ور ټول کړل، میرویس خان ته یې وکتل، ویې ویل:

_میرویس خانه! تا تل له موږ سره مرسته کړې، پاچا هم خبر دی، خو…

علی خان د دروازې په خلاصېدو غلی شو. یو عسکر راغی، پتنوس یې پر مېز کېښود او د باندې ووت.

علی خان میرویس خان ته اشاره وکړه، میرویس خان له تورو چایو ډکه پیاله ور واخیسته.

علي خان خپله خبره بشپړه کړه!

…خو له تا مو د صفوي حکومت پر وړاندې د خیانت تمه نه لرله.

میرویس خان وویل:

_زه اوس هم پاچا ته صادق یم.

علی خان ګیلاس ور پورته کړ، ویې ویل:

_خو د ګرګین خان لیک بل څه وایي، پا چا ته یې لیکلي دي چې تاسو د کندهار له جنګي کلا وسلې ایستلې او د صفوي حکومت پر ضد مو بغاوت کاوه...

میرویس خان وویل:

_ښاغلي ګرګین خان ته احترام لرم، خو دا خبره یې د منلو نه ده. هغه داسې کوم ثبوت نه لري چې ما خاین معرفي کړي.

علی خان په خبره کې ور ولوېد:

_لنډه به یې درته ووایم، دا د صفوي پاچا شاه حسین حکم دی، متاسفه یم! تاسو نور له بالاحصاره نه شئ وتلی. ګرګین پاچا ته لیکلي چې که میرویس خان بېرته کندهار ته راشي، نو صفوي حکومت ته لویې ستونزې جوړوي.

میرویس خان هڅه وکړه چې د ګارد له مشر سره خبرې وغځوي، خو علي خان وویل چې دی په شاهي مانۍ کې یوې مهمې غونډې ته ور غوښتل شوی دی.

علي خان له کوټې نه د وتلو په وخت کې وویل چې د شاه حسین له حکم سره سم، ستا ساتل زما مسوولیت دی، فکر مې وکړ، بالاحصار تر ټولو سم راته ښکاره شو، د شاهي ګارډ یوه اون باشي (د لسو کسانو مشر) ته مې امر کړی چې پام درباندې وکړي، پوهېږم! هوښیار انسان یې، داسې څه به نه کوې چې ما او اون باشي خوابدي کړي.

له دې سره له کوټې ووت.

د شاهي ګارډ دوه عسکر راغلل او میرویس خان یې د جنګي کلا یوه برج ته وخېژاوه!

په برج کې وړه، خو پاکه کوټه وه، دوې کړکۍ یې در لودې، یوه یې د ښار خواته پرې شوې وه، له بلې یې د بالاحصار مینځ ښکارېده، خو ښار ته پرې کړکۍ قوي اوسپنیز سیخان درلودل.

یو چا وخندل:

_ په ټول بالاحصار کې تر دې ښکلی کوټه نشته.

میرویس خان په حیرانۍ ور وکتل. په وره کې یو ګردی ځوان ولاړ و. پر سره کوټ یې درې شنې پټې پرتې وې.

ځوان راغی، میرویس خان ته یې لاس ورکړ، په خوند یې وویل:

_ښاغلیه! ماته اون باشي حسن قلي وایه!

د ښار خواته پرې شوې کړکۍ ته ودرېد، ویې خندل:

_دلته به خوشاله یې، ورته وګوره، ټول اصفهان ښکاري…

میرویس خان غلی و.

حسن قلي وويل:

_د کندهار د زندان مشر څنګه سړی و؟

میرویس خان وویل:

_بد مې نه دې ترې لیدلي.

حسن قلي يودم وخندل:

_بد به دې ولې ترې لیدل، پوهېږې؟ هغه زما تره دی، زموږ په ټوله کورنۍ کې بد سړی نه شته!

يودم يې د میرویس خان غوږ ته خوله ور نږدې کړه!

_پوهېږې، تره مې اصفهان ته ستا تر راتګ مخکې لیک راولېږه، لیکلي يې و چې میرویس خان ډېر سخي سړی دی، ځان ور نږدې که.

يودم يې وخندل.

_د خدای کارونه وګوره! پاچا ګارد ته وسپارلې.

غلی شو، ويې ويل:

_خو په ګارد کې مې دا خپل کمال و چې څنګه د ګارد د مشر نظر جلب کړم او له شاهي مانۍ څخه خاص تاسو محترم ته د خدمت له پاره را ورسېږم.

یودم يې چيغه کړه!

_هلی نو، ښاغلي ته چای راوړئ!

دا يې وويل او له کوټې ووت.

میرویس خان خپل پټکی لیرې کړ، له خولۍ یې د کندهار په زندان کې د خپل ورور یحیی خان لخوا ورکړل شوې وړه کڅوړه را وایسته، سیکې يې وشمېرلې، د سرو او سپينو زرو اتلس سیکې وې.

غرمې ته یوه عسکر یو جوش شوی کچالو، د پنیر وړه ټوټه او توده ډوډۍ راوړه.

ماسپښین حسن قلي راغی، په اصفهان کې يې د قیمتي خبرې کولې، ويې ویل چې د کال یواځې دېرش تومنه تنخوا لري، وړه لور يې ناروغه ده او د ښار مشهور طبيب يې د تداوي له پاره درې تومنه غواړي.

میرویس خان د سپینو زرو یوه سیکه ورته ونیوله. حسن قلي خوشاله و، ویل یې چې په دې سیکه به خپله لور تداوي کړي او په پاتې پیسو به یې خپلې مېرمې ته نوې جامې واخلي.

میرویس خان یوه بله سیکه هم ورکړه، ځانته یې مسواک، د ځان مینځلو کیسه، تولیا او جاینماز راوغوښتل.

حسن قلي په بېړه له کوټې ووت. له باندې یې غږ راغی، یو چاته یې ویل چې میرویس خان ته د ځان مینځلو له پاره تودې اوبه راوړئ.

میرویس خان کړکۍ ته ودرېد. لاندې لوی ښار پروت و، کورونه له ختو جوړ ول، د ښار د لوی جومات مر مرینې منارې تر ټولو هسکې وې، لیرې کوږ _ووږ سیند پروت و...

پنځمه برخه

* * *

یوه اونۍ ووته، میرویس خان له حسن قلي او هغه عسکر پرته بل څوک ونه لیدل چې ده ته یې ډوډۍ راوړه.

حسن قلي ډېرې خبرې کولې، خو هوښیار سړی و، په لنډ وخت کې وپوهېد چې میرویس خان د دربار په اړه د معلوماتو تږی دی... حسن قلي ته د خرڅلاو وړ خبرې ور مالومې وې، مهم معلومات یې په اسانۍ نه ویل. میرویس خان په یوه اوونۍ کې د سپینو زرو درې سیکې ورکړې وې.

دی دومره وپوهېد چې شاه حسین عیاش سړی دی، ۱۰۰۰ رسمي ښځې لري، تل نشه وي، له وړکتوبه په دربار کې را لوی شوی او له اصفهانه پرته تر خپلې ولکې لاندې نورې سیمې سمې نه پېژني.

میرویس خان ته دا هم معلومه شوه چې شاه حسین ته تر ټولو نږدې او اعتمادي کسان اعتماد الدوله او دېوان بېګ دی، خو له دې سره سره یې په دربار کې د ایران لوی شیعه امامان هم راټول کړي او تر ټولو لوی مفتي یې نږدې ملګری دی!

حسن قلي ورته ویلي و چې اعتماد الدوله مذهبي سړی دی، په فال او جادو عقیده لري او په دنیایي کارونو کې یې یوائې له ښکار سره جوړه ده، خو په ښکار کې یې خونده نشته، له سپهسالار سره ټوکې لري، سپهسالار په دربار کې د ټولو تر مخ ورته ویلي و چې که یې کومه ورځ هوسۍ راوړه نو دی به خپل برېتونه خریيي!

اعتماد الدوله ضد نیولی، قسم یې کړی چې سپهسالار به خپل بریتونه خرېيي! خو د سپهسالار بریتونه ورځ تر بلې اوږدېږي!

میرویس خان د دېوان بېګ په اړه هم معلومات تر لاسه کړل. د حسن قلي په خبره د ګرجي دېوان بېګ تنده تل تروه وي، ټوکې خوند نه ورکوي او هغه څوک نه بښي چې له صفوي حکومت سره یې خیانت کړی وي.

حسن قلي دا هم ویلي و چې د دېوان بېګ وراره لوی سوداګر دی، ډېر وخت عربو او هندوستان ته ځي او د قیمتي ډبرو او زېورالاتو تجارت کوي.

د حسن قلي په خبره لوی مفتي هم له عتیقه او پخوانیو اثارو سره مینه درلوده!

میرویس خان یوه ورځ حسن قلي را وغوښت، یو لیک یې ورکړ، ورته ویې ویل چې دا لیک په کندهار کې د ده تر وروره ور ورسوي.

حسن قلي ډاډ ورکړ، میرویس خان ته یې وویل چې په دې ورځو کې کندهار ته یو پوځي کاروان روان دی، اعتمادي کس به پکې پیدا کړي.

حسن قلي د باندې ووت، لیک یې خلاص کړ، میرویس خان خپل وروړ ته لیکلي و چې ژر تر ژره اصفهان ته راشه!

*   *   *

په زندان کې د میرویس خان میاشت پوره شوه، خو چا یې پوښتنه ونه کړه. کله کله به حسن قلي ورته راته، خو خبرو یې داسې نوي څه نه لرل چې د پیسو په ورکړه وارزي.

خو یوه ورځ حسن قلي ته لویه تمه پیدا شوه، میرویس خان ورته وویل چې که یې هندوستان ته د دېوان بېګ د وراره د سفر د وخت په اړه معلومات ورته راوړل، نو د سرو زرو په دوو سیکو به یې ونازوي.

حسن قلي ته دا غوښتنه حیرانونکې وه، خو وروسته یې سر پسې ونه ګرځاوه، سترګو ته به یې یواځې د سرو زرو ژیړې سیکې نیغې نیغې کېدلې.…

حسن قلي یوه ورځ خپلې سیکې تر لاسه کړې، میرویس خان ته یې وویل چې د دېوان بېګ وراره د نوې میاشتې په پیل کې هندوستان ته ځي.

بله ورځ د میرویس خان ورور او یو بل په ونه لوړ بلوڅ د حسن قلي په مرسته زندان ته راغلل، میرویس خان له حسن قلي څخه وغوښتل چې دوی یواځې پرېږدي، خو د حسن قلي زړه نه و، ویل یې چې دی باید د خپل مسوولیت له مخې پاتې شي، اخېر یوې سیکې له کوټې وایست. میرویس خان له راغلو کسانو سره اوږدې خبرې وکړې، ورور ته یې د دریو کارونو مسوولیت ور وسپاره…

حسن قلي تر پایه خپل غوږ پر دروازه ایښی و، خو پوه نه شو چې دوی څه سره ویل.

میاشت ووته، میرویس خان خوشاله و، سترګې یې ځلېدلې.…

یوه ورځ په ونه لوړ بلوڅ راغی، له میرویس خان سره لنډ وغږېد. میرویس خان حسن قلي راوغوښت، هغه ته یې وویل چې بلوڅ به یو باز درکړي، دا باز اعتماد الدوله ته ور ورسوه.

دوې اونۍ ووتې، میرویس خان چرتي و، اعتماد الدوله یې پوښتنه ونه کړه!

خو یو سهار یې په بالاحصار کې د ګڼې ګونې غږ واورېد، میرویس خان تر دریڅې ور وکتل، دوړه ولاړه وه، ګڼو کسانو د غولې هوارې تیږې جارو کولې… آسونه ګرځېدل، پر توپونو باندې لنډې ټوټې تېرېدلې…

شېبه وروسته چای راوړونکی راغی، میرویس خان ته یې وویل چې نن بالاحصار ته اعماد الدوله تشریف راوي.

د چای راوړونکي خبره رښتیا وه، په بالاحصار کې څو بګی ودرېدې، لومړی پوځې کسان ترې راکښته شول، شاوخوا ودرېدل، بیا یوه پوځي د بګی دروازه خلاصه کړه.

اعتماد الدوله له ونې ټيټ سړی و، په تور پټکي کې یې سپین مخ او سپینه ږیره ښکلي ښکارېدل.

وروسته یوه ډله عسکر راغلل، کتار ودرېدل، د بالاحصار مشر رامخکې شو، د اعتماد الدوله لاسونه یې ښکل کړل. ټولو حرکت وکړ، میرویس خان تر هغو ورته کتل چې د درېځي له لاندینی برخي پټ شول.

شېبه وروسته دروازه خلاصه شوه، اعتماد الدوله او د بالاحصار مشر کوټې ته ورننوتل، میرویس خان ودرېد، اعتماد الدوله کلکه غېږ ورکړه، یوه سړي په بېړه یوه څوکی راوړه، خو اعتماد الدوله میرویس خان ته نږدې پر کټ کېناست. د بالاحصار مشر ته یې وکتل، ویې ویل:

_هېله ده چې میرویس خان به نه وي درنه خوابدی شوی!

د بالاحصار د مشر ژبه بنده شوه:

_نه، نه صیب، تل یې احوال اخلم.

خو میرویس خان تر دې دمه دا سړی نه و لیدلی.

اعتماد الدوله د میرویس خان پر اوږه لاس کېښود، په خوند یې وویل:

_اجب باز دی، په یوه ورځ یې دوې هوسۍ ونیولې...سپهسالار ته مې وویل چې برېتونه وخرېيه!

میرویس خان ځان ناګاره واچاوه، داسې یې وښوده لکه په هېڅ چې هم نه وي خبر.

اعتماد الدوله وویل:

_زه د ښکار شوقي یم، په هفته کې یو ځل نږدې غرونو ته ځم، خو تر اوسه مې کومه هوسۍ نه وه راوړې، سپهسالار راته ویلي و چې که دې کومه ورځ هوسۍ راوړه، نو زه به خپل برېتونه خرېيم. تېره ورځ مې دوې هوسۍ ور وړې، برېتونه یې ونه خرېیل، ویل یې چې دا هوسۍ دې په باز نیولې دې، خو یوه خبره یې وکړه، توبه یې وایسته چې بیا به د ښکار پېغور نه راکوي...پوهېږې! لویه هیله مې د سپهسالار د خولې بندول و...

اعتماد الدوله اوږدې خبرې وکړې، خوله یې د میرویس خان لخوا د ورکړل شوي باز په صفت نه مړېده ...

میرویس خان ورته وویل چې دا باز یې په ترکمنو کې پیدا کړی و. ترکمن ښکاریان د باز بچیان نیسي، په سخته یې تربیه کوي، په سلو کې یو باز داسې راوزي چې هوسی وهي...

چای راغی، میرویس خان پوه شو چې اعتماد الدوله ولې ښکار نه شي کولی، د هغه په ښي لاس کې نیولې پیاله لړزېدله...

دوی اوږدې خبرې وکړې، اعتماد الدوله خوشاله و. میرویس خان ته یې ځان پړ باله، ویل یې چې په زندان کې یې د یوه لوی خان پوښتنه نه وه کړې.

د تګ په وخت کې یې د بالاحصار مشر ته وویل چې میرویس خان په خپله سیمه کې لوی سړی دی، ډېر پام ورباندې کوه! درنه خوابدی نه شي.

د اعتماد الدوله له تلو وروسته په کوټه کې زوړ کټ، شکېدلی فرش او خیرنه بستره نوي شول.

*   *   *

میرویس خان د خپل دوهم هدف تر لاسه کولو ته ورځې شمېرلې، دوه ځله یې د حسن قلي په مرسته بلوڅ ملګری زندان ته راوغوښت، خو د خوشالۍ وړ خبره یې ترې وانه ورېده.

یوه غرمه درب شو، د کوټې دروازه په زوره له چوکاټ سره ولګېده، د حسن قلي سترګې رډې راختلې وې، راغی، میرویس خان یې تر ګرېوان ونیو.

میرویس خان په حیرانی ورته کتل…

حسن قلي چیغه کړه!

_ووایه! د دېوان بېګ وراره دې په کومه بلا خوړلی؟

میرویس خان د هغه لاس له خپل ګرېوانه لیرې کړ، دروازه یې پورې کړه، حسن قلي دروازې ته ورغی، په غوسه یې وویل:

_همدا اوس دېوان بېګ ته ورځم.

میرویس خان تر لاس ونیو، ورو یې وویل:

_څه خبره ده؟

حسن قلي په ملنډو وویل:

_یاني ته نه یې خبر؟

_نه، په دې څلورو دېوالونو کې به له څه شي خبر شم!

حسن قلي وویل:

_د دېوان بېګ وراره له بسته کاروان سره ژوندی ورک دی.

د میرویس خان سترګې وځلېدې، پر کټ کېناست، ویې ویل:

_ نو ته ولې ماته په غوسه يې؟

حسن قلي د دروازې لاستی ونیو، له خولې يې لاړې باد شوې:

_زه ماشوم نه یم، پوه شوم چې تا ولې د دېوان بېګ د وراره د تګ د وخت مالومات رانه غوښتل. هر څه چې دي، خو د دېوان بېګ د وراره پر سر دا بلا تا راوستې ده...همدا اوس دېوان بېګ ته ورځم او ورته وایم چې...

میرویس خان په خبره کې ورولوېد:

_کم عقلي مه کوه! له ژونده ستړی يې؟

حسن قلي د دروازې لاستی پرېښود.

میرویس خان وویل:

_فکر کوې چې دېوان بېګ به دې په سرو زرو کې پټ کړي؟! نه! دېوان بېګ به پوه شي چې له ما سره دا مرسته تا کړې! پوهېږم، هوښیار سړی یې، نه غواړې چې د خیانت په تور توپ ته وتړل شې!

حسن قلي پر کټ کېناست، سر یې په غبرګو لاسونو کې ونیو.

میرویس خان وویل:

_دېوان بېګ دې خپل دی؟

_نه

_ملګری؟

_نه، تر سپي مې هم بد ایسي!

_نو بیا ولې دومره خپه یې؟

حسن قلي تر ډېره غلی و، بیا یې سر پورته کړ، ویې ویل:

_سمه ده! خو د سرو زرو پینځه سیکې غواړم!

*   *   *

په لنډ وخت کې دې اوازې ټول اصفهان پر سر واخیست چې د دېوان بېګ وراره هندوستان ته پرلار تری تم شوی دی.

دېوان بېګ په غوسه و، کندهار ته یې څو سپاره ولېږل، ګرګین ته یې پیغام ور ووړ چې وراره یې د ده د واکمنۍ په سیمه کې ورک شوی دی او په پیدا کېدو کې یې باید مرسته وکړي.

وخت ووت، خو د ورک کاروان درک ونه لګېد...

میرویس خان پوهېده چې د دېوان بېګ وراره پر دېوان بېګ ډېر ګران دی، دېوان بېګ به اخیر د ده لېدو ته ورشي. فکر یې سم وخوت، یوماخستن د کوټې دروازه خلاصه شوه، یو قوي سړی راغی، ځان یې دېوان بېګ معرفي کړ.

دېوان بېګ په خته ګرجی و، لوړه ونه یې درلوده، وړو سترګو یې شنه رڼا کوله....

دی میرویس خان ته مخامخ کېناست، هڅه یې کوله چې ځان ارام وښيي، خو غږ یې لړزېده.

دېوان بېګ پخوانۍ خبرې راواخيستې، صفوي حکومت ته د میرویس خان پر اخلاص وغږېد، ویې ویل چې یو وخت یې له بلوڅو اتلس ګرجي عسکر راخوشې کړل…

دېوان بېګ اوږدې خبرې وکړې، ټولې خبرې یې د میرویس خان له ستاینې او صفوي حکومت ته د هغه د وفادارۍ په اړه وې… ځان او دربار یې ملامت کړ، ویې ویل چې په زندان کې یې د هوتکو د مشر پوښتنه نه ده کړې…

میرویس خان غلی و، ده کومه بېړه نه درلوده، پوهېده چې دېوان بېګ به اخېر اصلي خبرې ته راشي… انتظار یې لنډ شو، دېوان بېګ د خپل وراره ورکېدل یاد کړل…میرویس خان ته یې یو ځل بیا د اتلسو ګرجي عسکرو د راخوشې کېدو خبره وکړه، ویې ویل چې تاسو په بلوڅو کې ډېر شناخت لرئ…

میرویس خان د دېوان بېګ د وراره پیدا کول اسانه کار وګاڼه، ویې ویل چې د بلوڅو له ډېرو خانانو سره شناخت لري… دی به تر خپله وسه د دېوان بېګ د وراره درک مالوم کړي. خو دېوان بېګ ته یې دا هم وویل چې په دې کار کې د بالاحصار د مشر مرستې ته ضرورت لري…

د دېوان بېګ وړې سترګې وځلېدې …میرویس خان ته یې وویل چې ده ته به هر راز سهولتونه برابر کړي، دېوان بېګ په خوشالۍ له کوټې ووت.

سهار د بالاحصار مشر له یوه بل کس سره راغی، ویې ویل چې دا کس به د میرویس خان هر امر ته تیار وي.

ميرويس خان د خپل وورو ملګرى بلوڅ راوغوښت، هغه ته يې وويل چې څو نور بلوڅ پيدا کړي او ده ته دې په دوو، دريو ورځو کې يواځې يو ځل د نمايش له پاره راځي.

دېوان بېګ هم غلى نه و ناست، ده به هره ورځ زندان ته نفر رالېږه او له ميرويس خان څخه به يې د نويو خبرو پوښتنه کوله،خو ميرويس خان به ورته ويل چې دى هره اونى ځيني بلوڅ زندان ته راغواړي، په کندهار او شاوخوا سيمو کې يې هم قومي مشرانو ته خبر ورکړى چې د ورک شوي کاروان درک ولګوي.

يو سهار يې دېوان بيګ ته احوال ور کړ چې د وراره درک يې موندلى دى، د ده وراره او ورسره ملګري روغ جوړ دي.

غرمې ته دېوان بېګ راغى، ميرويس خان يې په غېږ کې ونيو، ويې ويل چې د وراره ځاى او ادرس ورکړي، خو ميرويس خان ور ياده کړه چې دا کار ماته پرېږده، ځکه په هغه سيمه حمله يې وراره او د هغه ملګرو ته خطر پېښوي...

وخت ووت، په ټول ښار او دربار کې همدا يوه خبره راګرځېده چې ميرويس خان د دېوان بېګ د وراره د ورکېدو ځاى پيدا کړى دى.

يوه ورځ ميرويس خان خپل بلوڅ ملګرى را وغوښت، ورته ويې ويل چې يحيى خان ته حال و ر ولېږه چې اوس نو د دېوان بېګ د وراره او د هغه د ملګرو د راوستلو وخت دى.

* * *

میرویس خان او د هغه ورور یحیی خان یوه ښکلي هسک سالون ته ور ننوتل. د اوږده مېز دواړو غاوړ ته ناست کسان ولاړ شول، چکچکې یې کړې... دېوان بېګ مخې ته ورغی ، میرویس خان ته یې کلکه غېږ ورکړه... تر لاس یې ونیو ، تر څنګ یې کېناوه.

میرویس خان ناستو کسانو ته وکتل، ټولو نوې قیمتي جامې اغوستې وې، له رنګ او ښې اسراتمند ښکارېدل...

دېوان بېګ ودرېد، غاړه یې صافه کړه! ویې ویل:

_ښاغلو! دا مېلمستیا مې د هغه چا په افتخار جوړه کړې چې زه یې صفوي حکومت ته تر ټولو صادق انسان ګڼم! دا کس قومي مشر میرویس خان دی چې زما ورک وراره او د هغه ېنځه ویشت ملګري یې پیدا کړل...

چکچکې شوې.

میرویس خان د مننې په ښه سر وخوځاوه.

دېوان بېګ وویل:

...ټول کاروان اصفهان ته روغ جوړ راورسېد، ان د کاروان یو وېښته هم نه دی کم شوی... ټول تجارتي مالونه سلامت دي...

دېوان بېګ اوږدې خبرې وکړې، د اتلسو ګرجي عسکرو پخوانۍ کیسه يې بیا تازه کړه چې د میرویس خان په مټ راخوشي شوي ول... ټولې خبرې يې د میرویس خان د صداقت او وفاداري په اړه وې... په پای کې يې د میرویس خان له وروړ یحیی خان څخه هم مننه وکړه چې د ده د وراره په راخلاصولو کې يې زیار وایست...

د دېوان بېګ له خبرو وروسته یو بل تن چې مخ يې تر سترګو په وېښتو کې پټ و، ودرېد. دېوان بېګ د میرویس خان غوږ ته خپله خوله ور نږدې کړه، ورور يې ویل:

_دا د خزانې وزیر دی!

د خزانې وزیر لنډې خبرې وکړې، ويې ویل چې میرویس خان په خپل ولس کې درونډ نوم لري، خلک يې ناز وړي، یو وخت يې په کلات کې څو یاغي کلي مجبوره کړل چې صفوي حکومت ته مالیه ورکړي ...

د خزانې د وزیر له خبرو وروسته یو بل تن چې پر پزه يې د کالدانې نښه وه ودرېد، ويې ویل چې پاچا ته باید د میرویس خان شفاعت وکړو چې په بالاحصار کې يې له نظر بندي راوباسي...

دېوان بېګ يې په خبرو کې ور ولوېد، ویې ویل چې په دې اړه به وروسته وغږېږي. میرویس خان په ټیټ غږ له دېوان بېګ څخه د دې سړي نوم وپوښت، خو دېوان بېګ په خندا خبره واړوله او له خپل وراره څخه یې وغوښتل چې د کاروان د ورکېدو کیسه ووایي.

په بر سر کې یو ډنګر ځوان ودرېد، ویې ویل چې له لسو ورځو مزل وروسته یوه غره ته ورسېدو، په تنګه دره کې روان و چې له لویو ډبرو مول وهلي ټوپکوال را ووتل... موږ یې یوې زړې کلا ته بوتلو، په یوه سمڅه کې یې واچولو او لاسونه یې را وتړل ، تیاره وه، د لاس ګوتې سمې نه مالومېدې، یواځې د ډوډۍ په وخت کې به یې لاسونه را خلاص کړل...

ځوان اوږدې خبرې وکړې، له لوږې او تندې وغږېد، سختئ یې یادې کړې... ویې ویل چې یو وخت مو د ټوپکو ډزې او نارې واورېدې... چیغې شوې، آسونه وشنېدل، د سمڅې دروازې اور واخیست...

ځوان غلی شو، یحیی خان ته یې وکتل، ویې ویل:

_دې ځوان له بنده راخوشي کړو.

د دېوان بېګ په سترګو کې اوښکې ورغړېدې، ولاړ شو، لومړی یې خپل وراره او بیا یې یحیی خان په غېږ کې ونیول...

بیرته خپل ځای ته راغی، ویې ویل:

_دا ټول د میرویس خان له برکته، ده خپل ورور ته احوال ور لیږلی و چې د بلوڅو له خانانو سره ووینې او هغوی دې ته مجبور کړي چې زما د وراره د راخلاصولو ځای پیدا کړي. وروسته د میرویس خان ورور د بلوڅو د خانانو په مرسته پر زړه کلا یر غل ورووړ او غله وتښتېدل…

دېوان بېګ غلی شو، جام یې پر سر واړاوه، ویې ویل:

_غلو دومره وخت نه و موندلی چې د کاروان آسونه، اوښان، کچرې او تجارتي اجناس له کلا وباسي، هر څه په خپل حال وو…

دېوان بېګ وټوخل، شېبه وروسته یې په لوړ غږ وویل:

_هلئ نو، راځئ چې زما د وراره د خلاصېدو د خوشالۍ په مېلمستیا کې ګډون وکړو!

ټول د ځنګ لویې کوټې ته ورغلل، پر مېز مختلف خواړه پراته ول… میرویس خان د دېوان بیګ څخه لیري کېناست، ده له دوو، دریو نورو کسانو سره سیاسي بحث را واخیست، د صفوي پاچا شاه حسین صفتونه یې وکړل، خو له مغولو او تزاري روسیې یې ښه خوله ونه وهله…

له ډوډۍ وروسته انګړ ته ووتل، په شنه چمن کې د مرمرو له تیږو کوچینی حوض جوړ و، په حوض کې رنګه ماهیان ګرځېدل… میرویس خان د چایو پیاله ور واخیسته، څو کسان ترې راوګرځېدل، میرویس خان خبرې کولې… نورو سرونه ورته خوځول…

میرویس خان دوه- درې ځله دېوان بېګ ته وکتل... د شرابو جام یې په لاس کې و، ده ته یې وچې سترګې نیولې وې... تندې یې تروه ښکارېده.

ماخستن پر دوو آسونو پورې تړلې بګۍ راغله، میرویس خان او د هغه ورور یحیی خان یې بالاحصار ته یوړول.

میرویس خان دریڅې ته ودرېد، لا هم په ځینو کورونو کې رڼا ښکارېدله.

ورور یې په خندا وویل:

_ښه لالا! ستا نخشه خومې سمه عملي کړه!

میرویس خان ورغی، پر کټ کېناست، سترګې یې ځلېدلې...موسک شو، د خپل ورور پر اوږه یې لاس کېښود، ویې ویل:

_ما درې کارونه در سپارلي وو، اصفهان ته د اصیل باز رالېږل او د دېوان بېګ د وراره نیول او خوشي کېدل پوره شول، خو درېیم یې لا پاتې دی! لوی مفتي ته دې څه راوړي دي؟! پیسې او قیمتي سوغاتونه دې ښه کړل؟

ورور یې په بېړه وویل:

_لوی مفتي ته مې پخوانۍ تسبیح پیدا کړې، ډېرې قیمتي دي، هره دانه یې له اصیلې فېروزې جوړه ده، تسبیح او نور قیمتي سوغاتونه له بلوڅ ملګري اخیستی شې!

میرویس خان د خپل ورور اوږه ټینګه کړه!

یحیی خان وویل:

_باز مې په اسانۍ وموند، بس، ترکمنو ته مې یو څوک پسې ولېږل، خو د دېوان بېګ د وراره نیولو ستړی کړم.

غلی شو، ویې ویل:

_له محمد خان بلوڅ نه مې مرسته وغوښته، هغه څلوېښت سپاره برابر کړل، ستا د راکړو مالوماتو له مخې مو اته ورځې په هغه غره کې تیرې کړې چې د دېوان بېګ د وراره کاروان پرې راته. یو سهار د اوښانو زنګولې وشرنګېدې، سرونه مو پورته کړل، کاروان په تنګه دره کې روان و.

محمد خان ته مې ویلي و چې ټول ژوندي غواړم، ملګرو هوایي ډزې وکړې، تعداد یې ډېر و، کاروان ووېرېد، لاسونه یې پورته کړل.

دوی مو یوې زړې کلا ته بوتلل او ستا له هدایت سره سم مو په ګېډه ماړه ساتل…

میرویس خان وویل:

_د کندهار وضع څنګه وه؟

یحیی خان سوړ اسویلی وایست:

_د ګرګین ظلمونه له حده واوښتل، میاشت مخکې د ګرګین یوه عسکر کومې ښځې ته لاس ور اچولی و، کلیوالو وواژه، ګرګین سلامت کلی تر تېغ تېر کړ.…

میرویس خان وویل:

_وسلې مو څنګه کړې؟

_تر اوسه مو ایله یونیم زر ټوپکې پیدا کړې دي، د جنګي کلا د ډېپو واک له ګرګین سره دی، یو ټوپک هم نه شي ترې را ایستی، خو له مغولو او تزاري روسیې څخه په ډېره سخته خال خال وسلې راوړو.…

غلی شو، ویې ویل:

_لالا! نور نو د ګرګین ظلم له حده تېر شو، دوه نیم، درې زره ځوانان دې ته تیار دي چې پر جنګي کلاحمله وکړي.

میرویس خان وویل:

_ببېره مه کوئ! تر اوسه لا وخت شته!

* * *

میاشت ووته، یو ځل اعتماد الدوله بالاحصار ته ورغی، له میرویس خان سره یې ولیدل، خو ټولې خبرې یې د ښکار په اړه وې، د میرویس خان له خوا د ورکړل شوي باز په صفت نه مړېده...

دېوان بېګ هم میرویس خان ته دوه ځله خوندور خواړه ور لېږل. ده له میرویس خان څخه بخښنه غوښتې وه چې د ډېرو مصروفیتونو له لاسه یې لیدو ته نه شي ورتلای.

میرویس خان لوی مفتي ته قیمتي تسبېح هم ور لېږلې وې، خو د هغه درک نه و.

میرویس خان له خپل بلوڅ ملګري څخه وغوښتل چې اعتماد الدوله، دېوان بېګ، لوی مفتي او ځینو نورو درباریانو ته وربښمینې چپنې، هندوستاني قیمتي ټوټې او نورې ګران بیه ډالۍ ور ولېږي.

وخت ووت، هوا سړه شوه، له لومړۍ واورې سره یې کوټې ته بخارۍ راوړه...

میرویس خان به ډېر وخت کړکۍ ته ولاړ و، د کورونو له دودکشو څخه به تور لوګي پورته کېدل...شاوخوا غرونه تک سپین ول.

یو سهار حسن قلي ورته وویل چې په دې ورځو کې د سپهسالار په کور کې لویه جلسه جوړېږي او د دربار ټول مقامات د صفوي حکومت د حدودو په ستونزو خبرې کوي.

میرویس خان ته دا جلسه مهمه ښکاره شوه، دېوان بېګ ته یې احوال ور لېږه چې دی هم دې جلسې ته ور وبولي، خو د دېوان بېګ ځواب منفي و، ویل یې چې په دې جلسه کې د میرویس خان ګډون بې ګټې دی.

میرویس خان اعتماد الدوله ته لیک ولېږه، ویې لیکل چې د کندهار او شاوخوا سیمو ستونزې تر نورو ښې را مالومې دي، د مشورې له پاره به تر ما بل وړ څوک پیدا نه کړی.

یوه ورځ یوه ګاډۍ راغله او میرویس خان یې د سپهسالار کورته بوت.

کور ښکلی و، د مرمرو ستنې یې درلودې، له دېوالونو یې سلامت ګچینې هوسۍ راوتلې وې.

میرویس خان دوهم منزل ته وخوت، لویه کوټه له درباریانو ډکه وه. میرویس خان ټولو ته لاس ورکړ او د اعتماد الدوله تر څنګ کېناست. د ناستو کسانو څېرې یې تر سترګو تېرې کړې، نوې وې، یواځې درې- څلور کسان یې د دېوان بېګ په مېلمستیا کې لیدلي وو.

اعتماد الدوله ودرېد، مېریس خان یې ناستو کسانو ته معرفي کړ. وروسته یې د راغلو کسانو نومونه واخیستل...میرویس خان پوه شو چې ناست کسان د صفوي حکومت مهمې ستنې دي.

له معرفي وروسته سپهسالار ودرېد، ټولو ته يې ښه راغلاستووايه، ويې ويل چې میرویس خان يې تر دې دمه نه و ليدلی، خو صفوي حکومت ته يې د هغه د لويو خدمتونو په اړه ډېر څه اورېدلي و.

دروازه خلاصه شوه، دېوان بېګ د ناوخته راتګ له سببه بخښنه وغوښته، کېناست، خو کله چې يې په میرویس خان سترګې ولګېدې، ټنده يې تروه شوه.

د غونډې په پيل کې سپهسالار اوږدې خبرې وکړې، د صفوي حکومت د حدودو ځينې برخې يې يادې کړې، ويې ويل چې خلک ياغي شوي دي... خو کله چې يې د ايران په شمال کې د لزګي سنيانو ياغيتوب ياد کړ، وزير اعظم فتح علي خان داغستانی يې په خبرو کې ور ولوېد او په غوسه يې وويل چې خبره دومره مه لويوه! هېڅ هم نشته، يوازې څو کسانو د ماليي له ورکړې انکار کړی او دا دومره لويه خبره نه ده چې د لزګيانو په ټول قوم پسې د ياغيتوب ټکی وتړې.

خو سپهسالار په خبرو کې ور ولوېد، په غوسه يې وويل چې صفوي حکومت ته يوازې سنيان ستونزې جوړوي، ويې ويل چې په بم او کرمان کې هم بلوڅو بغاوت کړی.

د سپهسالار دې خبرې يوه بل له رنګه تور سړي ته خوند ور نه کړ، پاڅېد، ويې ويل چې دا خبرې په مذهب پورې مه تړئ، په مرکزي ايران کې هم پاڅونونه شوي دي، خو اوسېدونکي يې شيعيه دي...

يو بل سړی ودرېد، په غوسه يې وويل چې شيعيه به ولې د خپل شيعيه حکومت پر ضد قيام کوي... ټول فساد په سنيانو کې دی...

په کوټه کې شور ماشور شو، ټولو سنیانو ته د ملامتی ګوته نیوله، یواځې وزیراعظم فتح علي خان داغستاني او له رنګه تور سړي د سنیانو ملاتړ کاوه. میرویس خان وپوهېد چې په دې شلو- پنځه وېشتو کسانو کې یواځې همدا دوه کسه سنیان دي.

وروسته خبره لا پسې جنجالي شوه، پر یو بل یې تورونه ولګول... هر یوه بل ملامتاوه چې صفوي حکومت ته صادق نه دی... خبره تر دې هم ور واوښته، غلاوې یادې شوې...د مالیې د پټېدو او د کاروانونو د وهلو خبرې مینځته راغلې...

جلسه بې نظمه شوه، د خبرو وار نه کېده...

میرویس خان غلی و، دی وپوهېد چې د صفوي حکومت په د ننه کې څومره ژور اختلافات موجود دي.

سپهسالار څو ځله د نظم د راوستلو کوشش وکړ، خو بریالی نه شو...

وزیر اعظم خپله چپنه ورټوله کړه، ودرېد.

د سپهسالار رنګ ژېړ شو، له وزیر اعظمه یې په ډېر احترام وغوښتل چې جلسه پرې نه ږدي، خو د وزیر اعظم خبره یوه وه، ویل یې چې په دې غونډه کې ده او د ده قوم ته سپکاوی شوی...

سپهسارلار ټینګار وکړ، وزیر اعظم کېناست.

میرویس خان پوهېده چې په صفوي حکومت کې تر شاه حسین وروسته وزیر اعظم دوهم لوی قدرت دی.

اعتماد الدوله په لوړ غږ وویل:

_هېله کوم! غلي شئ! موږ یو بل پېژنو، تل مو همدا حال وي، خو میرویس خان لومړی ځل زموږ جلسې ته راغلی، دی به څه وایي...

ټول غلي شول.

وزیر اعظم وویل:

_میرویس خان د سنیانو له سیمې راغلی دی، په حقایقو پوهېږي، دی به د خپلو خلکو کیسه راته وکړي!

میرویس خان ودرېد، دی پوهېده چې د خپلو نخشو د عملي کولو له پاره یې دربار ته نږدې والی ځومره ضرور دی. دا هم ورته مالومه وه چې تر دې ځایه په سخته راغلی دی او وړه غلطي به یې ټوله خواري ور ډوبه کړي. ځکه یې د درباریانو د را جلبولو له پاره له هوښیاری کار واخیست. صفوي حکومت یې خپل وګانه، د هند مغولي حکومت، تزاري روسیه او عثماني امپراطوري یې یا د کړل، ویې ویل چې دا ټول تر ایران راتاو دي او د صفوي حکومت د ځینو سیمو د نیولو نخشې کاږي...نو د قوم او مذهب خبرې مو کمزوری کوي او ښه دا ده چې د یوې سیمې او یوه قوم پر ځای عمومي فکر وشي...

وروسته یې د ګرګین خبرې راواخیستې، میرویس خان پوهېده چې ګرګین په دربار کې د ګرجي دېوان بېګ غوندې ډېر پلویان لري، خو دا هم ور مالومه وه چې د ځینو کسانو نه خوښېږي. فکر یې وکړ چې له ډېرو درباریانو سره یې لا شناخت کمزوری دی او که په پیل کې د ګرګین له ظلمونو پرده پورته کړي، په خپل راتلونکي پلان کې به بریالی نه شي، ځکه په احتیاط غږېده، اول یې د ګرګین صفت وکړ ویې ویل چې په کارونو کې قاطع انسان دی... ښه مدیریت لري او په خبره پوهېږي...وروسته یې خبرې بلې خواته یووړې، په ګرګین ونه لګېد، خو د هغه له کلانتر (ښاروال) او ځینو نورو قوماندانانو یې ښه خوله ونه وهله، ویې ویل چې د ځایي اوسېدونکو دود او کلتور نه دی ور معلوم، په ژبه نه ورسره پوهېږي، د خلکو مذهب او ناموس ته په سپکه ګوري... همدا علت دی چې ځینې سیمې یاغي شوې او د مالیې له ورکړې یې انکار وکړ....

میرویس خان روانه او فصیح ژبه درلوده، د ده د خبرو پر وخت ټول کسان غلي ول...

کله چې کېناست، تالار چکچکو ونیو.

میرویس خان وپوهېد چې خبرې یې پر ځای وې، که یې له یوې خوا ګرګین ستایلی و، خو له بل لوري یې په ډېر ماهرانه ډول د هغه غندنه کړې وه....د ناستو کسانو تندې هوارې ښکارېدلې... یوه خوا هم خپه نه وه.

وروسته د هغو سیمو په اړه خبرې وشوې چې د مالیې له ورکړې یې انکار کړی وو، جلسه بېرته ګډوډه شوه، یوه له رنګه سره سرې د خزانې وزیر ته وویل چې د زوی په واده کې دې لسو زرو کسانو ته ډوډۍ ورکړه! زوم ته دې قیمتي کور واخیست... لور دې په زرو کې پټه کړه! دا پیسې له کومه شوې؟!

د ماليې د وزير تور مخ له غوسې شين شو، مقابل لورې ته يې سپکې خبرې وکړې، عياش يې وګڼه، ويې ويل چې په يوه مياشت کې يې لس باکرې مينځې واخيستې....

دواړه ودرېدل، خو نورو سره بېل کړل.

خو د جلسې پای ښه و، د ټولو ګټه يوه وه، په دې اړه وغږېدل چې له پاچا سره بايد د دوی د حقوقو د ډېرېدو په باره کې خبرې وشي…

له رسمي غونډې وروسته ډوډۍ تياره شوه. ميرويس خان ځان وزير اعظم ته ور نږدې کړ، له خبرو يې وپوهېد چې له ديوان بېګ او نورو ګرجي افسرانو کرکه لري.

د چايو پر وخت له اعتماد الدوله سره وغږېد، ميرويس خان ته معلومه شوه چې دی له وزير اعظم او سپهسالار سره ډېر جوړ دی، خو له ديوان بېګ څخه يې ښه خوله نه وهله…

ميرويس خان پوهېده چې ديوان بېګ هم په دربار کې لوی قدرت لري…ميرويس خان ته په دربار کې د دوو متضادو ډلو موجوديت مهم و، په اسانۍ مخکې پکې تلای شوای.

ده له اعتماد الدوله څخه وغوښتل چې له پاچا سره د ليدو زمينه ورته برابره کړي.

اومه برخه

*   *   *

وخت ووت، میرویس خان د ډېرو کسانو زړونه خپل کړي ول، ځیني درباریان به زندان ته ورتلل او له میرویس خان سره به یې مشورې کولې...یو ځل اعتماد الدوله ورغی، ویې ویل چې له پاچا سره یې د میرویس خان د لیدني زمینه چمتو کړې وه، خو دېوان بېګ دا ملاقات د پاچا د وخت ضایع کول وګڼل ....

اعتماد الدوله وویل چې دېوان بېګ ته د ګرګین یو لیک را رسېدلی دی، لیکلي یې دي چې میرویس خان هوښیار سړی دی، مخه یې ونیسه،له پاچا سره به یې لیدنه زما په ګټه نه وي.

د ژمي په وروسیتو کې یوه بله جلسه جوړېده، میرویس خان ته دا جلسه ډېره مهمه وه، د صفوي حکومت ټول مهم کسان ورته راتلل، پاچا ته یې باید د خپلو تر کنټرول لاندې سیمو په اړه معلومات ورکړی وای.

میرویس خان اعتماد الدوله ته لیک ولېږه، په ځواب کې یې ورته لیکلي و چې دی به تر خپله وسه هڅه وکړي چې میرویس خان دې جلسې ته ور وبلل شي.

خو یوه اوونۍ وروسته یې بخښنه ترې وغوښته، لیکلي یې و چې دېوان بېګ ستونزې ورته جوړوي، هغه نه غواړي چې میرویس خان په دې جلسه کې ګډون وکړي، دا یې هم لیکلي و چې دېوان بېګ له هغه چا سره جوړ دی چې د دې غونډې د نظم او جوړېدو مسوولیت لري.

میرویس خان سپهسالار او وزیر اعظم ته لیکونه ور ولېږل، خو درک یې مالوم نه شو.

یو سهار حسن قلي د غونډی د قیقه ورځ ورته وویله. غونډه د نوروز په ورځ جوړېده.

میرویس خان کړکی ته ودرېد، په ځینو کورونو کې د بادامو د ونو سپین ګلان ښکارېدل.

دی مایوسه و، ډېر فکر یې وکړ، خو چاره یې نه لیده، نوي کال ته یواځې درې ورځې پاتې وې.

* * *

درب شو، غولی ولړزېد، میرویس خان په بېړه کېناست، سترګې یې وموښلې، د بالاحصار خواته پرې شوې درېڅې ته ودرېد، تیاره وه.

له دوهم درب سره د بالاحصار د دېوال پر سر سره لمبه راوګرځېده، څو نور توپونه هم تش شول.…

میرویس خان بېرته پر کټ پرېووت، سترګې یې پټې کړې، دی په دې نیمه شپه کې د توپونو د ویشتلو په راز پوهېده، حسن قلي د صفوي حکومت له مراسمو خبر کړی و. نوی کال د توپونو په دربا پیلېده.

میرویس خان خواشینی و، ده په یوه مهمه جلسه کې ګډون نه شوای کولای.

تر سپېده چاوده یې سترګې پټې نه شوې. لمونځ یې وکړ، له چایو وروسته یې تودې اوبه راوغوښتې، ولمبېد، جامې یې بدلې کړې، اوړد وغځېد.

غرمه يې ډوډۍ ورته راوړه، يوه ګوله يې هم تر ستوني نه تېرېده⋯

ماسپښين دروازه خلاصه شوه، په بېړه کېناست، سترګې يې وځلېدې...وزير اعظم جلسې ته ور غوښتی و.

د شاهي ماڼۍ عمومي دروازه د ګارډ دوو عسکرو پرانيسته. پراخ شين ځای و، د سړک دواړو غاړو ته د ناجو ونې ولاړې وې، په چمن کې هوسۍ ګرځېدې... ور هاخوا د يوه طاوس ببره رنګه لکۍ لمر ځلوله.⋯

ميرويس خان د ماڼۍ تر مخ له بګۍ کښته شو، د دروازې دواړو غاړو ته د دوو زمريانو ډبريني مجسمې جوړې وې، د زمريانو له خولو رڼې اوبه بهېدلې⋯

ميرويس خان ماڼۍ ته ور ننوت، اوږد دهلېز پر سرو غاليو فرش و، په دېوالونو کې يې ښکلې منظرې رسم شوې وې⋯

يوه ګارډ دروازه ورته خلاصه کړه، په هسک او لوی سالون کې ګڼ کسان ولاړ ول. وزير اعظم، د خزانې وزير، سپهسالار، اعتماد الدوله او څو نور کسان مخې ته ورغلل، سترګې مشې يې توده وه، ميرويس خان د نوي کال مبارکي ورته وويله.

سترګې يې پر دېوان بېګ او ګرګين ولګېدې، مخکې ورغی، لاس يې ورکړ، خو د دېوان بېګ او ګرګين ګوتې مړې وې.

میرویس خان شاوخوا وکتل، د سالون په بر سر کې لوړه اېښودل شوې طلايي رنګه څوکۍ تشه وه.

خدمتګاران راغلل، چای او مختلفې وچې مېوې يې راوړې.

وړه دروازه خلاصه شوه، يو تک تور سړی راغی، په لوړ غږ يې وويل:

_اعليحضرت تشريف راوړي!

ټول غلي شول.

لومړی د ګارډ دوه عسکر راغلل او د طلايي رنګه څوکۍ شاته ودرېدل.

شاه حسين په ونه لوړ سړی و، صاف سپين مخ يې درلود، پر سر يې طلايي تاج ايښی و.

شاه حسين پر طلايي رنګه څوکی کېناست، په سالون کې ټولو ولاړو کسانو تعظيم وکړ.

په پيل کې د ښار لوی مفتي غاړه صافه کړه، پاچا ته يې د نوي کال مبارکي وويله او له خدايه يې ورته اوږد عمر او خوشاله ژوند وغوښت.

وروسته وزیر اعظم د خبرو اجازه واخیسته، بخښنه یې وغوښته چې پاچا ته په دې نوي کال کې ښه خبرونه نه لري. ده د صفوي حکومت ځینې یاغي سیمې یادې کړې او ویې ویل چې خلکو پاڅون کړی ...

بیا د خزانې وزیر خبرې وکړې، له والیانو یې نهیلي وښوده، ویې ویل چې د پخوا په څېر پوره مالیه نه رالیږي، د مرکزي حکومت د خزانې خونده نشته.…

وروسته ځینو والیانو خبرې وکړې، د دوی په خبرو کې هم نا امیدي ډېره وه. ځینې سیمې یې له لاسه وتلې ګڼلې…خو په ټولو والیانو کې یواځې ګرګین ډاډه وغږېد…د ځان ستاینه یې وکړه، ویې ویل چې مالیه پر وخت راټولیږي، هېڅ ستونزه نشته …او د ده تر حاکمیت لاندې سیمې خوندي دي.…

د خزانې وزیر یې په خبرو کې ور ولوېد او ویې ویل چې تېر کال د ګرګین خان لخوا حکومتي خزانې ته سل زره تومنه هم نه دي راغلي.…

د ګرګین رنګ سور شو او د خزانې وزیر یې په دروغو متهم کړ.

په دربار کې ګنګوسې شوې…ډېرو کسانو د خزانې د وزیر طرفداري کوله، خو دېوان بېګ او ځینې نور د ګرګین پلویان ول.…

شاه حسین غلی ناست و، سترګې یې له خوبه ډکې ښکارېدې، کله کله به یې اوږد اررمی وایست.

وزیر اعظم ټول کسان ارامي ته را وبلل، وروسته يې د میرویس خان نوم واخیست،ویې ویل چې دی د منطقي سړی دی، په واقعیت پوهېږي.

د دېوان بېګ او ګرګین رنګونه سره شول.

شاه حسین وویل:

_میرویس خان چېرته دی؟

میرویس خان مخکې ورغی، تعظیم يې وکړ.

شاه حسین د هغه د تېرو کارونو او صفوي حکومت ته د صداقت ستاینه وکړه، ویې ویل چې اعتماد الدوله په هر څه خبر کړی دی... وروسته يې له میرویس خان څخه د هغه د صحت پوښتنه وکړه، دا يې هم وویل چې دوې میاشتې مخکې يې د دربار طبیب د علاج له پاره ور لیږلی و....

دېوان بېګ تعظیم وکړ، پا چا ته يې وویل چې میرویس خان اوس ښه دی.

خو میرویس خان حیران و، دی نه و ناروغه شوی. دا يې هم نه په زړه کېدل چې ده ته دې کوم طبیب ورغلی وي.

میرویس خان له شاه حسین څخه مننه وکړه چې د ده په فکر کې دی.

شاه حسين دا هم وويل چې يو ځل يې ميرويس خان ليدو ته ور وغوښت، خو دېوان بېګ ورته وويل چې ناروغه دی.

وزير اعظم او سپهسالار ته د دېوان بېګ د ټکولو له پاره ښه موقع په لاس ورغلې وه. دوی دې خبرې ته پکې وواهه، حيراني يې وښوده، ويې ويل چې ميرويس خان نه دی ناروغه شوی....

پاچا دېوان بېګ ته په غوسه شو، د دېوان بېګ سر وځرېد.

وزير اعظم له ميرويس خانه د خبرو غوښتنه وکړه. ميرويس خان د دې ورځې نتظار ايست، لومړی د کندهار او شاوخوا سيمو په عمومي وضعيت وغږېد، د خپلو خلکو دودونه او رواجونه يې بيان کړل...بيا يې د ګرګين د عسکرو ظلمونه او د خلکو ناموس ته په سپکه کتل ياد کړل، وروسته يې د ځينو قبيلو د پاڅونونو د علتونو په اړه خبرې وکړې...

ميرويس خان په خبرو کې وړې وه، خبرې يې هم هوايي نه کولې، دی د اسنادو له مخې غږېده، د هرې پېښې د قيق تاريخ يې بياناوه... د هغه قومي مشر نوم به يې اخيست چې له محلي حکومت سره يې ستونزه درلوده. د پاڅون ځای، قبيله او علت ټول ور مالوم وو...پاچا او ټول درباريان غلي ول.

ميرويس خان د ګرګين د عسکرو او قوماندانو د ظلمونو په اړه اوږدې خبرې وکړې... وروسته يې ګرګين را واخيست، ويې ويل چې مديريت يې کمزوری دی. ..د ده د هر عسکر ظلم او ناروا ده ته راجع کېږي...په کندهار کې له صفوي حکومته دا ډول کمزورې نمايندګي به د لويو پاڅونونو سبب شي ....

ګرګین ته غوسه ورغله، میرویس خان یې د حکومت پر ضد په بغاوت تورن کړ، خو اعتمادالدوله، وزیر اعظم، سپهسالار ....دا خبرې بې بنیاده وګڼلې، د میرویس خان تېرې کارنامې یې له سره تازه کړې او ویې ویل چې ګرګین عقدې اخیستی، د میرویس خان پوهه او په خپلو خلکو کې د هغه درناوی او محبوبیت یې نه وربانديې لورېږي.···

د میرویس خان له خبرو وروسته ځیني نور کسان هم وغږېدل... خو د ناستې تر پایه یوائې ستونزې یادې شوې...یوه هم د حل خبره ونه کړه.

وروستی خبرې شاه حسین وکړې.

میرویس خان ته د پاچا خبرې حیرانونکې وې، شاه حسین د فال او پېشګویي په اړه وغږېد، ویې ویل چې ځینو فال لیدونکو، ستورو پېژندونکو، د خوب تعبیروونکو او ملایانو ښه زیري ور کړي دي...نوی کال به د صفوي حکومت د غښتلتیا او د د ښمنانو د ماتې کال وي...دا یې هم وویل چې لوی مفتي له کربلا راوړې خاوره دم کړې ده، که دا خاوره د جګړې پر وخت پر خپلو عسکرو وشیندئ، دښمن مو نه شي لیدلای، زړور پرې ورځی... .

مېلمستیا په بله کوټه کې نیول شوې وه. میرویس خان له وزیر اعظم سره کېناست، خو شاه حسین خپل مېز ته ور وغوښت.

د ګرګین او دېوان بېګ سترګې رډې راختلې وې...خو میرویس خان د خبرو موقع ونه مونده. شاه حسین له لوی مفتي سره غږېده. پر فال او خوب یې ډېر باور درلود، ځیني ستورې یې په بخت نیولي وو او د لوی مفتي پېشګویي مهمه ورته ښکارېدله.···

* * *

یوه اوونۍ وروسته د شاه حسین خاص نماینده بالاحصار ته ورغی او میرویس خان یې نوي ځای ته بوت.

میرویس خان د پاچا ماڼۍ ته نږدې په یوه کوچیني ښکلي کور کې واړول. نه ګارډ و او نه هم کوم پیره دار. بس! یو آشپز او یو خدمتګار یې درلود.

میرویس خان ځو کتابونه راوغوښتل، حویلۍ شنه وه، ده به ډېر وخت د پسرلي پاسته لمر ته مطالعه کوله.…

یوه ورځ پاچا ور وغوښت، خو دا ځل د ګارډ د یوه عسکر لخوا یوه بل واړه سالون ته رهنمايي شو.

په سالون کي د تبلي او باجي غږ راګرځېده...ځو ښکلي نجوني نڅېدلي.…

میرویس خان د پاچا په غوښتنه د هغه تر څنګ کېناست. پاچا اشاره وکړه، ساز ودرېد، نجونې ووتې.

یوه خدمتګار د شرابو جام ورته ونیو، خو میرویس خان چای وغوښت.

پاچا نشه و. ځینو درباریانو ته یې کنځلي کولي...ویل یې چي د غم خبرې ولي تر ما رارسوي ...واک مي ورکړی، په خپله دې حل کړي.…

میرویس خان ته دا خبرې نوې نه وې. دی پوهېده چې شاه حسین راحت طلبه او عیاش انسان دی، ټول وخت په حرمسرای کې له خپلو سلګونو ښځو او مینځو سره تېروي، تل نشه وي...خپل کارونه یې نورو ته ور سپارلي او خپله د هېواد له امورو سره چندان علاقه نه لري...

پاچا بې واره غږېده... له خپلو ډېرو درباریانو، والیانو او مهمو قوماندانانو یې شکایت درلود... خو د ګرګین نوم یې وانه خیست.

چای راغی، میرویس خان له لنډې شیبې څخه استفاده وکړه. ده نبغ په نېغه د ګرګین ظلمونه نه شوای یادولای. وار له واره یې د هندوستان د فال لیدونکو او جادوګرانو کیسې راواخیستې...د فال نیولو ځینې مهم کتابونه یې یاد کړل، ویې ویل چې له دې کتابونو څخه هر څوک استفاده کولای شي...

میرویس خان د فال، تاویذ او جادو په اړه خپلې خبرې وغځولې... دی د پاچا له سترګو او وازې خولې وپوهېد چې شاه حسین ته د هندوستان د جادوګرانو دا حیرانونکې کیسې نوې دي او خوند ترې اخلي...

په پای کې یې وخندل، ویې ویل چې ګرګین هم یوه داسې جادو ته ضرورت لري چې زړه یې نرم کړي او له ظلمه لاس واخلي...وروسته یې د ګرګین ظلمونه یاد کړل.... ویې ویل چې د ګرګین دا ناروا وې په صفوي حکومت کمزوری کړي...

خو د شاه حسین تندی تریو شو، خبرې یې بېرته فال او جادو ته ور واړولې او له میرویس خان نه یې د هندوستان د جادوګرانو د کیسو دوام وغوښت.

میرویس خان ته د وزیر اعظم خبره ور په زړه شوه. ده ته یې ویلي و چې ګرګین غښتلی او عصبي سړی دی، ان شاه حسین هم ترې وېرېږي او د هغه د ګوښه کېدو یا تبدیلېدو زړه نه لري.

میرویس خان نا امیده له ماڼۍ را ووت، خو په دې خوشاله و چې ازاد ګرځېده، نه چا پیره پرې کوله او نه هم تر نظارت لاندې و. میرویس خان به کله کله د هغو درباریانو کورونو ته ورته چې پر ده یې اعتماد درلود.

میرویس خان پوهېده چې نور یې په اصفهان کې پاتې کېدل بې ګټې دي. د اوړي په لومړۍ میاشت کې شاهي ماڼۍ ته ورغی، له شاه حسین څخه یې د حج فریضې ته د تلو اجازه وغوښته، خو شاه حسین یې خبره ونه منله. په دوهم ځل اعتماد الدوله، وزیر اعظم او ځینې نور درباریان واسطه شول، شاه حسین نشه و، دا ځل یې (نه) ونه ویل.

* * *

میرویس خان د مني په اولو کې مکې ته ورسېد. مکې کوچینی بازار درلود، کورونه او دوکانونه له ختو جوړ ول، ګرمي وه، د عربو لمر سوځولو تورو مخونو غوږ را ایستلي ول.

میرویس خان د حج له مراسمو وروسته ځینو دیني عالمانو ته تحفې ور وړې، لویو مفتیانو ته یې د ګرګین ظلمونه تشریح کړل...د ګرګین پر ضد د جهاد لیکلې فتوا یې ترې واخیسته.

میرویس خان بېرته اصفهان ته لاړ. دا ځل یې د شاه حسین او درباریانو په وړاندې باور نور هم زیات شو.

وزيراعظم او اعتماد الدوله پاچا ته ورغلل، ويې ويل چې ميرويس خان کندهار ته تللی شوای، خو دی صفوي دربار ته صادق انسان دی، اصفهان ته راغی، ښه به دا وي چې د صفوي حکومت د ټينګښت په خاطر ګټه ترې واخلو.

شاه حسين هم پوهېده چې ميرويس خان په خپلو خلکو کې درونده نوم لري، ډېرې قبيلې پرې راټولې دي، ده ته به د منصب ورکړه د صفوي حکومت په ګټه وي.

ميرويس خان په ژمي کې د کندهار خواته حرکت وکړ. له ده سره د شاه حسين په مهر، مهر شوي دوه مکتوبونه ول.

*   *   *

يو ساتونکی راغی، تعظيم يې وکړ، ويې ويل:

_صيب! د ښار زياتره دوکانونه وتړل شول.

ګرګين د شرابو جام کېښود، خپلې وروځې يې سره وروستې:

_ولې؟

_نه پوهېږم! خلک له ښاره په وتو دي.

ګرګین ولاړ شو، له سالونه ووت. د جنګي کلا نږدې برج ته وخوت. خلک د ښار لوېدیځ لور ته روان ول...له دښتې د ډول غږ راته....

یو افسر راغی، ویې ویل:

_صېب! ټول خلک د میرویس خان استقبال ته ور روان دي.

ګرګین د یوه توپ پر میل لاس کېښود، لوېدیځ لور ته یې وکتل، لیرې په سپېره دښته کې نرۍ توره لیکه را روانه وه....

افسر وویل:

_میرویس خان په همدې کاروان کې دی.

د ګرګین تنده تروه شوه، خپلې کوټې ته لاړ، کړکۍ ته ودرېد، پرده یې چوله کړه. وړو_ زړو د ښار لوېدیځ لورته منډې وهلې....

ګرګین د پردې تر ژۍ خپلې ګوتې تاو کړې، کش یې کړه، له پردې سره د سپین ګچ وړې ټوټې راولوېدې. چیغه یې کړه، خدمتګار راغی، غلی ودرېد.

ګرګین وویل:

_شراب راوړه!

* * *

میرویس خان کندهار ته تر راتګ یوه اوونۍ وروسته د نارنج ماڼۍ ته ورغی. ګرګین ته یې احوال ور ولیږه چې غواړي ورسره ووینې، خو ګرګین یې غوښتنه ونه منله. ویلې یې و چې دی یوه مهمه غونډه لري، میرویس خان په دوهمه ورځ بیا جنګي کلا ته ورغی، د ګرګین ځواب دا ځل هم منفي و.

خو په څلورمه شپه ګرګین تر سهاره سترګه پټه نه کړه، له ډېرې غوسې خوب نه ورته، سپیده چاود یې څو کسان د میرویس خان کور ته ور ولیږل، خو میرویس خان ورته وویل چې کار لرم، بل وخت به سره ګورو.

د ګرګین زړه اور واخیست، خپلو عسکرو ته یې امر وکړ چې د بازار ټول دوکانداران جنګي کلا ته راوغواړي. غرمې ته لوی سالون له خلکو ډک وو.

ګرګین په غوسه ښکارېده، دوکانداران یې وګواښل چې که مالیه ور نکړي، دوکانونو ته به یې اور ور واچوي. خو د ټولو دوکاندارانو خبره یوه وه، ویل یې چې دوی ته د میرویس خان خبره تر هرڅه ډېر ارزښت لري.

د ګرګين له خولې لاړې باد شوې، ځينې دوکاندارن يې بنديان کړل، په سبا يې خپل دوه سوه عسکر د دوکانونو د نړولو له پاره بازار ته ور ولېږل، خو غرمې ته بېرته راغلل، ګرګين ته يې وويل چې سلګونه ځوانان له تورو او تبرونو سره ورته ولاړ ول.

ګرګين د کلا يوه برج ته وخوت، د ځلورو توپونو خولې يې بازار ته ور واړولې.

يوه عسکر د توپ ګولۍ راوړه، بل عسکر چيغه کړه!

_ميرويس خان جنګي کلا ته را روان دی.

ګرګين لاندې وکتل، په تېز آس پسې مړه دوړه پورته کېدله…

ګرګين له برجه کښته شو، خپلې کوټې ته لاړ، د شرابو جام يې پر سر واړاوه.

ميرويس خان راغی، ګرګين ته يې د سترې مشې له پاره لاس ور وغځاوه، خو خلاصې ګوتې يې په هوا کې پاتې شوې.

ګرګين په غوسه وويل:

_ته خلک بغاوت ته هڅوې!

میرویس خان وخندل، په سره سینه یې وویل:

_نه، خو ستا دا درانه مالیات به بغاوت ته لاره هواره کړي.

ګرګین چیغه کړه:

_تا دوکانداران د مالیې له ورکړې منع کړي دي.

چای راغی، سوړ و.

میرویس خان د چایو پیاله بېرته په پتناسه کې کېښوده، ویې ویل:

_د دوکانونو مالیه دوه چنده ډېره شوېده...

ګرګین چیغه کړه:

_خو دا په تا پورې اړه نه لري!

میرویس خان وخندل، د خپلې سدرۍ جېب ته یې لاس کړ، ګرګین ته یې مهر شوی کاغذ ونیو.

ګرګین تاو شوی کاغذ ور واخیست، خلاص یې کړ، سترګې یې رډې راوختې.

میرویس خان وویل:

_اوس خو وپوهېدې چې په ما پورې اړه لري؟!

ګرګین غلی و، کاغذ ته یې په حیرانۍ کتل.

میرویس خان وویل:

_لومړی خبره! زه د شاه حسین په امر د کندهار ښار کلانتر ټاکل شوی یم، له دې وروسته به زه د ښار دوکانونو ته مالیه ټاکم، نو هیله کوم، زما په کار کې مداخله مه کوه.

ګرګین بل جام ور پورته کړ!

میرویس خان د پاچا په مهر دوهم مکتوب ورته ونیو، ویې ویل:

_دوهمه خبره، هېڅ کار زما له مشورې پرته مه کوه!

ګرګین مکتوب ولوست، برېتونه یې وځړېدل....

میرویس خان وویل:

_درېیمه خبره! بندي دوکاندارن باید همدا نن راخلاص شي.

میرویس خان له کوټې ووت.

ګرګین په غوسه و، ځمکې ځای نه ورکاوه، ده د جنګي کلا ټول مهم کسان خپلې کوټې ته ور وغوښتل. د صفوي پاچا مکتوبونه یې ور وښودل، ویې ویل چې پاچا په یوه داسي انسان باور کړی چې د صفوي حکومت ریښې وهي.…

خو نورو کسانو مشوره ورکړه چې د شاه حسین امر ته په سپکه کتل د ګرکین په ګټه نه ده. دی باید له میرویس خان سره ګذاره وکړي.

اتمه برخه

* * *

ترنګ شو، رباب وترنګېد، ګرګین د شرابو جام پر سر واړاوه، یودم یې چېغه کړه!

_بس که! په دې تکراري نغمه دې غوږونه را وخوړل.

د زوړ ربابي تورې ګوتې ولړزېدې، د رباب تارونه یې کش کړل، بله نغمه یې ونیوله.

ګرګین پر څوکۍ کېناست، جام یې وڅڼکاوه، تر څنګ ولاړ سړي د شرابو سرایي کږه کړه، سره شراب د جام تر ژۍ راپورته شول.

یو عسکر راغی، تعظیم یې وکړ، ویې ویل:

_صیب! د کاکړو د قبیلي هغې پښې مالیات راوړل چې دا څو کاله یې مالیات نه ورکول.

ګرګین کېناست، عسکر ته یې په حیرانی وکتل.

عسکر وویل:

_صیب! سل اوښان او څلوېښت کچرې په غنمو او نورو خوراکي موادو بار دي.

ګرګین ولاړ شو، زانګي وانګي برنډې ته ووت. له پورته یې لاندې وکتل، له اوښانو او کچرو ډکې بوجۍ کښته کېدلې.…

د مالیاتو مسوول راغی، سترګې یې ځلېدلې.…

په بېړه یې وویل:

_ټول د میرویس خان برکت دی، دا قبیله یې د مالیاتو ورکړې ته مجبوره کړې ده.

د ګرګین تنده تروه شوه، بېرته خپلې کوټې ته لاړ.

میاشت وروسته د اصفهان شاهي دربار ته دا خبره ورسېده چې میرویس خان یوه بله داسې قبیله د مالیاتو ورکړې ته مجبوره کړه چې څو کاله یې مالیه نه وه ورکړې.

* * *

یحیی خان په خواشینی وویل:

_وروره، ځیني خلک په غوسه دي.

میرویس خان بېلچه ور واخیسته،د تاکونوله ډکي جووې یې اوبه واړولې، ورو یې وویل:

_پوهېږم!

چیغه یې کړه!

_بازګله!

د ونو له مینځه په ونه لوړ سړی را ووت. په بېړه راغی، ویې ویل:

_خان صېب! څه دې ویل؟

میرویس خان وویل:

_د دې بېلچې لاستي چاک کړی، د ورغوي غوښه نیسي.

سړي په بېړه وویل:

_خان صېب، ماته یې پرېږده، اوبه زه لګوم!

میرویس خان وخندل:

_ستا له پاره وایم، لاس دې ژوبل نه کړي.

سړي بېلچه ور واخیسته، ویې ویل:

_خان صیب! له کوچنیوالي یواځې بېلچه پېژنم، بلد یم، له کلونو راهیسي ستاسو باغواني کوم.

میرویس خان وخندل، څادر یې هوار کړ، کېناست.

یحیی خان وویل:

_ټول قومونه باور درباندې لري، خو ځینې کسان په غوسه دي، وایي چې لا اوس هم صفوي حکومت ته مالیه راټولوئ!

میرویس خان وویل:

_نو څه وایي؟

_وایي چې نور نو د تورې وخت را رسېدلی دی. تېره ورځ هم څو کسانو د ګرګین پر یوه کلا حمله ور وړه!

میرویس خان وویل:

_کلا یې ونیوله؟

_نه، ټول تر تېغ تېر شول.

میرویس خان سوړ اسویلی وایست. له خاورو یې یوه مړه غومبسه را پورته کړه، د یوه تور مېږي تر مخې یې واچوله، ویې ویل:

_ورته وګوره!

یحیی خان ځمکې ته وکتل. مېږی راغی، تر غومبسې را وګرځېد، تر وزر یې کش کړه، نه کېده، غومبسه تر مېږي څو چنده غټه وه.

میرویس خان ټیټ شو، تر غومبسې یوه لویشت لېرې څو نورو روانو مېږیانو ته یې ور پوه کړل، تور مېږیان پر خړو خاورو ورغړېدل. یو پر غومبسه ولګېد، روان شو،خو بېرته راوګرځېد، غومبسه یې تر پښې ونیوله. نه کېده، دوو مېږیانو دومره لویه غومبسه نه شوای ورسره وړلای.

څو نور مېږیان راغلل، خو غومبسه درنه وه.

یحیی خان خپل ورور ته په حیرانۍ وکتل.

میرویس خان وویل:

_حوصله وکه!

وخت ووت. پر غومبسه خواره واره میږیان راټول شول. غومبسه یې له ځمکې پورته کړه.

میرویس خان وویل:

_صفوي حکومت د همدې غومبسې په شان دی، په څو کسانو یې نه شو پورته کولای.

میرویس خان غلی شو، ورور یې په حیرانۍ ورته کتل.…

میرویس خان وویل:

_لنډه منډه ګټه نه لري، له فکره پرته قوي دښمن ته غېږه ورکول، د ځان تباهي ده. موږ باید له ارامو اعصابو کار واخلو، دښمن ته ځان ور نږدې که، کار پکې وکه، له مینځه یې مات که.

یحیی خان غلی و.

میرویس خان د خپل ورور پر اوږه لاس کېښود، ورو یې وویل:

په احساساتو او ځانځانۍ دې خدایکه شل کړه. دا غومبسه د خلکو هوښیاري او اتفاق، پورته کولای شي.

يحيی خان سړه سا وايسته:

ميرويس خان وخندل:

_ګوره! ګرکين هم کرار نه دی ناست، ځيني قبيلې يې پر ځان راټولې کړې دي، د خلکو په بې اتفاقۍ کې خپله بقا ويني، نه غواړي چې په يوه خوله اووسي، خو ما له ډېرو قومي مشرانو سره خبرې کړي،په ډېرو کسانو کې د آزادۍ د اخيستلو احساس را ژوندی شوی دی، مه نا امېده کېږه، بس، يو څه وخت نور هم صبر وکه!

يو ناڅاپه آس وشنېد، درب شو، د باغ لرګېنه دروازه له دېوال سره ولګېده، آس پر جووه راغی، پښې يې په ختو کې ننوتې، پر آس سپور سړي ټوپ کړل.

يحيی خان خپلې تورې ته لاس ور وغځاوه، خو ميرويس خان تر مټ ونيو، ورو يې وويل:

_ساړه خوره! عبدالحميد دی.

سړی راغی، وار له واره يې چيغه کړه!

_د ابداليو مشر دولت خان يې وواژه!

یحیی خان ودرېد، خو د میرویس خان په پښو کې د ولاړېدو سېکه نه وه پاتې.

راغلي سړي وویل:

_ګرګین د شپې لخوا په شهر صفا کې د دولت خان پر کور یرغل ور ووړ. دولت خان او د هغه زوی نظرمحمد خان، دواړه یې ووژل.

میرویس خان په راوتلو رډو سترګو ورته کتل...

چوپه چوپتیا شوه، جووې ته د اوبو د تویېدو جورړا راتله...

د راغلي سړي په سترګو کې اوښکې راټولې وې. په غریو کې یې وویل:

_د شپې یې د کلا دروازه ماته کړه، دولت خان ونه تښتېد، مخې ته ورته راغی، خو د ګرګین عسکرو د تورې وار وربانديې وکړ، د دولت خان زامنو او د کلا ساتونکو جګړه وکړه، خو شمېر یې کم و، نظرمحمد خان یې په غشو وویشت، خو د دولت خان دوه نور زامن رستم خان او محمد زمان خان وتښتېدل...

یحیی خان خپل ورور ته وکتل، په غوسه یې وویل:

_اوس هم باید صبر وکو؟

میرویس خان ولاړ شو، څادر یې ور واخیست، شونډې یې وخوځېدې:

_هو! صبر وکړئ!

*   *   *

ګرګین په غوسه و، دی د اوږده سالون تر سره لاړ، بېرته راوګرځېد، د مېز له سره یې د شرابو جام ور پورته کړ، چیغه یې کړه!

_څه پکې وایې؟

میرویس خان غلی و.

ګرګین وویل:

_نه اورې! درته ومې ویل چې د ارغستان ابدالیانو پاڅون کړی. یوه کلا یې نیولې ده.

میرویس خان ولاړ شو، ګرګین ته مخامخ ودرېد، د ګرګین د غټو سترګو په سپینو کې سره رګونه تېر ول.

میرویس خان وویل:

_دا اور دې په خپله بل کړ!

ګرګین جام پر ځمکه و ویشت، لاړ، په خپله څوکۍ زړېدلی سر کېناست.

میرویس خان وویل:

_تا د ابدالیانو مشر وواژه!

ګرګین غلی و.

میرویس خان وویل:

_له ارغستانه خپل عسکر راوغواړه!

د ګرګین له خولې لاړې باد شوې!

_نه!

میرویس خان وویل:

_او د دولت خان زوی رستم خان د ابدالیو د قوم د مشر په توګه ومنه!

ګرګین ودرېد:

_امکان نه لري.

میرویس خان د چایو پیاله ورپورته کړه، ورو یې وویل:

_ بله لاره نه لرې.

میرویس خان له سالونه ووت. د جنګي کلا مخې ته یې ورور ولاړ و. دواړه پر آسونو سپاره شول. یحیی خان وویل:

_څه یې ویل؟

_د ارغستان د پاڅون په باره کې راسره غږېده.

_څه مشوره دې ورکړه!

_ورته ومې ویل چې خپل پوځیان راوغواړه او د دولت خان زوی د قوم د مشر په توګه ومنه!

د یحیی خان تندی تریو شو:

_دا مشوره به دې نه ورکوله، که نور نه وي، په ارغستان کې خو باید د ګرګین له عسکرو سره وجنګېږو.

میرویس خان وخندل:

_د غومبسي کیسه دې هېره شوه؟

* * *

تیاره وه، تالنده وغړمبېده، د ولاړ سړي په سترګو کې سپیني کړې لیکې تېرې شوې.

سړی یوې اوږدې کوټې ته ننوت. په دېوال کې ایښودل شوې لمپې ژېړه رڼا کوله.. .

ګڼ کسان ولاړ شول. سړي ته یې غېږ ورکړه.

سړي خپل لوند څادر پر تړلي بستره وغوړاوه. کېناست، یوه ځوان د چایو ډکه پیاله ور ته کېښوده.

یوه بوډا وویل:

_میرویس خانه! ناوخته شوې!

میرویس خان وخندل، پر خپل لانده تندي یې لستونی تېر کړ، ورو یې وویل:

_حاجي کاکا! پخوا به تر خاکرانه په دوه ساعته کې را رسېدم، خو د نن لنده بل ته مې پام نه و، په باران او چکړو کې د آس پښو سم کار نه کاوه، دوه ساعته یې تر څلورو ساعتونو هم ور واړول.

غلی شو، شاوخوا یې وکتل، ویې ویل:

_اکرم خان نه ښکاري!

د کوټې له کونجه یوه غږ کړل!

_یواځې اکرم خان نه دی، ځینې نور قومي مشران هم نشته!

یوه بل وویل:

_ټول خبر ول. احوال مو ور لیږلی و، خو رانه غلل، جرګې ته یې په سپکه وکتل.

میرویس خان د چایو غوړپ وکړ، ورو یې وویل:

_دومره ژر یو څوک مه ملامتوئ، شرایط خراب دي، یا به احوال نه وي ور رسېدلی، یا به یې باران د راتګ مخه نیولې وي.

ټول غلي شول.

یوه وویل:

_میرویس خانه! ستا تر راتګ مخکې مو خبرې کولې، بس! یواځې پر جنګي کلا د حملې ورځ راښیه!

یوه بل وویل:

_خو زه په اوس وخت کې د جګړې مخالف یم!

درېیم په خبره کې ور ولوېد:

_یاره سیدال خانه، (نه) مه پکې وایه!

یوه بل وویل:

_سیدال خان ناصري سم وایي! تر اوسه لا کمزوري یو، ټول قومونه مو نه دي غړولي!

د کوټې له کونجه یو را مخته شو، ویې ویل:

_قومونه نو سپین وي که تور! دا دی، د اوو، اتو قومونو مشران شته. نور څوک غواړئ!

یوه بوډا وویل:

_میرویس خانه! ته څه پکې وایې؟

میرویس خان وویل:

_د هر چا نظر د قدر وړ دی، خو د ناصري صاحب خبره مې خوښه شوه!

غلی شو، د چایو پیاله یې ور پورته کړه، ویې ویل:

_پر ګرګین حمله، وړه خبره نه ده.

یوه وویل:

_نو څه وکو؟

میرویس خان وویل:

_د لیرې سیمو اوسیدونکي هم پرې را ګډ کړئ! که زما منئ، ان د هزاره ګانو مشران هم راوغواړئ!

یوه وویل:

_خو ځیني خلک له ګرګین سره جګړه ناروا بولي، وایي چې پر مسلمان به څنګه توره پورته کوو!

سیدال خان ناصري وویل:

_میرویس خانه! د مکې د علماوو فتوا دې څه کړه؟

میرویس خان د خپلې سدرۍ جېب ته لاس کړ، کاغذ یې را وایست. سیدال خان په بېړه کاغذ ور واخیست، ویې ویل:

_د باران اوبه ور رسیدلي دي، نم یې کش کړی، دا کاغذ ډېر ارزښت لري.

کاغذ ته یې ور پوه کړل، پر بالښت یې کېښود. ورو یې وویل:

_له ځینو کسانو یې ښځې بوتلي، خو اور یې وانه خیست، دا فتوا به یې خولې ور بندې کړي.

میرویس خان وویل:

_اوس نو یوې بلې جرګې ته هم ضرورت دی؛تردې لویې جرګې ته!

*   *   *

د جارو ډکي پر ځمکه وښوېدل، خاوره او د زرتارو وړې ټوټې یې ورسره یووړې.

یوه دوکاندار چیغه کړه!

_اه! خان صېب! مه!

بل دوکاندار راغی، د میرویس خان له لاسه یې جارو ور واخیسته، ځړېدلی سر ودرېد.

تر میرویس خان ګڼ دوکانداران را تاو شول، ټول غلي ول…

میرویس خان وویل:

_که هر څوک د خپل دوکان مخه پاکه کړي، ښار په خپله پاکېږي.

یو سپین ږیری رامخته شو، میرویس خان یې پر تنده ښکل کړ، ورو یې وویل:

_ نور مو مه شرموه!

یودم یې چیغه کړه!

_ټول خپل دوکانونه وتړئ! بېلچې او جاروګان راواخلی! تر غرمې د بازار د پاکولو اشر دی.

میرویس خان وویل:

_زه هم یوه بېلچه غواړم.

سپین ږیری دوکاندار وویل:

_تاسو د ښار کلانتر یاست، ښه نه ده چې...

میرویس خان په خبره کې ور ولوېد:

_بابکه! کلانترۍ ښېله خبره ده، زه هم د دې سیمې اوسېدونکی یم، غواړم چې د ښار په پاکولو کې برخه واخلم.

آس وشنېد، د کوڅې په سر کې یو مول وهلی کس ښکاره شو. راغی، د میرویس خان غوږ ته یې خوله ور نږدې کړه. څه یې وویل، د میرویس خان رنګ والوت.

میرویس خان یوه شېبه غلی و، بیا یې د سپین ږیرې دوکاندار پر اوږه لاس کېښود، ویې خندل:

_بس! یوازې څو شېبې وروسته بېرته راځم.

روان شو، مخ یې را واړاوه، په خندا یې وویل:

_زما ښېلچه هېره نه کړئ!

پر ونه پورې ترلي آس ته ور وګرځېد، له راغلي کس سره له ښاره ووت. دواړه د توت زړې ونې ته ور وګرځېدل. سیوري ته کېناستل. میرویس خان ورو وویل:

_ګرګین له کومه وپوهېد؟

سړي خپل مول خلاص کړ، ویې ویل:

_ستاسو له ډلې کوم یوه احوال ورته راوړی و، ویل یې چې څه موده مخکې مو په خاکران کې د ځینو قبیلو مشران راټول کړي وو او د ګرګین پر وړاندې د قیام پر لارو چارو غږېدې.

میرویس خان سره سا وایسته.

سړي وویل.

_ګرګین ور وغوښتم، په غوسه و، ویې ویل چې د جنګي کلا قوماندانان راوغواړه، شپږه وروسته یې په جلسه کې ستا نوم واخیست، د خاکران جرګه یې یاده کړه، ویل یې چې میرویس خان خطرناکه دی.

له ونو څو پوځیان را ووتل، پر دوو تورو آسونو پسې ترلی توپ یې ټېله کاوه.

ځوان مول وواهه.

میرویس خان وویل:

_د جلسې نتیجه څه راوخته؟

ټول په یوه خوله ول، ستا پلوي يې کوله، ويل يې چې میرویس خان د ښار کلانتر دی، ښه منصب لري، په کندهار کې د صفوي حکومت راپرزېدا يې په ګټه نه ده، میرویس خان به څنګه خپلو پښو ته، خپله تبر نیسي.…

سړی ولاړ شو، ورو يې وویل:

_زه درنه لاړم! د ګرګین جاسوسان ډېر دي.

میرویس خان وویل:

_حاجي نواب زرګر ته ورشه، د هغه بل ځل د احوال راوړلو پیسې مې هم درته اېښې دي.

ځوان پر آس پښه واړوله، ویې خندل:

_خو د احوال راوړلو بیه یو څه ډېره که، پوهېږې! په دې شرایطو کې کې اسانه کار نه دی.

سړي آس ته پښه ورکړه!

میرویس خان فکر په مخه کړ، شونډې یې وخوځېدې:

_ګرګین به چا د خاکران د جرګې له حاله خبر کړی وي!!!

نهمه برخه

*   *   *

میرویس خان د انګورو واښکی ور واخیست، ورو یې وویل:

_د خاکران په جرګه کې اتلس کسان وو. څوک خاین درته ښکاري؟

سیدال خان ناصري د انګورو دانه خولې ته واچوله. ویې ویل:

_ټول په وطن مین خلک دي، خو یوائې په دوو کسانو شک لرم.

میرویس خان په بېره ور وکتل.

سیدال خان وویل:

_عطاګل او ملک قاسم څو ځله په جنګي کلا کې لیدل شوي دي.

میرویس خان وویل:

_دواړه خبر که چې د راتلونکې جومې په شپه مو د قومونو مشران راټول کړي دي، غواړو چې پر جنګي کلا د حملې تیارى ونیسو.

د سیدال خان سترګې رڼې راوختې.

میرویس خان وویل:

_خو دواړو ته د جرګې د جوړېدو دوه مختلف ځایونه ور وښیه.

*   *   *

ملک قاسم په غوسه وویل:

_دا نو څه ملنډې دي، له ماښامه راهیسې مو په کوټه کې کېنولی یم، د عبدالله کور ته څه وخت ورځو؟ نیمه شپه شوه.

سیدال خان ناصري ورو وویل:

_ملک صېب، بس یوائې د یو څو شېبو خبره ده.

عطاګل په خبره کې ور ولوېد:

_سیدال خانه! پر موږ مو ملنډې ووهلې، په دې سپینه ږیره مې دوه ساعته مزل راوکړ، دلته راغلم، خو نه جرګه شته او نه هم مرکه!

دروازه خلاصه شوه، د لاس مینځلو اوبه راغلې.

سیدال خان وویل:

_عطاګل کاکا، ځینې مشران رانه غلل، جرګه مو بل وخت ته وځنډوله.

ملک قاسم چیغه کړه

_نو موږ مو ولې برمته کړي یو؟

سیدال خان وخندل:

_ملک صېب. تاسو زموږ مېلمانه یاست. غوږه ښوروا، پاکه او پسته بستره، ښکلې کوټه، نور څه غواړئ! هسې هم په دې توره شپه کې خپل کلي ته نه شي رسېدلی.

ملک قاسم ولاړ شو:

_ملنډې مه وهه! تا خو احوال راولیږه چې د جرګې ځای د عبدالله په مهمانخانه کې دی، خو زه مو دلته راوستم.

سیدال خان وویل:

_اوس خو جرګه نشته، نو ځای یې ولې درته مهم دی.

د ملک قاسم رنګ والوت، بېرته کېناست، لاسو نه یې چلمچي ته ونیول، خړې اوبه ترې تویې شوې.

سیدال خان ناصري د باندې ووت. بالا خانې ته وخوت. میرویس خان وړې کړکۍ ته ولاړ و.

سیدال خان ناصري وویل:

_ملک قاسم په پوست پاک نه راته ښکاري، ډېر نا ارامه دی.

میرویس خان تر کړکۍ سر وایست، پر ستورو د سپوږمۍ تته رڼا پرته وه.

میرویس خان وویل:

_ملک قاسم ته دې څه ویلي وو؟

ورته ومې ویل چې ملګري د عبدالله په کور کې راټولېږي.

_او عطاګل کاکا ته؟

_هغه مې د عبدالرحمن د باغ کشمش خانې ته راغوښتی و. ورته ومې ویل چې کشمش خانه مو فرش کړې ده.

دواړه غلي شول، چرچرک نارې وهلې....

د آسونو د پښو دربا راغله. میرویس خان کیڼ لورې ته وکتل، ګڼ سپاره د عبدالرحمان تر باغ تېر شول، د عبدالله د کلا لويي دروازې ته ودرېدل. میرویس خان خپلې سترګې تېنګې کړې، څو ځله يې ورپولې. د کلا دېوال ته زينه ودرېده، څو عسکر تر دېوال واوښتل.

چيغې شوې!

میرویس خان وويل:

_ځان ور ورسوه

سيدال خان په بېړه پر زينو کښته شو، چيغه يې کړه

_هلئ!

له څو ځوانانو سره په منډه له کلا ووت.

میرویس خان کوټې ته ورغی. ملک قاسم او عطاګل وارخطا ول.

میرویس خان وويل:

_ملک قاسمه! ته خاین يې!

د ملک قاسم سترګې رډې راوختې.

میرویس خان وویل:

_تا ګرګین ته د خاکران د جرګې احوال ور وړی و.

ملک قاسم چیغه کړه!

_چټیات مه وایه!

میرویس خان وویل:

_ موږ پر تا او عطاګل اکا باندې شک درلود، د خاین د مالومولو له پاره مو دواړو ته د خیالي جرګې د جوړېدو مختلف ځایونه ور یاد کړل، پوهېدو چې خاین به ګرګین ته د جرګې د ځای په اړه خبر ورکوي، د ګرګین عسکر د عبدالرحمن تر باغ تیر شول او د عبدالله پر کور ور وختل.

میرویس خان غلی شو، د ملک قاسم سترګې رډې راختلې وې.

میرویس خان وویل:

_ملک قاسمه، تاته مو د عبدالله کور در یاد کړی و.

ملک قاسم ګام واخیست، د ښوروا په کاسه کې وخوت، میرویس خان یې پورې واهه. میرویس خان پر بله لمپه ولوېد، تیاره شوه.

میرویس خان چیغه کړه!

_ویې نیسئ!

میرویس خان د باندې ووت، د کلا دروازه خلاصه وه.

د چوترې پر ژی کېناست. خپل سر یې په دواړو لاسونو کې ونیو. نږدې غږ یې واورېد:

_وتښتېد؟

میرویس خان ور وکتل، عطاګل و.

میرویس خان وویل:

_اکا! درته شرمنده یم. مجبوروم، خاین مو باید پیدا کړی وای···

عطاګل سړه سا وایسته. د میرویس خان تر څنګ کېناست، ورو یې وویل:

_ بچیه! خوا مه بدوه، که زه ستا پر ځای وای، ما هم همدا کار کاوه.

سیدال خان راغی، ویې ویل:

_ملک قاسم څه شو؟

میرویس خان وویل:

_وتښتېد.

دواړه غلي شول.

میرویس خان وویل:

_د حاجي عبدالله په کور کي خو په څوک نه یي ژوبل شوي.

_نه، مشر زوی یې مازې په لاس ولګېد.

عسکرو څه ویل؟

_ویل یې چې دلته د حکومت پر ضد خلک راټول شوي، خو څه یې ونه موندل، بېرته لاړل.

میرویس خان سړه سا وایسته، ورو یې وویل:

_د دوهمې جرګې د جوړېدو کار څنګه شو؟!

* * *

ژیړې پاڼې ورغړېدې، نرۍ بړبوکۍ راغله، پر آس سپور مول وهلي سړي خپلو سترګو ته لاس ونیو، دوړه د کلي په مینځ کې د پراته ډېران پر سر راوګرځېده، ډېران ته نږدې یې د ډنډ په خوسا اوبو کې سېکه وخته.

سړی له آسه کښته شو. مول یې خلاص کړ، له کلا ګڼ کسان راووتل، سړي ته یې غېږ ورکړه، یوه بوډا وویل:

_میرویس خانه! لاره خو دې غلطه نه کړه!

میرویس خان وخندل:

_نه حاجي بابکه! مانجي ته ځو وارې پخوا هم راغلی وم.

یو ځوان راغی، آس یې د کلا تر مخ ولاړو کتار غواوو ته نږدې وتاړه.

میرویس خان وویل:

_آس وږی دی! له سهاره راهیسې یې ژامې نه دې خوځېدلې!

بوډا وویل:

_غم یې مه کوه، په اوربشو به یې موړ کو.

ډله کلا ته ننوته. لمر ته کتار کوټې ولاړې وې، د کوټې تر مخ چوتره له لمر وهلو سره بخونو انګورو ډکه وه.

میرویس خان وویل:

_حاجي بابکه! وامې وربېدل چې دلته په مانجه کې انګورو مرض کړی و.

بوډا وویل:

_هو! خونده يې نه وه، له درېیو زرو تاکونو مو يواځې همدا ممېزو ته واچول.

ټول برج ته وختل، په وړه کوټه کې سور لیکې لیکې ټغر هوار و. څنډو ته يې رنګارنګ توشکې ښکاېدلې.

میرویس خان سړه سا وایسته:

_بابکه! دې کوټې د اصفهان بالاحصار را په زړه کړ.

کېناست. پیالې وکړېېدې، توره چایجوشه راغله، په ختین لوښي کې نیمه ممیز شوي انګور پراته ول.

میرویس خان وویل:

_د جرګې له پاره څوک راغلي دي؟

بوډا بالښت ته ډډه ووهله. ویې ویل:

_هو! د ملک حبیب الله کوټه ډکه ده. بس! یواځې د هزاره وو مشران یو څه وځنډېدل. نه وو ملامت، لاره لیرې وه. ایله پرون را ورسېدل.

میرویس خان د چایو پیاله ور پورته کړه.

بوډا وویل:

_سیدال خان ناصري، بابو جان بابی، میاجي بهادر خان.…

یودم غلی شو، خپل تندي ته یې څپېړه ورکړه، ویې ویل:

_اوف! څه بلا یې بولي! ګل خان بابړ.

وره ته نږدې ناست ځوان ته یې وکتل، ویې ویل:

_بچیه! ماغزه مې سم کار نه کوي، له ما یې د نورو نومونه هېر شول.

ناست ځوان وویل:

_یوسف خان، عزیزخان نورزی، نورخان بړېڅ، نصروخان الکوزی، یونس خان کاکړ.…

میرویس خان له چایو غوړپ وکړ، ویې ویل:

_هغه زما وراره، محمد خان او ملګري یې را رسېدلي دي؟

ځوان وویل:

_هو!

بوډا وویل:

_میرویس خانه! وخت خراب دی، ولې دې دومره لاره یواځې را ووهله؟

میرویس خان وویل:

_بابکه! وراره مې ډېر راته ټینګ و، ویل یې چې له مور سره یو ځای لاړ شه، خو د ګرګین جاسوسان ډېر دي. ښه مې وګڼله چې د سهار په خړه کې یواځې له کوره راووځم.

بوډا سر وخوځاوه:

_سم وایې زویه! سم وایې.

غلی شو، یودم یې وویل:

_هاغه ملک قاسم څه بد کړي و! وراره دې کیسه راته وکړه. سم اصول داره سړی و. شک مې هم نه پرې راته چې د پردیو جاسوس به وي.

میرویس خان سړه سا وایسته:

_بابکه! د انسان پېژندل سخته ده. د بدو ورځو یار مو ګاڼه، خو خیانت یې وکړ، اوس د ولس له ویرې په جنګي کلا کې اوسي.

بوډا ټوخي واخیست. په زحمت یې وویل:

_سترې به یې، له ډوډۍ او لمانځه وروسته یوه سترګه خوب وکه. د جرګې ځای مو د ملک حبیب الله کوټه ټاکلې ده. بېګاته به له خیره هلته ورځو.

* * *

د بالښت پر سر ایښې قرآن شریف ته لاسونه ور وغځېدل، ټولو په یوه خوله لوړه وکړه چې د وطن ازادي ته به ژمن وي.

هر یو بیرته په خپل ځای کیناست.

میرویس خان وویل:

_اوس باید د جګړې په اړه خبرې وکو.

سیدال خان ناصري وویل:

_پر جنګي کلا مستقیمه حمله مو له پښو غورځوي. پر دېوالونو ولاړ ځلوېښت توپونه وړه خبره نه ده. موږ...

نور خان برېښ په خبره کې ور ولوېد:

_لومړی به له ارګه (جنګي کلا) د باندې پر نورو پوځي کلاوو برېد وکړو.

یوسف خان غاړه صافه کړه!

_خال خال، حملې ګټه نه لري! د ګرګین ټول زور جنګي کلا ده. د جنګي کلا نیول، د شپېږو نورو کلاوو د سقوط مانا ورکوي.

خبرې ډېرې شوې، نوبت له واکه ووت، هر یوه خپله خبره کوله…

میرویس خان غلی و.

شپېږه وروسته ټول په یوه خوله شول، ویل یې چې تلفات منو، خو پر جنګي کلا له حملې څخه نه تېرېږو.

سیدال خان ناصري، میرویس خان ته وکتل:

_خانه! غلی یې!

میرویس خان د چایو غوړپ وکړ، ورو یې وویل:

_پر جنګي کلا مې د حملې پر هر اړخ فکر وکړ، د خپلو جنګیالیو له ډوبېدا پرته مې څه ونه موندل.

د کوټې له کونجه یو غږ راغی!

_زړور اوسه! نر پسه د قربانی له پاره دی.

نصروخان الکوزي وویل:

_د میرویس خان خبره سمه ده. ټول قربانۍ ته تیار یو، خو ځومره قرباني!!!

ملک حبیب الله وویل:

_ودې وژل شو، خو چې منطق ولري، پر جنګي کلا مستقیمه حمله بې نتیجې ده.

میرویس خان وویل:

_جګړه بې تلفاتو نه وي، خو باید فکر وکو، کم تلفات او بریالیتوب.

عزیز خان نورزي وویل:

_سخته ده، ګرګین له ټوپکو او توپونو سره په جنګي کلا کې راته ناست دی، موږ منډه پرې ور اخلو، تلفات به خامخا ډېر وي.

ټول غلي شول.

میرویس خان وویل:

_یو څه وخت راکړئ.

د باندې ووت. سپوږمۍ په وربځو کې پټه وه. له غونډیو د لېوانو انګولا راتله.

کېناست، ولې يې له دېوال سره ولګول.

یودم ولاړ شو، د کوټې په وره کې ودرېد، سترګې يې وځلېدې، په خوند يې وويل:

_له ګرګین سره له ښاره د باندې جګړه کوو.

ورمېږونه کاږه شول، د ناستو کسانو سترګې رډې راوختې.

یوه وويل:

_ګرګین دومره کم عقل نه دی چې جګړې ته له پخو دېوالونو را ووځي.

میرویس خان وويل:

_پوهېږم! ځکه نو موږ له هوښیاري کار اخلو.

_څنګه؟

میرویس خان کېناست، ویې ویل:

_زما خبرې واورئ!

لسمه برخه

*   *   *

د جنګي کلا دروازه خلاصه شوه، پر دوو آسانو پسې تړلې سر پټې ګاډۍ ودرېده، ګاډیوان کښته شو، کاږه ګامونه یې واخیستل، لاس یې پر دېوال ولګاوه، ولوېد.

عسکرو ور منډه کړه، پړمخې لوېدلی ګاډېوان یې ستوني ستغ راواړاوه. تر اوږې یې مات شوی غشی راوتلی و.

یوه عسکر چیغه کړه!

_نورو ور وکتل، عسکر د ګاډۍ خلاصې پلې ته ولاړ و، ګاډۍ له مړو ډکه وه.

د ټپي عسکر ځګیروی وخوت، په زحمت یې د خپل سره کوټ جېب ته لاس کړ، په وینو لړلی کاغذ یې را وایست. ورو یې وویل:

_دا کاغذ اعلیحضرت ته ور ورسوئ!

یوه عسکر کاغذ ور واخیست، د نارنج مانۍ ته یې منډه ور واخیسته، پر زینو وخوت. د لوی سالون دروازه یې خلاصه کړه.

د ګرګین له خولې لاړې باد شوې:

_احمقه! نه وینې چې جلسه لرو.

عسکر په ماته خوله وویل:

_صېب! صېب! ستا اوښی او د هغه ملګري یې وژلي دي.

په سالون کې ناست قوماندانان ودرېدل، د ټولو سترګې رډې راختلې وې.

ګرګین چیغه کړه!

_څه چټیات وایې؟

عسکر په خواره خوله وویل:

_د کلا په مینځ کې ګاډی ودرېده، له مړو ډکه ده.

مخکې ورغی، ګرګین ته یې کاغذ ونیو، ویې ویل:

_یواځې ګاډیوان ژوندی پاتې دی!

ګرګین په بیړه کاغذ ور واخیست، رنګ یې سور شو، سترګې یې رډې راوختې، چیغه یې کړه!

_اه! نو دومره زړه!

ولاړو کسانو یو بل ته وکتل.

یوه کاغذ ور واخیست. شونډې یې وخوځېدې:

))ګرګین خانه! که روغي پښې غواړې، نو له دې وروسته بلوڅو ته په مالیه پسې مه راځه.((!

ګرګین چیغه کړه!

_ګاډيوان راولئ!

عسکر په بيړه له سالونه ووت.

د ګرګين له خولې لاړې باد شوې:

_د بلوڅو سيمې ته چا کسان ليږلي وو؟

يو ډنګر سړی را مخته شو، په رېږدېدلي ږغ يې وويل:

_صېب! ما!

_څو کسان وو؟

_څه؟

ګرګين چيغه کړه!

_نه اورې! بلوڅو ته دې په ماليه پسې څو کسان ليږلي وو؟!

_صېب! ستا اوښي مې نه لیږه، په خپله یې ویل....

ګرګین چیغه کړه!

_احمقه! څو کسان ؟

_صېب! پنځوس عسکر او پنځلس ګاډۍ!

ګاډیوان راغی، له اوږې یې تازه وینه بهېدله.

ګرګین وویل:

_نور ملګري دې څه شول؟

د ګاډیوان سر وځړېد:

_صېب! ټول یې ووژل.

ګرګین لاړ، پر څوکۍ کېناست.

ګادېوان وویل:

_صېب! کاکړو ته د مالیې له پاره لېږل شوي درې ځلوېښت پوځیان هم وژل شوي دي، کاکړو هم په یوه خوله د مالیې له ورکړې انکار کړی.

کړنګ شو، جام ورغړېد، د ګرګین سوک د لرګي د مېز له نریو دړو ووت.

چیغه یې کړه!

_لښکر تیار کړئ!

* * *

ګرګین پر یوه لوړه ولاړ و، ده د جنګي کلا په ارت میدان کې څو زره منظمو پوځیانو ته خبرې کولې ....

غرېدا یې تونده وه، د بلوڅو او کاکړو چرګې او څاروي یې هم د رحم وړ نه ګڼل. ده هغو پوځیانو ته د انعامونو ژمنه ورکړه چې ډېر سرونه پرې کړي.

ګرګین اوږدې خبرې وکړې، ټوله غرېدا یې د وینو او انتقام په اړه وه.

وروسته يې مهم جنګي قوماندانان را ټول کړل، پر مېز يې د بلوڅو او کاکړو د سيمو نخشه وغوړوله. د حملې لوري يې وټاکل…

سالون ته د میرویس خان په ورتګ يې نخشه ټوله کړه. میرویس خان غلی ودرېد.

ګرګين وويل:

_جګړې ته دې څومره کسان تيار کړل؟

میرویس خان وخندل:

_يو هم نه!

د ګرګين سترګې رډې راوختې!

_بيا نو مه وايه چې صفوي دربار ته صادق يې.

میرویس خان ټولې شوې نخشې ته وکتل، ويې ويل:

_صداقت له باور سره تړلی دی.

د ګرګین پر تنده خولې راغلې. نخشه یې بېرته پرانیسته. پر تورو نښو یې ګوته کېښوده، ویې ویل:

_د دې غونډیو ور هاخوا د بلوڅو څو لوی کلي پراته دي. حمله له همدې ځایه پیلوو، وروسته نورو کلیو ته ورځو...بیا د کاکړو وار دی.

میرویس خان وویل:

_د حملې له پاره مو څومره لښکر برابر کړی ؟

_دوه زره پلي پوځیان، زر سپاره ، لس توپونه او یوسلو اویا جنګي بګی.

میرویس خان نخشې ته وکتل، ویې ویل:

_د بلوڅو او کاکړو ماتې دومره اسانه خبره نه ده. تر دې کلیو ور هاخوا مالداره بلوڅ پراته دي، ان ښځې یې هم په ټوپک پوهېږي.

غلی شو.

ګرګین وویل:

_نو ته په څه درد خورې!

میرویس خان وویل:

_ما څلور زره جنګیالي تیار کړي دي، خو نیمایي یې ټوپک نه لري. که د ټوپکو مرسته راسره وکړې، بریالي به یوو.

ګرګین په خبره کې ور ولوېد:

_د ټوپکو خبره مه راته کوه.

_نو بیا خپل پوځیان ډېر که!

ګرګین په حیرانۍ ورته وکتل.

میرویس خان وویل:

_د پوځیانو شمېره دې شپږو زرو ته ورسوه، توپونه هم باید تر دېرشو کم نه وي.

یوه قوماندان وویل:

_خو موږ جنګي کلا یوائې نه شو پرېښودلای!

میرویس خان وویل:

_جنګي کلا یوائې نه ده، نیمایي پوځیان پکې پاتې کېږي. شېږ نورې کلاوې هم له عسکرو ډکې دي.

ګرګین لاړ، پر څوکۍ کېناست.

میرویس خان وویل:

_زه دا خلک پېژنم، بلوڅ او کاکړ غښتلي جنګیالي لري، ماتې به دې صفوي حکومت ته بې اعتباره کړي.

ګرګین خپل سر په دواړو لاسونو کې ونیو، یوه شېبه غلی و، وروسته یې سر پورته کړ:

_شل توپونه او شپږ زره پوځیان تیار کړئ.

غلۍ شو، ویې ویل:

_میرویس خانه! خپل کسان راټول که، د هفتې په پیل کې حرکت کوو.

میرویس خان وویل:

_درې زره کسان تیار دي، د نورو غم مې هم خوړلی، ځینې قبیلې په لاره کې پرتې دي، بس له دې خوا پرې ورځم، جنګیالي به یې تیار وي.

ګرګین جام پر سر واړاوه، ویې ویل:

_نو له مورږ سره ملګرتیا نه کوې!

میرویس خان وخندل:

_غم مه کوه! غونډیو ته به په یوه ورځ ور رسیږو.

* * *

میرویس خان ماسپښین له جنګي کلا ووت، په هماغه مازدیګر یې د بلوڅو او کاکړ و مشرانو ته دوه تکړه سپاره ور ولېږل چې د ګرګین د پوځ له شمېر، امکاناتو ، د تګ له لارې... او د حملې له ځایه یې خبر کړي.

په دوهمه ورځ یې د ځینو قبیلو له مشرانو سره خبرې وکړې، میرویس خان خوشاله و، تر دې ځایه یې خپله نخشه بریالی ګڼله، له جنګي کلا یې د ګرګین نیمایي پوځ او شل توپونه ایستلي ول.

وروسته یې په پاتې نخشه خبرې وکړې.

*   *   *

تور لوګي تر غونډیو پورته ولاړ ول. میرویس خان آس ته پونده ورکړه، د غونډۍ سرته وخوت، لاندې په لمنو کې پراته کلي په تورو لوګیو کې پټ ول.

کله کله به د یوه توپ له خولې سره غوړنجه را ووته.

میرویس خان بېرته شاته وګرځېد، پر غونډۍ کښته شو، د خپلو زرګونو کسانو مخې ته ودرېد. په لوړ غږ یې وویل:

_همدلته واړوئ!

سیدال خان ناصري مخکې ورغی، سترګې یې له اوښکو ډکې وې.

میرویس خان وخندل:

_مه وارخطا کېږه! تشو کورونو ته یې توپونه نیولي دي.

سیدال خان وویل:

_وخت یې نه دی؟

_نه!

سیدال خان آس ته پونده ورکړه، د لښکر تر سره لاړ، بېرته راوګرځېد، پر لوړه ودرېد، چیغه یې کړه!

_خیمې ودروئ!

وخت ووت، میدان رنګارنګ خیمو ونیو.

میرویس خان وویل:

_راځه!

سیدال خان آس ته چوکه ورکړه، دواړه پرغونډۍ وختل، لاندې د سوځېدلو باروتو بوی ته. پر غونډۍ کښته شول، د ګرګین ځینو پوځیانو خیمې وهلې. نور د ټوپکو په پاکولو بوخت وو، ځینې یوې بلې خواته ګرځېدل. کله کله به یو نیم آس وشنېد.

میرویس خان یوې لویې خیمې ته ور ننوت. ګرګین پر څوکۍ ناست و، مخې ته یې نخشه پرته وه.

ګرګین سر پورته کړ، سترګې یې سرې وې، په غوسه یې وویل:

_په کلیو کې هېڅوک نه وو، چا خبر ورکړی! ان خپل څاروي یې هم ایستلي دي.

میرویس خان پر څوکۍ کېناست، ویې ویل:

_ته باید زموږ تر راتګه ماتله شوی وای.

ګرګین وویل:

_طاقت نه راته!

میرویس خان وخندل:

_او تشو کورونو ته دې توپونه ونیول.

ګرګین په خبره کې ور ولوېد:

_ما قسم کړی، د بلوڅو او کاکړو یو دېوال به هم روغ رانه پاتې نه شي.

غلی شو، ویې ویل:

_جنګیالي دې چېرته دي؟

_تر غونډیو ور هاخوا!

_غواړم چې ویې وینم.

ګرګین له خیمې ووت. پر آس یې پښه واړوله، له میرویس خان او سیدال خان سره پر غونډۍ وخوت.
لاندې سلګونه رنګارنګ خیمې ولاړې وې.

ګرګین ښي لور ته ګوته ونیوله، لیرې د غره په لمنه کې ګڼې ژېړې او سرې ونې ښکارېدلې.

ویې ویل:

_سبا د همدې کلیو وار دی.

میرویس خان وخندل:

_نو دا حملې به میاشتې وخت ونیسي.

ګرګین په حیرانۍ ورته وکتل.

میرویس خان وویل:

_پوهېږې چې کاکړ او بلوڅ دواړه منظم لښکر نه لري چې په یوه ځای یې ور سره مالومه کړو. د دوی جنګیالي په وړو ډلو وېشل شوي دي، دا ډلې په ځینو کلیو کې پټې دي، شاید ځای ځای د ترپ او خرپ جګړه وکړي، په دوی پسې به زموږ د زرګونو کسانو یو ځایي ورتګ د وخت ضایع کېدل وي.

ګرګین وویل:

_نو څه وایې؟

_که زما مني لښکر نيم که، نيمايي يې کاکړو ته ولېږه، پاتې به د بلوڅو سيمې جارو کړي. هسې مو هم شمېر ډېر دی، د ترپ او خرپ پر جګړې غښتلي يو. په کم وخت کې به دواړه قبيلې له پښو وغورځوو.

ګرګين غلی و، ده د آس د يال په مړو وېښتو کې ګوتې تېرولې.

يودم يې سر پورته کړ، ويې ويل:

_خبره دې په فکر کولو ارزي.

ميرويس خان د غره په لمنو کې لرو پرتو کليو ته ګوته ونيوله، ويې ويل:

_دا ځل به يې زه ورسره مالومه کړم!

ګرګين غلی و.

ميرويس خان وويل:

_غم مه کوه! اوس زما وار دی چې صفوي حکومت ته خپل صداقت ور وښيم. سبا نه، بل سبا به په هماغه کليو کې زما مېلمستيا وخورې.

ګرګين آس ته پونده ورکړه، پر غونډۍ کښته شو.

ميرويس خان خپل لښکر ته ور وګرځېد، خيمې ته ننوت، د بلوڅو نويو راغلو مشرانو ته يې غېږ ورکړه، کيناست، ويې ويل:

_څو جنګيالي مو تيار کړي دي؟

يوه په ونه دنګ بلوڅ وويل:

_دوه زره.

ميرويس خان وويل:

_سمه ده، اوس شپږ زره کسان لرو، خو که ګرکين خپل لښکر نيمايي کړ، نو دې تعداد ته هم ضرورت نشته.

وروسته يې خپل وراره محمد خان راوغوښت، ورته ويې ويل چې غونډۍ ته وخېږي او په پټه د ګرګين پوځ وڅاري.

محمد خان مازدیگر بېرته راغی، خپل تره ته یې وویل چې ګرګین خپل نیمایي پوځ جنوب لور ته ولېږه.

د میرویس خان سترګې وځلېدې، د لښکر د تیارېدو امر یې وکړ، څو زره جنګیالي په شپه کې، د غره په لمنو کې پرتو کلیوته روان شول.

* * *

میرویس خان یوې لوړې ته وخوت، لمر و، له خړو کورونو تور لوګي پورته کېدل.

وړې ډبرې ورغړېدې، میرویس خان ور وکتل، سیدال خان پورته را خوت.

میرویس خان پر یوه لویه تیږه کېناست، سیدال خان وخندل:

_څنګه! څوک به وایي چې دلته جګړه نه ده تېره شوې.

غلی شو، د میرویس خان تر څنګ کېناست، په سوځېدلي سا یې وویل:

_څو کادانو ته مو اور ورته کړ، وینې یې، د پروړې لوګی تر ډېرو وي.

غلی شو، لیرې یې ګوته ونیوله، ویې ویل:

_تر هاغه چنارانو ور هاخوا غوته لوګی بیا د وچو پانو دی.

میرویس خان وویل:

_ګرګین ته مو څوک ور ولېږه؟

_هو، د غرمې مېلمستیا ته مو را وغوښت.

میرویس خان سوړ اسویلی وایست:

_خو زما زړه درببږي، ګرګین دومره کم عقل نه دی چې د څو زړو کادانو په سوځېدو دې غلط شي.
دومره خو به وایې چې جګړه بې مړو نه وي.

سیدال خان وخندل:

_خو دا ستا نخشه وه، ودې ویل چې ګرګین باید له لرې دا لوګي ووینې.

میرویس خان ودرېد، سړه سا یې وایسته:

_که مړي نه لرو، اسیران خو تیارولی شو.

سیدال خان په حیرانۍ ورته وکتل.

میرویس خان وویل:

_د یو څو خپلو بلوڅو ملګرو لاسونه ور وتړئ!

ګام یې واخیست، خو بېرته ودرېد، ویې ویل:

_هاغه ځای وینې؟

سیدال خان خپل لاس پر تندي کېښود، سترګوته یې سیوری جوړ کړ، ویې ویل:

_لاندې د توت زړې ونې یادوې؟

هو، هماغه ځای دښتې ته نږدې او له کلیو لیري دی، شاوخوا تکړه نښه ویشتونکي پټ که!

یوولسمه برخه

*   *   *

میرویس خان دښتې ته وکتل، لرې د تت سیوري غونډۍ تکه توره را روانه غوټه ښکارېدله.

میرویس خان د سره انګار پر سر پیپلي پسه ته ور وګرځېد، د پسه ورون ته یې چاقو ونیو، وړه ټوټه یې ترې بېله کړه، په ډکه خوله یې وویل:

_هر څه سم دي؟

یوه چاغ بلوڅ وویل:

_نه پوهېږم! دوولس پسونه مو   اور ته نیولي دي.

میرویس خان وویل:

_بس دي، ګرګین خو به هم ډوډۍ ته سلامت لښکر نه راولي!

لاړ، د توت سیورې ته له خپلو قوماندانو سره کېناست.

ویې ویل:

_توپانچې مو ډکې دي؟

يوه ځواب ورکړ!

_هو، مخکې مو باروت او غټه چره ور واچوله!

سيدال خان وويل:

_پنځه سوه ښه ويشتونکي همدلته دي، نور جنګيالي په شاوخوا ونو او لويو بوټو کې پټ شوي.

میرویس خان دښتې ته وکتل. تور آسونه را روان ول.

ويې ويل:

_د حملې له پاره بيړه مه کوئ! د ګرګين لښکر ستړی دی، خيمې وهي، له ډوډۍ وروسته به يې نيم جنګيالي ويده وي.

د ګرګين لښکر ودرېد، د میرویس خان تندی تريو شو:

_لیري یې واړول، فکر نه کوم چې د ټوپک ګولۍ ور ورسیږي.

په بېړه ودرېد، ویې ویل:

_له ما سره راځئ!

پر آس سپور شو، دولس، دیارلس کسان ورپسې ول. دښتي ته ورغلل.

ګرګین مخکې راغی، میرویس خان ته یې کلکه غېږ ورکړه، په خندا یې وویل:

_لوګي مې ولیدل، پوهېږم، د یاغیانو ببخ دې ور ایستلی دی، خو لا هم ډېر کورونه روغ ښکاري.

میرویس خان وخندل.

ګرګین وویل:

_دښمن څومره تلفات لري؟

_سل کسان.

د ګرګین برېتونه وځړېدل.

میرویس خان وخندل:

_نور تبنتېدلي دي، هغوی چې جګړه کوله یا مو ووژل او یا مو ژوندي ونیول.

د ګرګین سترګې وځلېدې:

_بیا هم ښه ده.

یودم یې چیغه کړه!

پسې ورځو. یو یو وژنو، نه یې پرېږدو.

میرویس خان شاوخوا وکتل، ویې ویل:

_دا ځای مناسب نه راته ښکاري، لښکر ته دې وواېه چې مخکې لاړ شي، که دربیو زرو کسانو ته ډوډۍ نه شو ورکولای، اوبه خو به نږدې وي.

ګرګین وخندل:

_خو تا د مېلمستیا خبره کړې وه.

_اوس هم نه یم پښېمانه، تر هاغه ونو لاندې مې ترتیبات نیولي دي، خو یواځې درېیو سوو کسانو ته ډوډۍ ورکولای شم.

ګرګین په خبره کې ور ولوېد:

_خو غواړم چې اول د دښمن پرې شوي سرونه ووینم.

میرویس خان وویل:

_وبه یې وینې، خو د خولې خوند مه خرابوه! اول ډوډۍ وخوره.

ټول پر آسونو سپاره شول، حرکت یې وکړ، شېبه وروسته د توت زړو ونو ته نږدې د روانو اوبو پر غاړه ودرېدل.

ګرګین درې سوه کسان بېل کړل، له میرویس خان سره پورته وخوت. ټول تر زړو توتانو لاندې پر هوارو شویو لیمڅیو کېناستل.

ګرګين شاوخوا وکتل، ويې ويل:

_جګړه خو بې پرې شويوو اندامونو نه وي.

سيدال خان ناصري وويل:

_صبب! جګړه پورته په کليو کې شوې ده، اوس هم د بلوڅو سرونه پراته دي.

ګرګين پزه کش کړه، په خوند يې وويل:

_د کباب بوی نور هم وړی کړم، خو اول اسيران راولئ.

ميرويس خان يوه پوځي ته اشاره وکړه، شېبه وروسته ګڼ لاس تړلي کسان راوستل شول.

ګرګين ودرېد، کتار ولاړو لاس تړلو کسانو ته ورغی، تېنده يې تروه شوه:

_ښه نو! تاسو د صفوي حکومت د ماليي مامورين ووژل!

يودم يې يو لاس تړلی ځوان تر څنو ونيو، چيغه يې کړه!

_احمقه! اور ته دې اچوم.

د ځوان ژامې ته یې سوک ورکړ، د ځوان ورمېږ کوږ شو، له خولې یې وینو داره وکړه. ولوېد.

میرویس خان منډه ور واخیسته، تر ګرګین یې غبرګ لاسونه را وګرځول، ویې ویل:

_مه کوه! زه یې خپله وژنم، خو اوس یې وخت نه دی، ډوډۍ تیاره ده.

ګرګین پر خپل ځای کېناست، یودم یې توپانچه را وایسته، ټک شو، لاس ترېلی بلوڅ لاندې ورغړېد.

د ګرګین له خولې لاړې باد شوې!

_ټول اسیران ووژنی!

د ګرګین پوځیانو له خپلو اوږو ټوپکونه کښته کړل.

میرویس خان چیغه کړه!

_حمله!

له نږدې ونو او ډبرو سپینې لوخړې را ووتې، ډزې شوې، د ګرګین څو عسکر ولوېدل.

میرویس خان خپله توپانچه ګرګین ته ونیوله، خو د ګرګین مخې ته د هغه یوه عسکر ځان واچاوه، تر خولې یې تېره کوکه را ووته، لاندې ولوېد.

ګرګین منډه واخیسته، څررر شو، غشی یې تر غاړې ووت.

د ګرګین درې سوه عسکر یو په بل پسې ولوېدل، میدان د سوځېدلو باروتو بوی ونیو.

میرویس خان ورمېږ کوږ کړ، د ګرګین ګڼ سپاره په چټکی سره را روان ول.

د ټوپکو نلۍ ور واوښتې. آسونه وشنېدل، د ګرګین څو عسکر یو په بل پسې ولوېدل.

درب شو، د توت د ونو لوی ښاخونه را ولوېدل.

میرویس خان چیغه کړه!

_توپچیان په ښنه کړئ.

له دوهم درب سره له ځمکې پورته شو، پر ونه ورغی، اوږه یې د ونې له تنې سره ولګېده، ولوېد، سترګو ته یې دوړه ودرېده.

ویې ټوخل، خپلې توپانچې ته ور وښویېد. نږدې چیغې یې واورېدې، یوه ډله جنګیالیو د ګرګین د لښکر خواته منډې ور وهلې!

میرویس خان چیغه کړه!

_په خپلو ځایونو کې پرېوځې.

درب شو، د توپ ګولۍ د جنګیالیو په مینځ کې ولګېده، په ونه کې څررررررا شوه، له ژېړو پاڼو سره سرې غوښې راولوېدې.

یو غوڅ شوی لاس ور باندې راغی، څنګ ته ولوېد، سره بوټۍ لا پورته پورته غورځېده.

میرویس خان یوه ټوپک ته ور وښویېد. د سره رنګ اغوستي کوټ سپور یې په نښه کړ، سپور له آسه ولوېد.

ودرېد، د ګرګین توپانچه یې ور واخیسته، منډه یې کړه، څغ شو، له ډېرې سوکې باد شول.

میرویس خان چیغه کړه!

_ له همدې لوړو يې په نښه کړئ.

توپانجه يې د ګرګين يوه پوځي ته ونيوله، ماشه يې کش کړه، تشه وه. بېرته شا ته وښويېد. ټوپک يې را واخيست، توت ته ودرېد. ليرې توپچي يې په نښه کړ، دوړه راغله، پر سترګو يې لستوڼی تېر کړ، بېرته يې سترګه پټه کړه، ډز شو، توپچي ولوېد.

په بيره يې ټوپک ډک کړ، مخامخ را روان پوځي ته يې ونيو، ونه لګېد، پوځي را ورسېد، له آسه يې پر ميرويس خان ور ټوپ کړل، دواړه لاندې ورغړېدل، پوځي يې پر ټټر کېناست، ميرويس خان د هغه لاس ونيو، د تېره خنجر څوکه يې تر سترګو پورته ولاړه وه.

پوځي د خپل بدن ټول زور پر خپل مټ واچاوه، د چاړې څوکه د ميرويس خان پر تنده ولګېده، پر ښۍ سترګه يې وينه راغله.

يودم د پوځي لاس مړ شو، د ميرويس خان پر ټټر ولوېد، ميرويس خان پورې واهه، د پوځي تر وليو نيزه ختلې وه.

چيغې شوې، د ميرويس خان جنګيالي له مورچو را ووتل. مخامخ د ګرګين پر لښکر ورغلل.

د ګرګين پوځيانو د دښتې خواته منډې وهلې. يو- يو لوېده.

شېبه وروسته چوپه چوپتیا شوه، دبنته له سرو کوټونو ډکه وه.

میرویس خان له خپل پټکي ریتاړه واښسته، تندی یې پرې وتاړه. ورغی. آسونه او انسانان پراته ول، له ځینو خیمو سرې لمبې پورته کېدلې.…

اوبو ته ور وګرځېد، کېناست، لپه یې ډکه کړه، سیوري وربانديې راغلل، د خوشالۍ ناره یې واورېده:

_خان صېب! بریالي شوو.

میرویس خان ور وکتل، سیدال خان او څو نور جنګي قوماندان ولاړ ول. میرویس خان خپل مخ ته اوبه ور واچولې، لستوڼی یې پرې تېر کړ.

سیدال خان وویل:

_د تندي وینه دې لا نه ده درېدلې.

میرویس خان ودرېد، شاوخوا یې وکتل، له ولاړو ژېړو بوټو په وینو لړلې پښې راوتلې وې.

ویې ویل:

_ څومره تلفات لرو؟

سیدال خان وویل:

_نه پوهېږم! خو، اوو، اتو سووو ته رسېږي.

میرویس خان سره سا وایسته، له پورته سپکې سپورې راغلې، میرویس خان ور وکتل، دوو کسانو د ګرګین مړی له پښو نیولی و، په تیږو کې یې کشاوه.

میرویس خان وویل:

_ورته ووایاست چې د مړو بې احترامي ښه نه ده.

یو کس ورغی، له دوو کسانو سره ودرېد، خو هغوی پورې واهه. بېرته یې د ګرګین مړی تر پښو ونیو، کش یې کړ، د ګرګین سلامته پایڅه راوخته.

میرویس خان ګړندي ګامونه واخیستل، د یوه ژامې ته یې سوک ورکړ، ولوېد. میرویس خان چیغه کړه!

_په مورږ کې د مړو سپکاوی نشته.

لوېدلی سړی ودرېد، په وينو سرې لاړې يې تو کړې، سترګې يې رډې راوختې:

_خو ده زما ورور را زندئ کړ!

میرویس خان وویل:

_سمه ده، سزا يې ولیده، بس، نور څه پرې کوې!

سړی روان شو.

میرویس خان کېناست. ګرګين ته يې وکتل، د ګرګين سترګې سپينې راختلې وې، له غاړې يې تازه وينه راتله.

ولاړ شو، په خاورو کې پروت څادر يې را واخيست، د ګرګين پر لوڅ ورون يې واچاوه. دښتې ته يې وکتل، د مړو پر سر تېپوسان ګرځېدل.

ويې ويل:

_د ګرګين عسکرو ته قبرونه وکېندئ!

یو ړغ یې واورېد:

_صېب! سخته ده، دوه، درې زره کسان دي.

میرویس خان وویل:

_دا سمه ده چې دښمن دی، خو انسانیت یې هم ویلی، لېوانو او ټپوسانو ته یې نه پرېږدم.

غلی شو، سړه سا یې واېسته:

_د خپلو کسانو مړي باید د هغوی کورنیو ته وسپارو.

سیدال خان وویل:

_صېب! نه کېږي! د اوو، اتو سووو جنازو انتقال اسانه خبره نه ده.

میرویس خان په خبره کې ور ولوېد:

_نو دلته یې ټپوسانو ته پرېږدې؟

سيدال خان وويل:

_ګوره! موږ بيره لرو، د ګرګين په زرګونو عسکر لا په جنګي کلا او نورو کلاوو کې پاتې دي، که د خپل مشر له مړيني خبر شي، ښار ته به اور ور واچوي. موږ بايد د دوی تر خبرېدو مخکې پر جنګي کلا حمله ور وړو.

ميرويس خان وويل:

_د ګرګين درې زره کسان کاکړو ته ورغلل، زر نښه ويشتونکي سپاره د کاکړو د مرستې له پاره ور ولېږئ.

يوه له رنګه تور سړي وويل:

_صېب! کاکړ په خپله په زرګونو غښتلي ځوانان لري، مخکې خبر ول، جګړې ته تيار دي.

ميرويس خان وويل:

_زما خبره ومنئ! همدا اوس زر غښتلي ځوانان تيار کئ!

له رنګه تور سړي وويل:

_په ستړګو!

روان شو.

میرویس خان پر یوه هواره تیره کېناست. ویې ویل:

_پر جنګي کلا حمله اسانه خبره نه ده!

یوه چاغ سړي وویل:

_یو خو دا د وېرې خبرې بنې نه راباندې لګېږي، موږ خو څه ټکري نه پر سر وو، غیرت مو ټولو ته مالوم دی، مخامخ پې ورځو، هر څه چې خدای پېښ کړل.

میرویس خان چیغه کړه!

_د خدای روی ومنئ، همدې لویو لویو باتو غرق کړو، بس دی نور ، همدا صفویان سل کاله پاچاهي دربانډې کوي. یواځې غیرت مهمه نه ده، عقل يې هم ویلی. پوهېږم چې د جنګي کلا نیول مهم کار دی، خو په کمو تلفاتو.

غلی شو. دښتې ته یې وکتل، یوه جنګیالي یې د ګرګین د عسکر سور کوټ اغوستی و، اوسپنیزه خولۍ یې لمر ته ځلېدله. څو نورو کسانو ورته خندل.

د میرویس خان سترګې وځلېدې، په بېړه یې وویل:

_د ګرګین د عسکرو زرې، خولۍ، روغ کوټونه او بیرغونه را ټول کړئ.

ولاړو کسانو په حیرانۍ ورته وکتل.

*   *   *

میرویس خان په خاورو کې کېنلو لیکو ته وکتل. ویې ویل:

_د جنګي کلا لمر ختو خوا ته بازار پروت دی. که له دې خوا حمله وکو، نو عام خلک تاواني کېږي، دلته باید یو دِز هم ونه شي. شمال ته یې غر دی او جنوب ته یې څو کلي او کروندې پرتې دي.

غلی شو، خپلو قوماندانانو او د قبیلو مشرانو ته یې وکتل، د لښتې څوکه یې یو ځای کېښوده. ویې ویل:

_دا کلي تر نورو نږدې دی، د توپ ګولۍ یې خوري. باید له خلکو تش شي.

سر يې پورته کړ:

_بابو جانه! د لته د لښتي پر ژۍ کتار ونې ولاړې دي، ته به څو تکړه نښه ويشتونکي درسره کړې، په بل څه کار مه لرئ! بس د جګړې له پیل کېدو سره يوائې د کلا پر دېوالونو ولاړ توپچيان سر پورته کولو ته مه پرېږدئ!

غلی شو، ليکو ته يې وکتل، ويې ويل:

_بهادرخانه! دا ځای وينې؟

په ونه لوړ ځوان ور مخکې شو، د لښتي څوکې ته يې وکتل.

ميرويس خان وويل:

_دلته څه دي؟

_زړې ګنډوالي!

ميرويس خان وويل:

_ته به له درپیو سوو جنګیالیو سره په همدې کندوالو کې پټېږي. له اول ېز سره به ځانونه د کلا عمومي دروازې ته را رسوئ.

پاتې شوه د جنګي کلا جنوبي برخه. دلته د انګورو باغونه دي، پانې به يې ژېړې وي، خو که احتیاط وکو، سلګونه کسان پکې پټېدای شي.

سيدال خان وويل:

_خو دا خوا هواره ده، له کلا هم ښه ګلالی فاصله لري، جنګیالي مجبور دي چې پر کلا د حملې پر وخت له باغونو ور ووځي، تلفات به يې ډېر وي.

ميرويس خان وويل:

_بله چاره لرو؟

ټول غلي ول.

ملا پيرمحمد مياجي وويل:

_دا خوا ماته پرېږدئ! دوولس سوه کسان لرم، لومړی به د توپچيانو غم وخورو.

میرویس خان وویل:

_دې خواته پنځه توپونه ولاړ ول، خو دوه یې ګرګین پر بلوڅو او کاکړو د حملې له پاره را کښته کړل.
که یې بل نه وي ور خېژولی، له دربیو توپونو سره چاره کېږي.

غلی شو، لښته یې ور واخیسته، ویې ویل:

_پاتې شوه د کلا لوېدیځ لور ته عمومي دروازه. دلته د پټېدو ځای نشته، له یو څو دېوالونو پرته یې ټوله مخه د ورغوي غوندې صافه ده. د لښکر ډېره برخه باید په همدې هوار میدان کې وجنګېږي، خو که مې فکر سم وخوت، تلفات به مو کم وي.

داوود خان هوتک وویل:

_د ګرګین له لښکره څو توپونه را پاتې شول؟

سیدال خان وویل:

_ګرګین له جنګي کلا شل توپونه را واېستل، خو اته یې کاکړو ته له تلونکي لښکر سره ولېږل. موږ ته دوولس توپونه په لاس راغلل.

داوود خان هوتک په خبره کې ور ولوېد:

_نو له دې توپونو استفاده نه شوی کولای؟

میرویس خان وخندل:

_د همدې توپونو په مټ خو زړور یو. پوهېږې! څلور توپونه د جنګي کلا د عمومي دروازې پر سر ولاړ دي، شېړ نور هم په هغو برجونو کې ایښودل شوي چې د کلا تر مخ پرته میداني یې تر خولو لاندې ده. دا توپونه باید د توپونو په واسطه له مینځه لاړ شي.

غلی شو، د لیکو تر څنګ یې یوه بله لیکه وایسته، ویې ویل:

_دلته د اوبو ځا ده. که زموږ له نخشې سره سم، د کلا ساتونکو دروازه راته خلاصه کړه او تر دې ځایه ور ورسېدو، نو بیا د جګړې ګټل اسانه دي، د کلا د توپونو خولې دومره نه شي را ټېټېدای چې دا ځای وولي.

بابو جان وویل:

_نو څه ته ماتله یو! نه پرې ورځو؟

میرویس خان وویل:

_تر اوسه لا وخت شته.

_خو لښکر په جوش کې دی، ټول حملې ته تیار دي، له دوو ورځو مزل وروسته هم د ستړیا نښه نه پکې ښکاري.

میرویس خان وخندل:

_بېړه مه کوه. د حملې مناسب وخت مازدیګر دی، لمر باید یوه نیزه پورته وي.

ټولو په حیرانۍ ورته وکتل.

میرویس خان وویل:

_خو له وړو ځخه د غنمو د ایستلو څو څپرې مې هم پکار دی.

غلی شو، یودم یې وویل:

_ پام مو وي، په کلا کې د نارنج مانۍ ده، د لته د ګرګین د ځینو قوماندانانو کورونه، ښځې او ماشومان هم شته. موږ یواځې د ګرګین له عسکرو سره جنګېږو.

*   *   *

د روان لښکر پر سر د صفوي حکومت بیرغونه رپېدل. مخکې روانو سلګونو سپرو سره کوټونه اغوستي ول، په اوسپنیزو خولیو کې یې د مازدیګرني لمر ژېړه رڼا پرته وه.

میرویس خان، ځینې قوماندانان او د قبیلو مشران د لښکر مخې ته روان ول.

سیدال خان آس ته پونده ورکړه، تر لښکر مخکې شو، ودرېد، لښکر ته یې وکتل. د لښکر تر مخې پر څو آسانو پسې تړلو څېرو له ځمکې مړه دوړه پورته کوله... لمر د سپرو ولیو ته سیخ و، د سپرو پر مخونو سیورې پراته ول. دوړو او سیورو له پېژندلو ایستلي ول.

سیدال خان بېرته لښکر ته ور وګرځېد. په خوند یې وویل:

_میرویس خانه! اوس د څېرو راز را مالوم شو، په دې هم وپوهېدم چې ولې دې دا وخت حملې ته مناسب ګاڼه.

میرویس خان وویل:

_خو لا مې زړه پر ځای نه دی، نه پوهېږم! ساتونکي به د کلا دروازه راته خلاصه کړي که نه!

سیدال خان وخندل:

_د ګرګین په دې سره کوټ، زرې او خولۍ کې به نو څوک وایي چې ګرګین نه یې!

لښکر ورو، ورو د کلا عمومي دروازې ته ور نیږدې کېده. د میرویس خان د زړه دربا ډېره شوې وه، شاته لښکر ګوته پر ماشه روان و.

یو ناڅاپه د دروازې غنجا وخته، میرویس خان تر ځا تېر شو، خو د لویې دروازې پر سر، په برج کې ولاړ عسکر یودم چیغه کړه!

_دورازه وتړئ! دښمن دی!

د ټوپک ډز شو، د میرویس خان ښی لاس ته سپور ولوېد.

میرویس خان چیغه کړه!

_دروازه بندېدا ته مه پرېږدئ!

ډزې شوې، له پورته یو پوځې را ولوېد. توپونه وغړمبېدل. د لښکر په شاته پاتې وروستۍ برخه کې سرې لمبې راوګرځېدې.

د دروازې دوې پلې ببرته سره ولګېدې، څو کسانو آسونو ته پونده ورکړه، آسونه پر دروازه ولګېدله، يوه پله خلاصه شوه. آسونه يو په بل پسې ولوېدل، د دروازې پله پورې شوه، خو ځای ته نه ورتله، د يوه پراته آس نيمايي تنه د دروازې تر ليخک وتلې وه.

شاته توپونه وغړمبېدل، د کلا تر يوه برج سرې لمبې را وګرځېدې...د توپ بله ګولۍ د دروازې له سره تېرې تيزې را بېلې کړې.

چيغې شوې، د کلا جنوب ته له پرتو باغونو ګڼو کسانو منډې را وهلې. د توپ ګولۍ پکې ولګېده، په ونيو لړلې پټکي او څادرونه باد باد شول.

د دروازې دواړه پلې خلاصې ولاړې وې، پلې او سپاره کلا ته د روانو اوبو غوندې ور ننوتل.

ميرويس خان د کلا په مينځ کې يوه دېوال ته کېناست، لومړۍ يې يوه توپچي ته ټوپک ونيو، ماشه يې کش کړه، توپچي پر توپ پرېووت. لاسونه يې يوې بلې خواته ځړېدلي پاتې شول.

ډزې وې، چيغې وې، لمبې وې.... د دېوالونو له سره د ګرګين يو يو عسکر را لوېده.

شېبه وروسته خبره لاس او ګرېوان ته ورسېده، تورې او چړې په وينو سرې شوې. د کلا په مينځ کې څو دوکانونو اور واخيست، له برجونو، کورونو او زندانه تورې لوخړې پورته کېدلې...

جګړه تر ناوخته توده وه، نیمه شپه خال خال ډزو ته ورسیده، سپېده چاود ته یواځې مړه لوګي پاتې ول.

دولسمه برخه

*   *   *

میرویس خان ټیټ شو، له خاورو یې یو ماشوم ور پورته کړ، د هغه پر سپېره مخ یې د خپلې لونګۍ څنډه تېره کړه، د ماشوم سترګې پټې وې، پر ټټر یې د تورې سور پرار ښکارېده.

د میرویس خان سترګې ډکې شوې، د ماشوم پر سپیره مخ اوښکه ولوېده، ورغړېده، د هغه تر سپېرې زنې پورې یې توره لیکه جوړه کړه.

میرویس خان ماشوم پر خپل ټټر پورې ولګاوه. سلګۍ یې شوې. ځان یې کابو کړ.

کېڼ لور ته یې وکتل، د نارنج د ماڼۍ سپین دېوالونه تورو لوګیو نیولي ول.

مخ یې واړاوه، د ده ځینې جنګیالي په کنډوالو کې ګرځېدل، څو نورو د ګرګین د مړو شویو پوځیانو جېبونه لټول...

میرویس خان ماشوم پرې ایست، خپل څادر یې پرې هوار کړ.

ځګیروی یې واورېد. په بېړه ولاړ شو، د چت را لوېدلي لرګي یې لیرې کړل، له خاورو یې د ګرګین ټپي عسکر را وایست. د عسکر کولمې را وتلې وې.

د عسکر په وینو سرې شونډې وخوځېدې:

_اوبه! اوبه!

میرویس خان منډه واخیسته، د یوه مړه عسکر له تشي یې د اوبو پټک را خلاص کړ، بېرته راغی، سترګې یې رډې را وختې، د تږي، ټپي پوځي غاړه پرې وه، ولاړ قومي مشر پر سره کوټ خپله سره توره پاکوله.

میرویس خان چیغه کړه!

_ولې؟

قومي مشر یواځې وخندل، روان شو.

له کنډوالو څو په ټوپکو بار کچرې را ووتې. میرویس خان منډه ور واخیسته، په بیړه یې وویل:

_څه کوئ!

یوه له ونې تیټ مول وهلي کس ځواب ورکړ!

_د وسلو ډیپو مو مات کړ، ولجه ده.

میرویس خان چیغه کړه!

_دا وسلې په بیت المال پورې اړه لري.

ورغی، بار ته یې اوړه ورکړه، تړلې توپکې لاندې ولوېدې.

منده یې واخیسته، له مړو جسدونو یې ټوپ کړل. ځان یې په یوه سا د کلا تر عمومي دروازې پورې ورساوه. چیغه یې کړه!

_دروازه وتړئ!

_درنې پلې وغنجېدې.

د دروازې پر سر برج ته وخوت، تر کلا د باندې یې وکتل، د باغونو خواته پر غالیو، مېزونو، الماریو... بار خرې رواني وې.

میرویس خان د خپل یوه جنګیالي له لاسه ټوپک و ایست، له ډز سره د یوې خرې پښو ته مړه دوړه پورته شوه.

خرې ودرېدې.

میرویس خان وویل:

_هلئ! غله راوګرځوئ!

لاندې د کلا د دروازې تر مخ ولاړ پوځي ناره کړه!

_صېب!زموږ خپل کسان دي.

میرویس خان چیغه کړه!

_را ویې ګرځوئ!

څو پوځیانو منډه ور واخیسته.

میرویس خان بېرته له برجه کښته شو، د ګرګین د غونډو سالون ته ننوت، غالی ټولې شوې وې، څوکی او مېزونه مات پراته ول.

د باندې ووت، يوه جنګيالي ته یې وويل:

_هله! سیدال خان ته ووایه چې قوماندانان، د قبیلو مشران او ټول لښکر د کلا میدانی ته را ټول کړي. یواځې په برجونو کې څو کسان پرېږدئ.

غرمي ته د کلا لويه میداني له جنګیالیو ډکه وه، میرویس خان یوه بام ته وخوت. د ښځو، ماشومانو او اسیرانو په وژلو یې خواشیني وښوده، ویې ویل چې موږ یواځې د خپلواکی له پاره جنګېږو، که ظلم وکړو، نو زموږ او د ګرګین فرق څه دی.

وروسته یې د چور کیسې را واخیستې، بار کچرو او خرو ته یې اشاره وکړه، ویې ویل چې د ګرګین په وژلو به صفوي حکومت ضرور خپل غچ اخلي، همدا ټوپکې او توپونه به یې په درد خوري.... د اتحاد او اتفاق په اړه وغږېد، د جګړې اخلاق یې تشریح کړل، د ښځو، ماشومانو او اسیرانو وژنه یې بې غیرتي وبلله...

میرویس خان اوږدې خبرې وکړې، لمر ته د ولاړو زرګونو کسانو سرونه خوږېدلي وو.

د میرویس خان له غږېدا وروسته یو چاغ، په ونه لوړ قومي مشر را مخته شو، د بار کچرو درول یې د ځان سپکاوی وګاڼه، ویې ویل چې په دې جګړه کې ده او د ده اتو سوو جنګیالیو برخه واخیسته، نږدې دوه سوه شهیدان یې ورکړل، حق یې دی چې له جنګي کلا څو ټوپکي وباسي...

میرویس خان ناره کړه!

_که د وطن د ازادۍ له پاره راغلي یاست، پاتې شئ. که نه نو د کلا دروازه خلاصه ده.

چاغ په ونه لوړ قومي مشر چیغه کړه!

_زما کسان دې راووځي!

له لښکره شل، پنځه ویشت جنګیالي ور ووتل.

د قومي مشر تندې تروه شوه.

_زما خبره مو وانه ورېده!

یو ځوان مخکې ورغی، ویې ویل:

_ خپل قوم دې سپک کړ، موږ په وطن مین خلک یو. نه دې غواړو.

قومي مشر خپلې تورې ته لاس کړ، بېرته یې ګوتې مړې شوې، له شل، پنځه ویشتو کسانو سره د کلا د لویې دروازې خواته روان شو، خو پنځه کسه بېرته ترې را وګرځېدل.

له لښکره یوه چیغه راغله!

_خو دلته نورې ناروا وې هم شوې دي. د جګړې پر مهال دوو سیاسرو ته لاس ور لوېدلی.

د میرویس خان سترګې رډې راوختې! په بېړه یې سیدال خان ته وکتل.

سیدال خان وویل:

_خبره یې سمه ده.

_جنایتکاران معلوم دي؟

_هو، ځلور کسه!

میرویس خان وویل:

_زندۍ یې کړئ!

د سیدال خان سر وځړېد:

_صېب! خو یو یې ستا ترورزی دی!

میرویس خان چیغه کړه!

_زندی یې کړئ!

* * *

د جنګي کلا د نیولو په ځلورم مازدیګر ملا پیرمحمد میاجي په بېړه کوټې ته راغی، میرویس خان ته یې وویل چې کاکړو ته د ګرګین د تللي لښکر پاتې برخه را روانه ده.

میرویس خان د کلا برج ته وخوت، لیري په تور لښکر پسې دوړه پورته کېدله.

د میرویس خان په امر توپونه ډک شول، د صفوي حکومت بیرغونه ودرېدل، په زرګونو جنګیالي د کلا دېوالونو ته وختل.

بهادر خان ته یې وویل چې د کلا په میدانۍ کې زر تکړه سپاره ودروي. کله چې د دېوال پر سر لومړنۍ توپ تش شو، له کلا به ور وځي او پر دښمن به حمله ور وړي.

میرویس خان له خپلو ځینو قوماندانانو سره په یوه برج کې ودرېد.

ملا پیرمحمد میاجي وویل:

_دا اووه، اته سوه کسان ناخبره راته ښکاري.

داوود خان هوتک سوړ اسویلی وایست.

_خو د دروازې پر سر ړنګ برجونه به یې وپوهوي چې دلته جګړه تېره شوې ده.

میرویس خان وویل:

_کار مه وربانديږ لرئ! پرېږده چې نږدې راشي.

د ملا پیرمحمد میاجي شونډې وخوځېدې:

_د ګرګین مړینه پټه نه پاتې کېږي، خو که په دې عسکرو کې کوم یو وتښتي، تاوان به مو لنډ وي.

میرویس خان پر زینو کښته شو، د لښکر تر مخ ودرېد، ویې ویل:

_نه غواړم چې په دې اوو، اتو سوو کسان کې یو هم وتښتي.

له پورته یې وارخطا ناره واورېده:

_خانه! د ګرګین لښکر ودرېد.

میرویس خان په بېږه پر زینو وخوت. آسونه ځای پر ځای ولاړ ول.

میرویس خان وویل:

_شک یې واخیست!

له لښکره څو کسان مخې ته راغلل.

میرویس خان ته نږدې د ټوپک ډز شو.

میرویس خان منډه واخیسته. د کلا پر دېوال ولاړ پوځي یې پورې واهه!

چیغه یې کړه!

_ما نه وو درته ویلي چې ډزې مه کوئ!

عسکر په ماته ګوډه ژبه وویل:

_صېب! پام مې نه و، ماشه رانه کش شوه.

میرویس خان په بیره د ګرګین لښکر ته وکتل، مخکې راغلي آسونه بېرته ګرځېدلي وو.

داوود خان هوتک وویل:

_اوس څه وکو؟

میرویس خان وویل:

_د توپک ګولۍ ور رسېږي؟

_فکر نه کوم.

چیغه یې کړه!

_توپونه تیار دي؟

له یوه برجه غږ راغی:

_هو، ستاسو امر ته ماتله یو.

ملا میاجي وویل:

_ورته وګورئ! لښکر شاته وګرځېد.

میرویس خان چیغه کړه!

_اور!!!!!!

دېوال ولړزېد، څو پرله پسې توپونه تش شول.

د ګرګین په لښکر کې سرې لمبې را وګرځېدې. د کلا دروازه خلاصه شوه. بهادر خان او زر سپاره له کلا ور ووتل. چیغې یې وهلې، د ټوپکو له خولو خړ لوګي را وتل.

وخت ووت، توري له تېکو را ووتې، تن په تن جګړه ونښته!

داوود خان هوتک چیغه کړه!

_هلته وګورئ! د ګرګین یوه ډله پوځیان تښتي.

میرویس خان ور وکتل، لمر لوېدو خواته په څو تورو آسونو پسې نرۍ دوړه پورته کېدله.

میرویس خان سړه سا وایسته!

_د صفوي دربار دومره ژر خبرېدا به مو تاواني کړي.

*   *   *

میرویس خان د جنګي کلا له نیولو وروسته د ښار په شپږو نورو کلاوو یرغل ور ووړ. څلور کلاوي له جګړې پرته تسلیم شوې، خو د چهل زینو او قیتول کلاوو مقاومت وکړ.

جګړه ونښته، د دې کلاوو دېوالونه له ګرګینه نیولو توپونو وخوړل. څه عسکر ووژل شول، نورو لاسونه پورته کړل.

له جګړې وروسته د میرویس خان لومړی کار صفوي شاه حسین ته د یوه لیک لېږل و. په لیک کې یې پاچا په دروند نوم یاد کړ، ویې لیکل چې اوس هم صفوي حکومت ته صادق او وفاداره دی.

وروسته یې د ګرګین ظلمونه را واخیستل، یادونه یې وکړه چې ځیني خلک د ګرګین د وحشت پر وړاندې راپورته شول، خو ټولې قبیلې لا اوس هم صفوي دربار ته درناوی لري، تاسو خپل مشر ګڼي او د مالیې ورکړې ته تیار دي.…

دا یې هم ولیکل چې د اندېښنې وړ کومه خبره نشته، ورو، ورو به حالات کابو کړي.…

میرویس خان پوهېده چې صفوي دربار دومره ناپوه نه دی، خو دې لیک لږ تر لږه د دښمن په حمله کې ځنډ راوستی شو.

وروسته یې د ټولو قبیلو مشران را وغوښتل، لویه جرګه یې جوړه کړه، سلګونو کسانوته یې وویل چې کندهار سل کاله وروسته ازاد شو، خو صفوي حکومت کرار نه کېني، دوی باید تیار اوسي.

بیا یې د مکې د علماوو فتوا ور وښوده، د صفوي حکومت پر وړاندې جګړه یې جهاد وباله. ټول قومونه یې یوالي او اتحاد ته را وبلل، ویې ویل چې په یوالي کې مو بقا او په بې اتفاقی کې مو ورکه ده.…

میرویس خان اوږدې خبرې وکړې، ټولې خبرې یې د خلکو د یوالي او وطندوستي په اړه وې.…

د میرویس خان له خبرو وروسته د جرګې ټولو غړو پاچا غوښت. دوی په دې سلا شول چې میرویس خان خپل پاچا وټاکي، خو میرویس خان په دې وخت کې پاچاهي ښه ونه ګڼله، ویې ویل چې له ډېر وخت وروسته ټولې قبیلې سره راټولې شوې دي، نه غواړي چې یو ځل بیا د واک او قدرت خبره په قومونو کې نفاق پیدا کړي.

ناسته اوړده شوه، اخېر یې پرېکړه وکړه چې میرویس خان د ټولو قبیلو مشر کړي. میرویس خان ومنله، خو شرط یې دا و چې له ده سره به د هر قوم یو نماینده هم موجود وي او ده ته به په کارونو کې سلا ورکوي.

یوه چیغه راغله!

_ته زموږ نیکه یې! میرویس نیکه!

له هرې خوا د خوشالۍ نارې راپورته شوې:

_میرویس نیکه، میرویس نیکه، میرویس نیکه....

* * *

میرویس نیکه پوهېده چې د کندهار ازادي به د کابل مغولي حکومت په وېره کې کړي، دی په دوو جبهو کې نه شواې جنګېدلی، ده د خپل ورور یحیی خان په لاس مغولي دربار ته احوال ور ولېږه چې د کندهار لخوا به مغولي حکومت ته کومه ستونزه نه پېښېږي.

بیا یې له مختلفو قومونو شتمن کسان را ټول کړل، له دوی یې د جنګي کلا او نورو شپږو کلاوو د ترمیم له پاره مرسته وغوښته.

ړنګو شویو برجونو ته تیري پورته شوې، لوېدلي دېوالونه ترمیم شول، د کلاوو په مینځ کې ړنګې شوې کوټې بېرته ودرېدې.

وروسته یې توپخانه منظمه کړه. په خرابو ټوپکو یې لاس وواهه. له هر قومه یې زړور جنګیالي وغوښتل، لس زره منظم لښکر یې جوړ کړ.

بیا یې د ښار مشهور کوتر بازان را وغوښتل، هغوی ته یې وظیفه ورکړه چې د پیغامونو د رسولو له پاره کوترې تربیه کړي.

دوی کوترې سره ووېشلې، سهار به یې په یوه کلا کې دانه ور اچوله، غرمه به یې په بله کلا کې له غنمو ډک شکورونه ورته کېښودل، مازدیګر یې له ښاره د باندې څو ځایونه ورته ټاکلي ول.…

کوترې په لنډ وخت کې تربیه شوې. سهار به یې یو ځای ګېډې مړې کړې، غرمې ته به بل ځای په دانې پسې تلې.…

* * *

دوې میاشتې ووتې، خو د صفوي حکومت کوم درک ونه لګېد. یوه ورځ میرویس نیکه د چهل زینو په کلا کې د خوراکي مواودو د ذخیره کولو ګدام کوت چې یو جنګیالی راغی، نیکه ته یې وویل چې له اصفهانه د شاه حسین خاص استازی محمد جامي راغلی دی.

میرویس نیکه جنګي کلا ته ورغی. محمد جامي له عمره پوخ سړی و، سپینه پسته ږیره یې درلوده، له څېرې تازه ښکارېده.

میرویس نیکه ټینګه غېږ ورکړه، محمد جامي يې د نارنج د ماڼۍ لوی صالون ته بوت. دواړه پر څوکیو کېناستل، محمد جامي شاوخوا وکتل، ويې ويل:

_موږ خبر شوو چې د نارنج ماڼۍ سوځېدلې ده، خو اوس د خرابي کومه نښه نه پکې ښکاري.

میرویس خان وخندل:

_ بېرته مو جوړه کړه!

محمد جامي میرویس نیکه ته وکتل، ویې خندل:

_ پر همدې څوکۍ به ګرګین ناست و.

میرویس نیکه وخندل:

_نیت دې سم ونیسه، خیر دی چې د یو څو ورځو له پاره پر دې څوکۍ زه هم کېنم. څه خبره ده، موږ اوس هم صفوي حکومت ته وفاداره یو، تمه ده چې شاه حسین بېرته خپل حاکم راولېږي...

محمد جامي په خبره کې ور ولوېد:

_خو په جنګي کلا کې مې ستا لښکر او تیارې ولید، ماته خو داسې ښکاره شوه چې پر دې څوکۍ دې پاخه اړولي دي.

میرویس نیکه وخندل:

_هوښیار سړی یې! نه غلطیږي، فکر وکه چې همداسې ده.

محمد جامي پیاله ورپورته کړه، له چایو یې غوړپ وکړ، ویې خندل:

_تاوان به وکې!

میرویس نیکه وویل:

_تر اوسه هم چندان په ګټه کې نه وو، یو ځل به همدا تاوان هم وازمایو.

_خو ته کمزوری یې، په دې څو وړو قبیلو له شاه حسین سره ډغرې نه شې وهلی، ملا به درماته کړي.

میرویس نیکه وخندل:

_مور په سلو کلونو کې د خپلواکۍ څکه نه وه کړې، اوس یې په خوند وڅښلو، همدې خوند زړور کړو.

محمد جامي وتوخل، ویې ویل:

_خوښه دې، زه شاه حسین را ولېږلم، راته ویې ویل چې ستاسو له نیت نه خبر شم او بېرته احوال ور ورم.

میرویس نیکه وخندل:

_نو اوس به زموږ په نیت پوهېدلی یې؟

محمد جامي وویل:

_هو! د وینو بوی مې حس کړ.

میرویس خان وخندل، ولاړ شو، کړکۍ ته و دربد، ویې ویل:

_مور په وینو تویولو پسې نه ګرځو، خو که نور زموږ د وینو تږي وي او زموږ په وژلو پسې دلته راځي، روغې پښې به رانه یونه سي.

محمد جامي ودرېد،ویې ویل:

_دا دې وروستۍ پرېکړه ده؟

میرویس نیکه لاسونه سره وجنګول، دوه کسان راغلل. میرویس نیکه وویل:

_محمد جامي په جنګي کلا کې تر ټولو پاکې او سوتره کوټې ته رهنمايي کړئ! د ده خپګان زما خپګان دی، عزت یې وکئ او د یوه درونډ میلمه غوندې یې وساتئ!

محمد جامي په حیرانۍ ورته وکتل، ویې ویل:

_ څه مانا؟

_مانا دا چې ته به تر یو څه وخته زموږ مېلمه یې.

محمد جامي چیغه کړه!

_خو زه غواړم چې سبا بېرته د اصفهان خواته حرکت وکم.

میرویس نیکه وویل:

_خو زه نه غواړم چې اصفهان ته ژر ورسېږي. یو دوې میاشتې ګذاره وکه. ستا په څنډ کې زموږ خیر دی.

میاشت وروسته په هرات کې د صفوي حکومت حاکم محمد خان کندهار ته ورغی، میرویس نیکه ته یې وویل چې کندهار بېرته صفوي حکومت ته ور وسپاري، خو د میرویس نیکه خبره یوه وه، ویې ویل چې نور نو د غلامۍ له ژونده ستړی شوی دی.

میرویس نیکه د هرات حاکم ته هم له ښاره د وتلو اجازه ورنه کړه، ده او ملګرو ته یې د نارنج په مانۍ کې د اوسېدو ځای برابر کړ.

میرویس نیکه ته وخت مهم و. ده د وخت په سپما کې خپل بریالیتوب لید.

میرویس نیکه څو توپونه له کلاوو واېستل، ځینو ته یې د چهل زینو د غره لوړې څوکې وټاکلې، یو شمېر نور یې د ښار په څنډو کې ځای پر ځای کړل.

ده قومي مشرانو ته امر وکړ چې تر دوو میاشتو پورې پنځه زره نور جنګیالي هم برابر کړي.

د مني په لومړیو کې خبر ور ورسېد چې د هرات نوي والي پر کندهار د یرغل له پاره له خپلو درېیو زرو جنګیالیو سره را روان دی. میرویس نیکه ملا پیرمحمد میاجي را وغوښت، ورته ویې ویل چې دښمن باید تر کندهاره راونه رسېږي.

میاجي له پنځو زرو جنګیالیو سره له ښاره ووت، د هرات د نوي والي پر لښکر ورغی، څه یې ووژل، څه بېرته دهرات خواته وتښتېدل.

صفوي حکومت غلی کېنه ناست، په یو نیم کال کې یې څلور نورې حملې هم وکړې، خو مات شول.

اخیر د میرویس نیکه جنګیالي دومره زړور شول چې د تبریز د حاکم محمد خان پنځه زره کسیز لښکر یې یوائځې په پنځو سوو جنګیالیو له پښو وغورځاوه. د فراه تر دلارامه پورې مخکې لاړل، محمد خان یې ژوندی ونیو او په زرګونو ټوپکې، آسونه، اوښان، زغرې...او څو توپونه یې کندهار ته راوړل.

* * *

سارایي مرۍ له غاره خپل سر را وایست، ځمکه ودربېده، د غار په خوله کې را ټولې خاورې بېرته غار ته ور ورغړېدې، مرۍ په غار کې ننوته، په زرګونو تورې، سپینې او خړې نرۍ پښې ټېرې شوې...ځمکه دربېده... آسونه شنېدل، په ګاډیو پسې د درنو ترلو توپونو غنجا خته.... دېرش زره کسیز سور لښکر په مرو دوړو کې پټ و.

شپېه وروسته د هلمند د سیند پر غاړه سلګونه سپینې خیمې ودرېدې. د خیمو په مینځ کې یوائځینی سره خیمه تر نورو لویه او هسکه وه.

په دې خیمه کې یو پنځه دېرش کلن غښتلی ځوان ناست و، ده د خپل تره د انتقام فکرونه وهل، ټنده یې تروه وه، په ذهن کې یې د کندهار ښار په سرو لمبو کې لید. ځوان خسرو خان نومېده، همدا دېرش زره ګرجي پیاوړي عسکر یې تر امر لاندې ول.

خسرو خان مازديګر له خيمې ووت، درې کسان د لرګي په پايو پورې تړلي ول.

يوه عسکر په وېرېدلي غږ وويل:

_صېب! کوچيان دي، د سيند پر غاړه مو له سلامتې رمې سره ونيول.

خسرو خان د اوبو غاړې ته ورغی، پوځې جامې يې وايستې، اوبو ته ور ګډ شو، څو عسکرو مخامخ ګنبو لوخو ته ټوپکونه ونيول.

خسرو خان تر لوخو لامبو ووهله، بېرته را وګرځېد، پښې يې پر ځمکه ولګېدې، په اوبو کې ودرېد، د ټټر ببر لانده وېښته يې سره نښتي ول.

ويې ويل:

_کوچيان راولئ!

په لنډ وخت کې درې لاس تړلي کسان راوستل شول.

خسرو خان وويل:

_اوس یې نو اوبو ته ور واچوئ.

کوچیان له لاسونو- پښو ونیول شول، اوبه باد شوې، شېبه وروسته د ابو سر ته واړه ډومبکونه را وختل.

یوه پوځي په بېړه تولیا ورته ونیوله، خسرو خان ځان وچ کړ، جامې یې واغوستې، خیمې ته ننوت. سترګې یې پټې کړې، نیمه شپه د باندې را ووت. پیره دار ویده و.

خسرو خان چیغه کړه، پیره دار په بیړه ودرېد، ګڼ پوځیان له خیمو را ووتل. خسروخان وویل:

_زه ویده جنګیالي نه غواړم! اعدام یې کړئ!

پیره دار ته لاسونه ور ولوېدل، هغه چیغې وهلې، بخښنه یې غوښته... خو د دار ګردې حلقې یې ورمېږ مات او چیغې یې غلې کړې.

سهار ته یې د لښکر مهم قوماندانان را وغوښتل، امر یې وکړ چې خپل ځو کسان د جاسوسانو په جامه کې کندهار ته ولېږي او د میرویس خان د جنګیالیو د شمېر او جنګي امکاناتو په اړه معلومات راوړي.

خسرو خان هوښیار سړی و، مخکې تر حملې یې د قومونو په اړه معلومات ټول کړي ول، پوهېده چې په دې خلکو کې د غلجي او ابدالي کیسه توده ده، ده د قومونو په بې اتفاقی کې خپل بریالیتوب لید. ځکه یې وار له واره پر کندهار د حملې پر ځای د ابدالیو مشر عبدالله خان د هرات والي مقرر کړ، خو عبدالله خان ډېر ژر د خسرو خان په هدف پوه شو او ولایت یې پرېښود.

خسرو خان نهیلی نه شو، ده هڅه کوله چې ځیني وړې قبیلې د ځان ملګرې کړي، خو میرویس نیکه هم غلی نه و ناست. د ده په امر ټولې کروندې ورېبل شوې او حاصلات یې کلاوو ته یووړل.

میرویس خان پوهېده چې ښار محاصره کېږي، ځکه یې د دوو کالو غله – دانه او نور ضروري مواد ذخیره کړل.

ده ځیني قومي مشران نورو قبیلو ته ور ولېږل، هغوی ته یې پیغام ورووړ چې په یوالې کې مو برې دی او که دا ځل دښمن ته تسیلم شوئ، نو بیا د پیړیو له پاره د ازادئ خوبونه مه وینی.

د میرویس نیکه په امر له عمومي دروازو پرته د اوو کلاوو نورې ټولې دروازې په تیږو بندې شوې. ده د ټولو جنګي کلاوو دېوالونو ته اضافه توپونه وخېژول، تر ښار ګرد چاپېره سرپټي مظبوط سنګرونه جوړ شول.

ده د ښار اوسیدونکو ته ډاډ ور کړ چې تر خپله وسه به د دوی دفاع کوي، خو ځیني کسان نه قانع کېدل، د دوی په زړونو کې وېره ننوتې وه، له ښاره به هره ورځ څو کډې وتلې.

میرویس نیکه خپله کورنۍ راوسته او په یوه جنګي کلا کې یې واړول. ده د ښار اوسیدونکو ته وویل چې خسرو خان د ګرګین وراره دی او د خپل تره په انتقام پسې راوتلی. که ښار وساتئ، خسروخان ماتې خورې او که ښار پرېږدئ، بل ځای هم نه شی ترې خلاصېدی.

کډې ودرېدې، ځیني تللي کسان هم بېرته راغلل.

میرویس نیکه ټولو نارینه وو ته امر وکړ چې د خپلو کورنیو ښځې، پیغلې او تنکي ځوانان په ټوپک وپوهوي او د ضرورت پر مهال دې له ځانه دفاع وکړي.

وروسته یې هرې کلا ته یو،یو قوماندان وټاکه، جنګي کلا یې سیدال خان ناصري ته ورسپارله، د نورو کلاوو مسوولیت یې بابو جان، بهادر خان، ملا پیرمحمد میاجي، عزیزخان نورزی، نصروخان الکوزی،... او د نورو قوماندانانو پر غاړه ور واچاوه.

بیا یې له خپلو پنځلسو زرو جنګیالیو څخه درې زره سپاره بېل کړل، د د دوی مشري یې داوود خان هوتک ته ورکړه چې فراه، سیستان او ګلستان ته لاړ شي او له خلکو مرسته وغواړي.

په خپله له دوو زرو کسانو سره له ښاره ووت او د هلمند د بست کلا په زړو کنډوالو کې پټ شو.

دیارلسمه (ورستۍ) برخه

* * *

سپېدي چاودلې وې، خو لا هم پورته څو رانه ستورې ځلېدل.... کله کله به یو آس وشنېد، یو ټوخی به راغی، په غونډیو کې به یوه لېوه وانګولل...

داوود خان هوتک له خپل لښکر سره بېرته را روان و، په لښکر کې یې زر سپاره جنګیالي اضافه شوي ول، اوس یې شمېر څلورو زرو ته رسېده.

دوی د شګلنو غونډیو په پیڅکو کې روان ول. کله کله به یوه آس توده ووهله، مخکینۍ پښې به یې تر زنګنو په شګو کې ننوتې.

هوا ولاړه وه، شګې پر خپلو ځایونو پرتې وې.

یو ناڅاپه ځررر شو، د داوود خان هوتک یوه جنګیالې چیغه کړه، لاندې ولوېد.

مخامخ شګې باد شوې، له شګو په سلګونو کسان را ووتل، غشي وورېدې، د داوودخان څو سپاره یو په بل پسې ولوېدل.

داوود خان چیغه کړه!

_کمین دی!

آسونه وشنېدل، د داوود خان جنګیالیو خپلې توپکې تشې کړې، له شګو راوتلي څو جنګیالي یو په بل پسې ولوېدل.

داوود خان چیغه کړه!

_شاته وګرځئ!

د آسونو مخې را وګرځېدې، د داوود خان لښکر شاته لاړ. لیرې په دښته کې ودرېد، وارخطا جنګیالیو مخامخ غونډیو ته کتل، هېڅ هم نه و.

داوود خان ناره کړه!

_تش شوي ټوپکونه ډک کړئ!

ټوپکونو ته باروت، چرې او پلتې ور ولوېدې.

واړه قوماندان راغلل، له داوود خان سره ودرېدل، ټولو مخامخ غونډیو ته کتل...لیرې د یوې غونډۍ پر سر یو تور ټکی ښکاره شو، ټکی ورو، ورو غټېده. د غونډۍ پر سر یو سپور ودرېد.

ورپسې پر یوه اوږده لکړه پیېلی بیرغ ښکاره شو، شېبه وروسته د غونډیو سرونو زرګونو سپرو واخیست.

داوود خان وویل:

_د خسرو خان لښکر دی.

غلی شو. ویې ویل:

_څه کوو؟

یوه قوماندان وویل:

_پرې ورځو!

بل په خبره کې ور ولوېد:

_نه، تباهي ده! ورته وګورئ!

ټولو غونډیو ته کتل، خړې غونډۍ ټکې توري ښکارېدلې.

داوود خان وویل:

_تاواني کېږو. څلور زره کسان له دېرشو زرو جنګیالیو سره نه دي برابر.

د یوه قوماندان ټنده تروه شوه:

_نو وتښتو؟!

داوود خان وویل:

_هو!

_خو دا بې غیرتي ده.

_خو زه په ځان وژنه کې غیرت نه وینم!

لښکر ته یې مخ ور واړاوه! چیغه یې کړه!

_شاته ګرځو!

قوماندانانو ته یې وکتل، ویې ویل:

_جګړه کوو، خو دلته نه! دا دښته مو په ګټه نه ده. موږ باید د بست د کلا تر کنډوالو پورې ځانونه ورسوو.

غلی شو، ویې ویل:

_د خسرو خان له لښکره دومره فاصله ونیسئ چې د توپ ګولۍ مو ونه خوري.

یوه وویل:

_خو که هغوی راپسې را چټک شول، بیا؟

_په دې شګو کې آسونه دومره تېز نه شي تلای، بل دا چې خسرو خان په لسګونو درانه توپونه لري، سلکونه بګۍ يې له خوراکي او نورو موادو ډکې دې، تېز نه شي تلای!

_خو ټوله دښته شګه نه ده، که کلکې ته ورسېدو بیا؟

داوود خان وویل:

_بیا به يې هغه وخت ګورو، اوس حرکت کوو.

لښکر حرکت وکړ، دوی د خسرو خان له دېرشو زرو سپرو څخه په ګلالۍ فاصله کې مخکې روان ول.

دوه درې ځله توپونه وغړمبېدل، خو ګولۍ يې لیرې لګېدې.

غرمې ته شګې کمې شوې، پسته ځمکه ورو ورو کلکېدله....آسونه ګړندي شول، خو لا هم د دواړو لښکرو تر منځ ډېره فاصله پرته وه.

ماسپښنین سپېره دوړه راغله. سترګې نه رڼې کېدې، خو د داوود خان جنګیالي ونه درېدل.

مازدیګر دوړه کېناسته، د خسرو خان لښکر نه ښکارېده. آسونه ستړي ول، داوود خان له دمې پرته بله چاره نه لیده، خو خپلو دوو سپرو ته یې امر وکړ چې په چټکی سره د بست د کلا تر ګنډوالو لاړ شي او میرویس نیکه ته احوال ور وړي چې د دښمن لوی لښکر در روان دی.

له تیارې سره لیرې په دښته کې سرې رڼاوې بلې شوې. د داوود خان جنګیالیو حرکت وکړ، دوی تر هغو مخکې لاړل چې رڼاوې ورکې شوې.

د شپې یې په دښته کې واړول، پیرې ودرېدې، ستړي لښکر سترګې پټې کړې.

نیمه شپه یو پیره دار پر ځمکه پرېووت، پر سپېرو خاور یې غوږ و لګاوه، ځمکه نرۍ نرۍ درېږېدله.

شېبه وروسته ټول لښکر ویښ شو، په شپه کې یې حرکت وکړ، سپېده چاود روانو اوبو ته ورسېدل، جنګیالي د اوداسه له پاره له آسونو کښته شول، ډزې شوې...څو کسان اوبو ته ولوېدل، نورو آسونو ته ور منډه کړه، پر زینونو پورې تړلې ټوپکې یې را واخیستې.

توره غوټه را راوانه وه. دوه ، دوه نیم زره کسان ښکارېدل.

د داود خان جنګیالیو ګونډې ووهلې، د ټوپکو له نلیو سپینې لوخړې را ووتې، د دښمن لسګونه کسان ولوېدل.…

تورې را وختې، لاس په لاس جګړه ونښته، رواني اوبه سرې شوې....د خسرو خان عسکر يو په بل پسې لوېدل، د شاته تګ چیغې پورته شوې، پاتې عسکر بېرته شاته وتښتېدل.

داوود خان چیغه کړه!

_هلئ! وخت مه ضايع کوئ! د خسرو خان سلامت لښکر را روان دی، خپل ټپیان را ټول کړی، له دې ځایه ځو.

درب شو، د توپ ګولۍ ولګېده، د داوود خان ټنده سره شوه، لاس يې ور ووړ، تورې ختې وې.

داوود خان چیغه کړه!

_د بست د کلا کنډوالو ته نږدې يو! هلئ!

*   *   *

هوا توده وه، د ستړو آسونو له خولو سپین څګونه بهېدل... د سپرو مخونه سپېره ښکارېدل.

میرویس نیکه وویل:

_ځومره تلفات لرې؟

داوود خان سړه سا وایسته:

_نه پوهېږم، درې- درې نیم سوه ته رسېږي.

میرویس نیکه د بست دروازې ته نږدې ټېټې غونډۍ ته وخوت. چیغه یې کړه!

_سل کسه له ټپیانو سره لاړ شئ. نور په ړنګو دېوالونو کې مورچې ونیسئ!

یوه آس هم حرکت ونه کړ.

د لښکر له مینځه یوه چیغه راغله!

_موږ جګړه کوو.

میرویس نیکه وویل:

_پوهېږم، خو موږ دلته تر ډېره مقاومت نه شو کولی، د تګ په وخت کې به د ټپیانو انتقال اسانه نه وي. هلئ نو، سل سترې کسان را مخته شئ.

ټول غلي ول.

میرویس نیکه چیغه کړه!

_دا یو امر دی!

څو کسان را مخته شول او له ټپیانو سره یې د کندهار د ښار په لور حرکت وکړ.

د میرویس نیکه په امر څه کم شپږ زره جنګیالي په کنډوالو کې پټ شول. میرویس نیکه آس ته پونده ورکړه، په دښته کې مخکې لاړ، ودرېد، له لیرې یې ړنګو دېوالونو ته وکتل، له سپېرو کنډوالو پرته هېڅ نه هم ښکارېدل.

بېرته غونډۍ ته وخوت، د یوه دېوال سیوري ته کېناست، دښتې ته یې وکتل، لیرې مړه دوړه ولاړه وه.

شېبه وروسته توره غوټه ښکاره شوه، سراب و، غوټه په هوا کې لړزېدله، تر څمکې پورته ولاړه وه.

وخت ووت. د زرګونو آسونو پښنې پر ځمکه لګېدلې.

میرویس نیکه وویل:

_یو وار کوو، خو پوخ وار.

غلی شو، داوود خان ته یې وکتل، ویې ویل:

_په جنګیالیو باندې وګرځه، د د ښمن د توپ له لومړۍ ګولۍ سره شاته ګرځو.

داوود خان ورو ولاړ شو، تر یو څه ځایه پر ملا کږوپ ته، وروسته تر دېوال پټ شو.

وخت ووت، داوود خان بېرته راغی، پرېووت، ویې ویل:

_توپک ور رسېږي!

میرویس نیکه وویل:

_مه کوه! یو څه نور هم باید ماتل شو.

وخت ووت، د آسونو د پښو دربا او د درنو توپونو غنجا راتله. میرویس خان خپله کینه سترګه پټه کړه، د مخي سپور یې د ټوپک په زخه کې راووست، ورو یې وویل:

_اوس یې وخت دی.

ماشه یې کش کړه، ډز شو، سپور لاندې ولوېد.

له کنډوالو په زرګونو ټوپکې تشې شوې، په دښته کې آسونه وشنېدل، میدان تېرو چیغو پر سر واخیست، د خسرو خان لښکر شاته لاړ. ګڼ مړي او ټپیان ترې پاتې شول.

میرویس خان وویل:

_اوس نو ټوپک نه ور رسیږي، مخکې تر دې چې د دښمن توپونه وغړمبیږي، باید دا ځای پرېږدو.

* * *

سور لښکر د کندهار ښار ته نږدې واړول. خیمې ودرېدې، درانه توپونه په اوږده کتار کې منظم شول، د پسونو غاړو ته چړې سیخې شوې، تور دېګونه بار شول...

خسرو خان خپله کینه سترګه پټه کړه، نیم ګز اوږد دوربین یې ښی سترګې ته ور نږدې کړ، مخامخ یې وکتل، ویې ویل:

_مازدیګر ته حمله کوو.

یوه پوځي په خواره خوله وویل:

_صېب! لښکر ستړی دی!

خسرو خان چیغه کړه!

_احمقه! دومره صبر نه شم کولی، دا کوچینی ښار څه ستړیا غواړي، پرې ورشئ،ښار ته اور ورته کئ، غواړم چې د ماښام ډوډۍ د لمبو رڼا ته وخورم.

خسرو خان سرې خیمې ته ننوت. اوږد وغځېد. شېبه وروسته څو تنه قوماندانان ورغلل، پر مېز یې یو کاغذ وېړ کړ.

خسرو خان وویل:

_څه دي؟

_صېب! د ښار نخشه، له کومې خوا پرې ورشو؟

خسرو خان وخندل، کېناست، نخشې ته يې وکتل، ویې ویل:

_ډېر وارخطا یاست؟

یوه قوماندان وویل:

_صېب! میرویس خان په زرګونو جنګیالي لري، زموږ د معلوماتو له مخې د هرې کلا دېوالونو ته توپونه خېژول شوي دي.

موږ...

خسرو خان چیغه کړه!

_د وېرې خبرې مه کوئ! څه کم، دېرش زره کسان یو وړوکی ښار نه شئ نیولی!

غلی شو، نخشه يې ور واخیسته، ویې ویل:

_جنګي کلا تر ټولو را نیږدې ده! له همدې خوا پرې ورځو، توپونه ور مخکې کړئ! حمله به تر لمر لوېدو مخکې کوو.

نخشه یې سره ټوله کړه، تر ځنګ ولاړ په ونه لوړ ځوان ته یې وکتل، ویې ویل:

_قلي بېګه! لومړی به ستا تر قوماندې لاندې اووه زره جنیګالي پر ښار ورځي!

عباس قلي بېګ وویل:

_په سترګو!

په تا پسې به لس زره نور سپاره در روان وي، قومانده یې زه په خپله غاړه اخلم، اوس اوولس زره کسان بس دي.

ټول غلي ول...

خسرو خان نخشه ور ټوله کړه، و یې ویل:

_د حملې له پاره تیاری ونیسئ! خو ګورئ! ان ولاړه لوټه به هم تر پښو لاندې کوئ!

*   *   *

درب شو، میرویس نیکه منډه واخیسته، د څهل زینو د غره پر لوړه ودرېد، د توپ د ګولۍ دوړه جنګي کلا ته نږدې ولاړه وه.

څو پرله پسې توپونه ودربېدل، د ښار څنډې له دوړو ډکې شوې. له کلاوو د ښځو او ماشومانوچیغې راتلې...

میرویس نیکه د یوه توپ تر څنګ ودرېد.

توپچي وویل:

_صېب! د دښمن د خیمو تر مخ توري غوټې ښکاري، فکر کوم چې توپونه ښار ته را نږدې کوي. ستا امر ته ماتله یو.

میرویس نیکه وویل:

_موږ په لوړه کې یو، له دې ځایه د توپ ګولۍ ور رسېږي، خو مه کوه! یو څه باید نور هم را نېږدې شي.

وخت ووت، میرویس نیکه وویل:

_اوس يې وخت دی!

د څهل زينو د غره پر لوړو اېښودل شوي لس توپونه يو په بل پسې وغړمبېدل. د دښمن په ليکه کتار توپونو کې دوړې پورته شوې.

له هاخوا هم د توپونو له خولو سپين لوګي را ووتل، ځيني ګولۍ د جنګي کلا پر دېوالونو ولګېدې، نورې تر کلا واوښتې، په ښار کې څو ځايه سرې لمبې را وګرځېدې...

توپونه غلي شول، د دښمن د خيمو تر مخ زرګونه سپاره ودرېدل. مخکې راغلل، بېرته ودرېدل. د لومړي لښکر تر شاپه لنډه فاصله کې بل لښکر ودرېد، دوهم لښکر لوی و.

ميرويس خان چيغه کړه!

_توپونه تيار کړئ!

د عباس قلي بېګ په مشرۍ اووه زره کسيز لښکر حرکت وکړ، آسونه تېز شول، چيغې راتلې...

ميرويس نيکه وويل:

_اوس!

ځمکه ولړزېده، لس توپونه په یو بل پسې تش شول. د جنګي کلا د دېوالونو پر سر ایښي توپونه هم ودربېدل. د عباس قلي په لښکر کې سرې لمبې را وګرځېدې، دوړې پورته شوې... آسونه ولوېدل، له درده ډکې تېرې چیغې اورېدل کېدې، خو لښکر ونه درېد، هماغسې مخکې روان و.

شېبه وروسته له دواړو خواوو زرګونه ټوپکې تشې شوې...د جنګي کلا له دېوالونو ګڼ جنګیالي ولوېدل.

د خسرو خان تر قوماندې لاندې لس زره کسان هم د کلا تر دېوالونو ور رسېدل.

د توپونو او ټوپکو له خولو اورونه بادېدل، ښار د ښځو او ماشومان له چیغو ډک وو.

میرویس نیکه چیغه کړه!

_د بهادر خان د حملې وار دی!هینداري تیارې کړئ!

څو لویو آینو ته د مازدیګرني لمر ژېړې وړانګې سیخې شوې.

ناڅاپه د قیتول د کلا عمومي دروازه خلاصه شوه، د بهادر خان تر مشرۍ لاندې څلور زره جنګیالي له کلا را ووتل، د خسرو خان پر لښکر ورغلل...څلور زره ټوپکې یو ځای تشې شوې، د خسرو خان په

سلګونو جنګيالي ولوېدل. د خسرو خان لښکر شاته لاړ، د عباس قلي او خسرو خان د لښکرو تر مينځ فاصله ډېره شوه.

له کلاوو، کورونو، ونو، کوڅو... ډزې کېدې، د حسن قلي جنګيالي يو په بل پسې لوېدل....

د دښمن په لښکر کې وېره او وحشت ګډ شو، د شاته تګ نارې پورته شوې. ماښام په خپلو خيمو کې ول.

خسروخان په غوسه ښکارېده، ده په لومړۍ حمله کې يو نيم زر تلفات درلودل.

په يوه مياشت کې يې پر ښار درې نورې حملې هم وکړې، خو له تلفاتو پرته يې کومه ګټه ونه ليده، دا ځل د جنګي کلا تر څنډو پورې هم ونه رسېد.

خسرو خان وپوهېد چې د ښار نيول اسانه خبره نه ده، ده يو بل فکر وکړ، خپلو قوماندانانو ته يې امر وکړ چې د ښار د محاصرې تياری ونيسي.

ده د ښار په محاصره کې بريالیتوب ليد.

خپلو قوماندانانو ته يې وويل:

_د ښار اوسيدونکي بله لاره نه لري. درې، څلور مياشتې وروسته به يا له لوږې مري، يا به تسليمېږي.

*   *   *

میرویس نیکه له اوله پوهېده چې ښار تر محاصرې لاندې راځي، ده خپل قوماندان را وغوښتل، اوږدې محاصرې ته د تیاري په اړه وغږېدل، ویې ویل چې د دوو کلونو له پاره خواړه لري، خو بیا دې هم له خوراکي موادو سره احتیاط کوي.

وروسته یې وویل چې د ښار د باندې هم باید یو څوک ولرو چې د قبیلو له مشرانو سره خبرې وکړي، لښکر جوړ کړي او راتلونکي ته تیاری ولري. ده دا مسوولیت سیدال خان ته ور وسپاره، خو سیدال خان او نورو قوماندانانو وویل چې د دې کار له پاره تر ټولو میرویس نیکه ښه دی، دی د قبیلو له مشرانو سره په ژبه پوهېږي، له ټولو قومونوسره نېک راوبط لري، باوري کس دی او ډېر خلک پرې را ټولېدای شي.

میرویس نیکه نه منله، ویل یې چې خپل اولس یواځې نه شي پرېښودلای، خو د نورو ټینګار دې ته اړ کړ چې د هغوی خبره ومني.

قوماندانانو وویل چې دا محاصره اوږده ده، میرویس نیکه دې خپله کورنۍ هم له ښاره وباسي، خو میرویس نیکه وویل چې ټول ښار د ده کورنۍ ده. که ښار مرې که پایي، د ده کورنۍ به هم ورسره وي.

میرویس نیکه په دوهمه ورځ یواځې له سلو جنګیالیو سره له ښاره ووت.

یوه اوونۍ وروسته تر ټول ښار پردي عسکر راوګرځېدل،خسرو خان خپلو جنګیالیو ته امر وکړ چې د هوا مرغان به هم ښار ته له ننوتو او راوتو راګرځوئ!

میرویس نیکه لومړی کلات ته لاړ، له مختلفو قومونو سره وغږېد، ټولو د مرستې ژمنه ورکړه. میاشت وروسته یې د چمن او بوري خواته حرکت وکړ، له بلوڅو، کاکړو او د نورو قومونو له مشرانو سره یې خبرې وکړې، بیا د ابدالیو ځینو پاتې مشرانو ته ورغی، ټولو قبیلو د خپل ګډ کور د خلاصون له پاره د مرستې ټترونه ووهل.

میرویس نېکه له مختلفو قومونو درې زره جنګیالي برابر کړل، مانجې ته لاړ، همالته یې واړول، کله کله به له ښاره د کوترو په واسطه پیغامونه ور ته را رسېدل. تر دې دمه د ټولو قوماندانانو روحیه قوي وه.

محاصره اوږده شوه، کله کله به دواړو غاړو ته توپونه وغړمبېدل، خو د خسرو خان لښکر له خپلو مورچو مخکې نه ورتلل.

د مني په یوه سړه شپه کې د سیدال خان زر تکړه سپاره له ښاره راووتل، د ښار په لویدیځه برخه کې یې د خسرو خان پر عسکرو یرغل ور ووړ، خو ګټه یې ونه کړه، له راغلو زرو جنګیالیو ایله څلورو سوو کسانو بېرته روغې پښې یووړې.

میرویس نیکه یو کوچینۍ کاغذ د کوترې پر پښه ور وتاړه، سیدال خان ته یې لیکلي و چې د خسرو خان د لښکر خوراکي مواد په خلاصېدو دي، ډېر وخت مقاومت نه شي کولای. اوس یواځې ښار وساتئ!

د میرویس نیکه خبره سمه وه، د خسرو خان د عسکرو خوراکه اېله پنځه میاشتې بس شوه. زرګونو آسونو هم واښه غوښتل، خوار او ناروغ آسونه به چړو ته سیخېدل. وږو عسکرو به د آسونو غوښې خوړلې.

خو د پسرلي په پیل کې بېرته ښه شول، ښار ته نږدې یې له هلمنده د راتلونکو کوچیانو په سلګونو مېږي، پسونه او اوښان را وګرځول او وږی لښکر د یو څه وخت له پاره بېرته موړ شو.

آسونه هم بېرته یو څه په غوښه پټ شول، شنه باغونه، د ونو پاڼې او راشنه شوي واښه ورته ښه ول.

میرویس نیکه د کوچیانو د تګ لاره بدله کړه. ده د کندهار لویدیځو او شمالي برخو ته خپل کسان ولېږل چې پر دښتو یې پام وي.

د جوزا د میاشتې په لومړیو کې یې، هغه سلګونه په خوراکي موادو بار اوښان را وګرځول چې له هراته د خسروخان مرستې ته راتلل.

د خسرو خان په لښکر کې بیا لوږه ډېره شوه، دوی به د روغو آسونو پر ستونو چاړې ور تېرولې.

خو د هوا په ګرمېدو سره د میرویس نیکه زړه ولوېد. سیدال خان ورته لیکلي و چې د غنمو په ذخیرو کې تورې وږې حشرې پیدا شوې او تر نیمایي ډېر غنم یې له خوراکه ایستلي دي.

د اوړي په لومړیو کې د میرویس نیکه جنګیالي ډېر شول. له غزني، کلات، هلمند او نورو سیمو ګڼ کسان راغلل. د میرویس نیکه د جنګیالیو شمېر شپږو زرو ته ورسېد.

له ښاره خواشینوونکي پیغامونه را رسېدل، یوائې ماشومانو درې وخته وچه ډوډۍ خوړلی شوای. نورو به په دوه وخته ګوزاره کوله.

میرویس نیکه یو ځل د محاصرې پر لیکې حمله ور وړه، نه کېده، د خسرو خان جنګیالیو سخت مقاومت وکړ، بېرته را وګرځېد.

میرویس نیکه فکر وکړ، ده باید د دښمن ځینې عسکر له مورچو را ولاړ کړي وای. یوه شپه یې د محاصرې لیکې ته نېژدې څو پسونه پرېښودل. له سپیده چاود سره د خسرو خان دوه، دوه نیم سوه وږي جنګیالي له خپلو مورچو منډه ور واخیسته، خو په ونو او کنډوالو کې د میرویس نیکه ناستو جنګیالیو د ټوپکو نلۍ ور واړولې، دوه، دوه نیم سوه کسان یو په بل پسې ولوېدل، خو دا چل بیا نه شوای تکرارېدی.

په ښار کې هم لوږه ډېره وه، د ماشومانو درې وخته ډوډۍ، دوه وخته شوې وه، لویانو ته به یوائې یو وخت ډوډۍ ورکول کېدله.

میرویس نیکه خواشینی و، نه یې خوراک ته زړه کېده او نه یې هم پوره خوب درلود. ډېر وخت به په فکرونو کې ډوب و. ده باید د ښار محاصره ماته کړې وای.

سردردې ورته پیدا شوه، کله کله به یې له پزې وینه راتله. طبیبانو د استراحت مشوره ورکړه، خو میرویس نیکه کرار نه کېناسته، دی به سره لمر ته ټوله ورځ پر آس سپور و، تر محاصرې به را ګرځېده، د دښمن کمزوري ټکي به یې مالومول.

کله کله به یې آس لیرې ودراوه، سلګونه ګزه به پر سینه وښویېد، د انګورو په وچو جووو او لښتیو کې به مخکې لاړ، د محاصرې لیکې ته به نږدې ورغی، په ساعتونو ساعتونو به د اوږي سره لمر ته پروت و او د دښمن جنګیالیو ته به یې په ځیر ځیر کتل....

یوه غرمه د نورو خیمو په مینځ کې ولاړې یوې لویې خیمې ته بګی ودرېدې، میرویس نیکه ورته ځیر شو، څو ځله یې پر سترګو لاغلې خوله پاکه کړه، بګیو ته د لرګي درانه صندوقونه ور پورته کېدل.

بګۍ ډکې شوې، حرکت یې وکړ، د محاصرې له خط سره سمې تلې، خو چېرته چې به توپ و، وبه درېدې، هر توپ ته به څو صندوقونه کښته کېدل.

میرویس نیکه وپوهید چې دا لویه خیمه د توپ له ګولیو ډکه ده.

بله شپه یې درې سوه جنګیالي ور سره کړل، له ټولو سره یواځې غشي او لیندۍ وې، خو د غشوڅوکو ته په تېلو لړلې ټوټې ور اغوستل شوې وې. دوی په تیاره کې مخکې لاړل. وچو باغونو ته ورسېدل، د اوږده ړنګ دېوال شاته کېناستل، څو ځایه یې له ځان سره وړو وچو ځوځو ته خوله ورکړه، د غشو پر سر تړلو غوړو ټوټو اور واخیست، په یوه ځل درې سوه بلې غشې پر لویه خیمه ورغلې.

په خط کې چیغې شوې، ټوپکې وډزېدې، له دېواله مړې لوټې راولوېدې. میرویس نیکه له خپلو ملګرو سره شاته منډه واخیسته، څو کسان ولوېدل، نورو لیرې د باغونو په ړنګو دېوالونو کې سا ونیوله.

ټولو خیمې ته کتل، چیغې وې، اور ته د اوبو ډک سطلونه ور وړل کېدل....

یودم درب شو، ځمکه ولړزېده، میرویس نیکه پر دېوال لاس ونیو، غوږونه یې ډب شول.

په لویه خیمه کې د توپ سلګونه ګولۍ چاودلې وې. لویې خیمې ته نږدې خیمو هم اور اخیستی و.

میرویس نیکه سهار وختي پر آس پښنه واړوله، له لیرې یې د چاودني ځای ته وکتل، پراخه ساحه تکه توره ښکارېدله. په هدیره کې د خسرو خان وژل شویو پوځیانو ته سلګونه نوي قبرونه کیندل کېدل.

د خسرو خان په لښکر کې وېره خپره شوه، یوولس میاشتې محاصرې له لوږې او نا امیدي پرته بل څه نه لرل.

یوه ورځ خسرو خان ته خپل څو قوماندان ورغلل، وړاندیز یې دا و چې محاصره ماته او بېرته د هرات خواته حرکت وکړي.

د خسرو خان له خولې لاړې باد شوې، ورغلي قوماندان یې توپ ته وتړل.

دې کار د ډېرو جنګیالیو روحیه لا پسې کمزورې کړه، په سترې او وږي لښکر کې ګډوډي ډېره شوه، ډېرو پوځیانو دا محاصره بې فایدې ګڼله...په سر تېرو کې به برالا چیغې اورېدل کېدې چې موږ خپلو کورونو ته ځو.

له خسرو خان سره مخالفتونه ډېر شول، مجبور و، محاصره يې ماته کړه، درویشت زره ورپاتې پوځیان يې د ښار جنوبي څنډو ته ورټول کړل.

* * *

میرویس نیکه له خپلو پنځو زرو جنګیالیو او له خوراکي موادو ډک کاروان سره ښار ته ننوت. کاروان ته په زرګونو تور، خیرن او ډنګر لاسونه ور وغځېدل. سپرو په پاستو کې پیچلې پخې غوښې ورکولې.

کورونه ړنګ ول، دېوالونه تور ښکارېدل، د زرګونو وړو_ زړو، ښځو او ماشومانو د غومبرو هډوکي را ختلي ول.

میرویس نیکه له آسه کښته شو، په ړنګو دېوالونو کې سره لمر ته پرتې ماشومې ته ور وګرځېد.
کېناست، یوه شېبه يې د ماشومې ببرو وېښتو، شکېدلو جامو او په ډنګر، سپېره مخ کې تر پټو سترګو را ګرځېدلو تورو حلقو ته وکتل. غاړې ته يې لاس ور ووړ، سړه وه.

یودم يې ماشومه له ځمکې را پورته کړل، د هغې سر يې پر خپل ټټر پورې ولګاوه. غریو واخیست.

ماشومه يې د یوه ړنګ دېوال سیوري ته پرې ایښته. ودرېد، شاو خوا يې وکتل، په خاورو کې ښځې او ماشومان ناست ول، له چاودو، خیرنو ، ډنګرو ګوتو يې غوړ څڅېدل، پر پخو غوښو يې بې واره خولې لګولې...

میرویس نیکه یوه بام ته وخوت، د بازار او کورونو ړنګ دېوالونه لوګو وهلي ول…

له بامه کښته شو، آس ته ور وګرځېد، پر اوږه یې لاس ولګېد، په بېره یې مخ ور واړاوه. څلور هېوکي، ډنګره پېغله ولاړه وه.

میرویس نیکه په ځیر ځیر ورته وکتل.

نجلۍ په غریو کې وویل:

_ابا! زه یم، زینبه!

میرویس نیکه یو دم خپله لور په غېږ کې ونیوله، زینبې په چیغو چیغو وژړل…

د میرویس نیکه په سترګو کې اوښکې ډنډ وې، یوه شېبه یې خپله لور په غېږ کې ونیوله، بیا یې پر ککرۍ ښکل کړه، په غریو کې یې وویل:

_نور چېرته دي؟

یو غبرګ یې واورېد:

_ابا!

ور ویې کتل. محمود او حسین دواړه ولاړ ول. په لاسونو کې یې ټوپکې ښکارېدلې.

میرویس نیکه تر درېیو واړو اولادونو یو ځای لاسونه را وګرځول. ټولو یوه شېبه اوښکې تویې کړې، بیا یې یو یو پر ټنډه ښکل کړل. پر خپلو لندو سترګو یې لستوڼی تېر کړ، ویې ویل:

_مور مو ښه ده؟

زینبې وویل:

_هو، د نارنج په ماڼۍ کې د ناروغو ښځو او ماشومانو خدمت کوي.

میرویس نیکه یو ځل بیا خپلو اولادونو ته وکتل، له اوښکو ډکې سترګې یې وځلېدې، یودم یې وخندل:

_حسینه! ته ډېر نه یې خراب شوی، تر زینبې او محموده یو څه په غوښه پېټ یې، د نورو حق خو به دې نه وي خوړلئ!

زینبه په ژړا کې خندا واخیسته: :

_نه ابا! مور او محمود ورور مې مونږ دواړه په ګېډه ماړه ساتلو، خپله برخه وچه ډوډۍ به یې راسره نیموله.

میرویس نیکه یو ځل بیا خپل اولادونه په غېږ کې ونیول. ویې ویل:

_وروسته به په کراره کیسې سره کوو، هلئ! اوس وړې ماشومان ماړه کړئ!

درې واړو د خپل پلار لاسونه ښکل کړل.

میرویس نیکه پر ټولو کلاوو را وګرځېد، نیمایي ښار ړنګ و، د کلاوو برجونه اودېوالونه توپونو خوړلي ول. د چهل زینو د غره په لمنه کې د ښار عمومي هدېره څو ځله لویه شوې وه.

میرویس نیکه د جنګي کلا زېرزمیني ته ور کښته شو، په سلګونو ناروغان پراته ول، طبیبانو نوي راوړي درمل ورکول...په دوهمه ورځ یې د نارنج د مانۍ په لوی سالون کې قوماندانان او د قبیلو مشران را ټول کړل. د ټولو زړونو ته لوېدلې وه چې خسرو خان پر ښار وروستۍ حملې ته تیاری نیسي.

دوی پوهېدل چې دا جګړه برخلیک ټاکونکې ده. ماته خوا به له ړېښو راخېژي.

میرویس نیکه له ټولو قوماندانانو راپور وغوښت. یو ساعت وروسته وپوهېد چې شپاړس زره جنیګالي لري او د توپونو ګولۍ هم د یوې زوروري حملې له پاره کفایت کوي.

ده غوښتل چې دا ځل له ښاره د باندې پر دښمن حمله وکړي. میرویس نیکه پوهېده چې د خسرو خان جنګیالیو ته کال مخکې جنګي روحیه نه ده ور پاتې. وږي او نهیلي دي. ده په لومړي او ناڅاپي برید کې خپله ګټه لیده.

میرویس نیکه خپلو قوماندانانو ته د جګړې د تیاري امر وکړ. هغوی ته یې وویل، مخکې تر دې چې خسرو خان خپل لښکر تیار او پر ښار راشي، موږ له ښاره ور وځو.

دوی تر نیمې شپې د جګړې پر نخشه وغږېدل. په سبا یې د څهل زینو او جنګي کلا پرته نور توپونه د ښار مینځ ته راوړل، د ماښام په تیاره کې له پلان سره سم، عزیز خان نورزی له څلورو زرو جنګیالیو سره له ښاره ووت.

ماخستن ټول ښار د ډولونو غږ پر سر واخیست. هر توپ پر دو قوي آسانو پسې وتړل شو. د توپونو د ارابو غنجا د ډولونو په غږ کې ورکه وه.

تر نیمې شپې له ښاره پنځوس توپونه ووتل او په داسې کنډوالو او هوارو ځایونو کې ودرول شول چې ګولۍ یې د خسروخان سلګونو خیمو ته ور رسېدای شوای.

له هرې کلا په زرګونو جنګیالي را ووتل، تر سپیدو مخکې د جنګي کلا تر مخ اته زره آسونه ولاړ ول. چوپه چوپتیا وه، په اتو زرو جنګیالیو کې ټوخی هم نه اورېدل کېده، کله کله به یو _نیم ځای اغوستې زرې وشرنګېدې.

له اوږدې چوپتیا وروسته میرویس نیکه وویل:

_اوس یې وخت دی.

د جنګي کلا په یوه برج کې مشعل بل شو، ناڅاپه د پنځوسو توپونو له خولو سرې لمبې را ووتې، ځمکه ولړزېده، د خسرو خان په ویده لښکر کې اورونه بل شول.

میرویس خان خپل آس ته پونده ورکړه، زوروره چېغه یې له خولې راووته!

_حمله!

اتو زرو آسونو مخامخ منډه واخیسته، تر خپلو توپونو تېر شول، له مقابل لوري یواځې د توپونو دوې ګولۍ راغلې، د عزیز خان نورزي څلورو زرو جنګیالیو د دښمن توپچیان سر پورته کولو ته نه پرېښودل.

له رڼا سره تن په تن جګړه ونښته. چیغې وې، تورې شرنګېدې...وینو دارې وهلې...

د خسرو خان د جنګیالیو تلفات ډېر و، دې ناڅاپي حملې خوبولو وارخطا عسکرو ته دومره وخت نه و ورکړي چې ان خپلې زرې واغوندي. توپچیان یې هم توپونو ته نه شوای ور ولاړېدای.

لمر را وخوت، له مړو دوړو چیغې او د تورو شرنګا راتله...

خسرو خان پر آس سپور و، دی زړور جنګېده.

میرویس نیکه ځان ور ورساوه، د دواړو توري سره وجنګېدې، تر مینځ یې یو سپور تېر شو، خسرو خان توپانچه را وایسته، یو غشی د میرویس خان د آس تر غاړې ووت،خسرو خان ماشه کش کړه، آس ولوېد، ګولۍ تشه تېره شوه.

میرویس خان توپک ته ور وښوېېد، تش و. خسرو خان ته یې وکتل، توره یې په لاس کې وه، په تیزی سره راته. میرویس خان شاوخوا وکتل، هېڅ هم نه و. خسرو خان ته یې سترګې ور واړولې، په خاورو کې پروت و، نېزه یې تر زړه ختلې وه.

د دښمن په لښکر کې وارخطا چیغې پورته شوې:

_خسرو خان یې وواژه! خسروخان یې وواژه، خسرو...

د دښمن په لښکر کې ماته ګډه شوه، پلو او سپرو منډې وهلې...

شېبه وروسته ټوله دښته د انسانانو او آسونو جسدونو نیولې وه. د اورو لمبې لا نه وې ناستې. ځای ځای تور لوګي پورته کېدل.

د خسرو خان نیمایي عسکر وژل شوي وو. نور د هرات خواته په تېښته بریالي شول.

*   *   *

غمونه هېر شول، خلکو له سلو کلنو وروسته د آزادۍاحساس کاوه. ټول خوشاله ول. د میرویس نیکه په امر جنګي کلاوي بېرته ورغول شوې، بازار او کورونه جوړ شول، په خلکو کې د خوشاله ژوند هیلې را وټوکېدې.

مېرویس نیکه شپه او ورځ کار کاوه، ټول پوځیان یې منظم کړل، پوځي چوکاټونه یې ورته جوړ کړل. د ده په لښکر کې له ټولو قومونو را ټول، شل زره منظم پوځیان موجود ول.

ده د هند مغولي حکومت ته خپل استازي ور ولېږل، له هغوی سره یې تجارتي روابط پیاوړي کړل.

د خسرو خان له ماتې وروسته یو ځل بیا صفوي حکومت یو لښکر جوړ کړ او د رستم خان تر قوماندې لاندې یې حملې ته را ولېږه، خو د کندهار تر ښځو هم نه را ورسېدل. مات شول او صفوي حکومت بلې حملې ته زړه ښه نه کړ.

میرویس نیکه شپه او ورځ د خپلو خلکو د هوساینې له پاره کار کاوه. سر دردي یې ډېره شوې وه، ډېر وخت به یې له پزې وینه راتله. طبیبانو داستراحت خبره ورته کوله، خو میرویس نیکه به ټوله ورځ د خلکو ستونزو ته د حل لارې لټولې، تر نیمې شپې به د قومونو له مشرانو سره ناست و. ټول یې یووالي او اتفاق ته رابلل.…

اخیر ناروغۍ غلبه پرې وکړه، په دوه ځلوېښت کلنی کې له پښو وغورځېد او په بستره کې پرېووت.

ښار له خواشینۍ ډک و، وړو _زړو ژړل، دوی د خپل مشر د روغتیا له پاره دعاوې کولې.…

*   *   *

وړه مرغۍ په هوا کې وچوڼېده، وزرونه یې خلاص کړل، پر شنه پټي ور کښته شوه، دهقان کولبه وهله، د ونې سیوري ته ناستې ځوانې ښځې ور غږ کړل:

_راځه! سا سمه که! نوین (تازه) کوچ مې له تاوده پاستي سره در ته راوړي دي.

مرغۍ پورته شوه، په دښته کې لوی تجارتي کاروان بې غمه روان و، یو مسلح کس هم نه ورسره ښکارېده.

مرغۍ د یوه ښار ځنډو ته ورغله، څو ماشومانو په یوې سپینې جنت کوکۍ (پتنګ) پسې منډې وهلې… خندل یې، پایڅې یې ګنډو وښو شنې کړې وې.…ور هاخوا څو پېغلو له روانو اوبو منګې ډکول…

مرغۍ د ښار پر سر تېره شوه، ښار ژوندی و، دوکانونه له مختلفو خوراکي موادو ډک ول.

د ډول غږ راغی، په یوه کور کې واده و، ګڼو ځوانانو د اتڼ ګرده دایره جوړه کړې وه.

مرغۍ پورته وختله، د اوو کلاوو پر دېوالونو منظم پوځیان ولاړ ول، خپلواک بیرغونه رپېدل..د توپونو خولې تیتې وې.

مرغۍ لاره چپه کړه، تر کروندو تېره شوه، لنده دښته يې په مخه ورکړه، د يوه قبر پر سر پر را شنه شوې ترخه کېناسته.

د قبر په مرمرينه شناخته ليکل شوي ول:

_د ستر غازي او خپلواکي اخيستونکي الحاج ميرويس نيکه مقبره.

د زېږېدو نېټه ١٠٨٤ ه ق کال _وفات ١١٢٨ ه ق کال

لاندې يې د ميرويس نيکه مشهوره وينا ليکلې وه:

))که سره يو نه شئ، له خپلو اوږو دپردیو جغ نه شی لري کولای.((

(پای)